

**PRIJEDLOG KURIKULUMA NASTAVNOG PREDMETA
KATOLIČKI VJERONAUKE
ZA OSNOVNE ŠKOLE I GIMNAZIJE
U BOSNI I HERCEGOVINI**

Ovaj Prijedlog *Kurikuluma Katoličkoga vjeronauka za osnovne škole i gimnazije u BiH* priredio je Katehetski ured Biskupske konferencije BiH u suradnji s Nacionalnim katehetskim uredom HBK, i trebaju ga usvojiti, nakon javne rasprave i konačne izrade, sukladno *Temeljnomo ugovoru između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine* (2006., čl. 16), svojom odlukom Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine, i potom mjerodavna entitetska i županijska ministarstva obrazovanja radi njegova provođenje u školama.

SADRŽAJ

A/ OPIS PREDMETA	2
B/ CILJEVI UČENJA I PODUČAVANJA PREDMETA	4
C/ OBLASNA STRUKTURA/DOMENE KURIKULUMA KATOLIČKOGA VJERONAUKA	5
D/ ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI I SADRŽAJI PO RAZREDIMA I OBLASTIMA/DOMENAMA	9
OSNOVNA ŠKOLA	
Prvi razred	9
Drugi razred	12
Treći razred	17
Četvrti razred	21
Peti razred	26
Šesti razred	31
Sedmi razred.....	36
Osmi razred	41
Deveti razred	47
GIMNAZIJA (SREDNJA ŠKOLA)	
Prvi razred	53
Drugi razred	59
Treći razred	65
Četvrti razred	71
E/ UČENJE I PODUČAVANJE PREDMETA	76
F/ VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA	79
G/ PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA VJERONAUKA	81

A/ OPIS PREDMETA

Svrha je Katoličkoga vjeronauka u školi omogućiti učenicima sustavno, postupno i što cjelovitije upoznavanje, produbljivanje i usvajanje kršćanskoga nauka i katoličke vjere radi ostvarivanja evanđeoskog poziva na svetost i postignuća pune općeljudske, moralne i kršćanske zrelosti. Učenicima se omogućuje da dublje, istinito i sigurno upoznaju Kristovu osobu i cjelovitost njegova spasenjskoga navještaja, da svjesno, slobodno i odgovorno, na osobnoj i zajedničkoj razini, dublje upoznaju katoličku vjeru u njezinu učenje, slavljenju i življenju, da steknu znanje i razumijevanje njezinih evanđeoskih temelja i katoličkoga nauka, odnosa i nauka Katoličke Crkve prema drugim konfesijama, religijama i svjetonazorima.

Katolički vjeronauk jednako tako učenicima omogućuje poznavanje povijesnoga hoda, djelovanja i utjecaja Katoličke Crkve na izgradnju ljudskoga društva i kulture i njezina doprinosa razvoju i napretku hrvatskoga i europskih naroda u kulturi, znanosti i školstvu, umjetnosti i graditeljstvu. On time pridonosi cjelovitom odgoju i obrazovanju učenika u školi i ima svoje crkveno-teološko, antropološko-pedagoško, povijesno-kulturno i didaktičko-metodičko obilježje, mjesto i zadaću u školskom odgojno-obrazovnom sustavu i kurikulumu. Katolički vjeronauk u školi ima konfesionalno obilježje i usmjerenje. Kao školski predmet on sustavno posreduje, promišlja i tumači kršćansku Objavu i nauk Katoličke Crkve. Zasniva se na autonomiji znanstveno-teološkoga istraživanja i autentičnoga crkvenog priopćavanja kršćanske vjere i govora o Bogu na temelju razuma i Objave. On na teološkom i odgojnom planu ostvaruje vjernost Bogu i vjernost čovjeku. Vjernost Bogu događa se u istinitom i sigurnom upoznavanju i tumačenju cjelovitosti kršćanske Objave, evanđeoskoga navještaja i nauka Katoličke Crkve, njezine sakramentalne i povijesne stvarnosti i poslanja. Katolički vjeronauk stoga se po svom temeljnom sadržaju, odgojnoj i obrazovnoj zadaći, usredotočuje na osobu Isusa Krista u otajstvu Trojstvenoga Boga: Oca, Sina i Duha Svetoga, na središnje događaje povijesti spasenja i osobito na Kristovo spasenjsko i otkupiteljsko djelo u okviru cjelovitoga nauka Katoličke Crkve.

Katolički vjeronauk je ekumenski i dijaloški vrlo otvoren, kako po svom odgojno-obrazovnom pristupu tako i po svojim ciljevima i sadržajima. Zadaća mu je učenike odgajati za istinski ekumenizam i poštovanje prema pripadnicima drugih kršćanskih Crkva i zajednica te za iskreni dijalog i suživot s pripadnicima različitih religija i svjetonazora, poštujući njihova vlastita uvjerenja, stavove i tradicije.

Suvremena škola zahtijeva cjeloviti odgoj i obrazovanje učenika te ostvarenje svih njegovih psihofizičkih, intelektualnih, duhovnih, moralnih i socijalnih potencijala. Katolički vjeronauk time pridonosi ostvarenju općih ciljeva demokratske i humane škole, pogotovo što cjelovit odgoj ljudske osobe promatra u svjetlu kršćanske antropologije i čovjeka koji je Božja slika, savršeno ostvarena u Isusu Kristu. Na tim se teološko-antropološkim izvorima nadahnjuju središnji sadržaji i ciljevi Katoličkoga vjeronauka koji omogućuju izgradnju i promicanje čovjekova dostojanstva, njegove duhovno-religiozne, etičke i moralne, socijalne i kulturne

svijesti te kritičkoga i objektivnoga pristupa kako prema čovjekovu životu u cjelini tako i prema različitim pojavama i izazovima suvremenoga svijeta i društva.

Katolički vjeronauk u isto vrijeme promiče i ostvaruje interdisciplinarni dijalog i međupredmetnu suradnju s drugim nastavnim predmetima unutar društveno-humanističkoga i drugih odgojno-obrazovnih područja. Kako su vjeronaučni sadržaji povezani gotovo sa svim područjima znanja, ti sadržaji učenicima postaju važan interpretacijski ključ za razumijevanje ne samo religijskih sadržaja nego i razumijevanje cjelokupne ljudske, povijesne, društvene i kulturne stvarnosti u kojoj žive i djeluju.

Budući da Katolički vjeronauk, uz načelo vjernosti Bogu, promiče i načelo vjernosti čovjeku, on se odgojno i obrazovno usredotočuje na čovjeka kao Božje stvorenje i Božju sliku, na njegova temeljna pitanja o smislu života i ljudskoga postojanja. Te činjenice zahtijevaju poznavanje i vrednovanje povijesno-kulturne i egzistencijalne stvarnosti, napose općih etičkih i moralnih izazova i problema suvremenoga čovjeka i društva, pa Katolički vjeronauk po svojim općim, posebnim i pojedinačnim ciljevima želi učenicima ponuditi i omogućiti potpunije poznavanje, razumijevanje i vrjednovanje čovjeka i svijeta, različitih povijesnih izvora i područja života te bogatstvo kršćanskih iskustava i postignuća, stvaralačkog izražavanja i djelovanja, i tako pridonositi ostvarenju općega dobra čovjeka i cijele ljudske zajednice (čovječanstva).

U skladu s *Temeljnim ugovorom između Svete Stolicе i Bosne i Hercegovine* (2006., čl. 16.) i sa školskim zakonodavstvom, Katolički vjeronauk se poučava u sklopu školskoga plana i programa, i u skladu s voljom roditelja ili skrbnika, u svim osnovnim i srednjim školama kao redovni i „obvezni školski predmeta za sve one koji ga izaberu, pod istim uvjetima kao za druge obvezne predmete“; „predaju ga kvalificirani vjeroučitelji s kanonskim nalogom mjesnoga dijecezanskog biskupa, pridržavajući se svih prava i dužnosti koje iz toga proizlaze“, a „Programe i sadržaje nastave katoličkoga vjeronauka, udžbenike i didaktičku građu treba pripremiti i odobriti Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine.“

Nastava Katoličkoga vjeronauka se izvodi tijekom svih odgojno-obrazovnih ciklusa. On je u devetogodišnjoj osnovnoj školi izborni obvezni nastavni predmet za učenike čiji ga roditelji ili skrbnici slobodno izaberu, i izvodi se dva sata tjedno u okviru redovne nastave i nastavne satnice, pod jednakim uvjetima kao i ostali obvezni nastavni predmeti u školi, osim u prvom razredu u kojemu je tranje nastavne satnice prilagođuje učenicima te razvojne dobi.

Katolički vjeronauk je jednako tako izborni obvezni predmet od prvoga do četvrtoga razreda gimnazije, i dužni su ga pođadati učenici koji su ga, zajedno sa svojim roditeljima ili skrbnicima, izabrali, i izvodi se s dva sata tjedno (70 sati godišnje) u onim školama gdje je to moguće, premda se za sada, u dogovoru s mjerodavnim ministarstvima obrazovanja, izvedbeno izvodi s jednim satom tjedno (35 sati godišnje).

B/ CILJEVI UČENJA I PODUČAVANJA PREDMETA

Katolički vjeronauk treba omogućiti da svaki učenik:

1. Razvije sposobnost postavljanja pitanja o Bogu, čovjeku, svijetu, smislu i vrijednostima života, etičkim i moralnim normama ljudskoga djelovanja te sposobnosti smislenoga predstavljanja i objašnjavanja odgovora koji na ta pitanja dolaze iz razuma, Objave i vjere Katoličke Crkve.
2. Upozna i razumije kršćansku religiju i katoličku vjeru te temeljne istine vjere u svjetlu cjelovitoga nauka Katoličke Crkve.
3. Poznae sadržaj i osnovnu strukturu Biblije i temeljna obilježja kršćanske Objave i povijesti spasenja, da razumije značenje Božje riječi u Bibliji i crkvenom naviještanju te argumentirano raspravlja i vrjednuje njezin utjecaj na povijest čovječanstva, ljudsku kulturu i konkretan život.
4. Pronalazi vlastiti put izgradnje života i odgovornoga moralnog djelovanja prema kršćanskoj poruci i katoličkoj vjeri te postane sposoban artikulirati, graditi i vrjednovati život iz te vjerske i katoličke perspektive.
5. Upozna i vrjednuje sakramente, liturgijska i crkvena slavlja te molitvu kao duhovnu snagu i duhovno-vjernički način pripadništva i života, zajedništva i slavlja u Katoličkoj Crkvi.
6. Poznae temeljne događaje povijesti i tradicije Katoličke Crkve i shvaća njezinu sakramentalnu stvarnost, razumije da je ona zajednica Kristovih vjernika, nositeljica Objave Božje i navjestiteljica Radosne vijesti spasenja za sve ljude.
7. Shvati da je pripadnost Katoličkoj Crkvi, u okviru konkretne crkvene zajednice, poziv na svjesno i odgovorno kršćansko djelovanje i vladanje u Crkvi i u društvu.
8. Poznae temeljna obilježja različitih religija, konfesija i svjetonazora te promiče razumijevanje i poštovanje drukčijih razmišljanja, stavova, tradicija i životnih odluka.
9. Poznae i vrednuje ulogu i doprinos kršćanstva, osobito Katoličke Crkve u kulturnome, obrazovnome, znanstvenome i gospodarskome razvoju i napretku hrvatskoga i bosnasko-hercegovačkoga društva i zapadne civilizacije u prošlosti i sadašnjosti, izgrađujući pritom vlastiti stav odgovornosti, poduzetnosti, sudioništva i solidarne humanosti u nastojanju oko izgradnje „civilizacije ljubavi“.
10. Razvije religijsku i vjersku pismenost i komunikacijsku kompetenciju da bi se osnažio u suočavanju s različitim životnim situacijama kako bi kritički i kreativno mogao promišljati te argumentirano obrazlagati važnost osobnoga odgovornog djelovanja u Crkvi i društvu.

C/ OBLASNA STRUKTURA /DOMENE/ KURIKULUMA KATOLIČKOGA VJERONAUKA

Temeljni sadržaji i ishodi nastavnoga predmeta Katolički vjeronauk strukturirani su u četiri oblasti koje omogućavaju vjeroučiteljima kvalitetno planiranje procesa poučavanja i učenja:

- A. Čovjek i svijet u Božjemu naumu;**
- B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana;**
- C. Kršćanska ljubav i moral na djelu;**
- D. Crkva u svijetu.**

A. Čovjek i svijet u Božjemu naumu

Katolički je vjeronauk mjesto koje omogućava učeniku pronaći odgovore na pitanja o nadnaravnom izvoru i temeljnom smislu vlastitoga života. Uz to, on stvara prostor u kojem učenik može upoznati Boga koji je početak i stvoritelj svega stvorenoga. Po Isusu Kristu, utjelovljenome Sinu Božjemu, učeniku se nudi mogućnost učenja, ali i prihvaćanja spasenjskih Kristovih djela kao trajnoga znaka ljubavi Božje prema čovjeku. Razmišljajući nad biblijskim tekstovima i tumačeći svjedočanstva tradicije Katoličke Crkve, učenik može iskusiti Božji interes i brigu za čovjeka, posebno vidljiv i u današnjoj zadaći naviještanja kraljevstva Božjega. To je naviještanje najprije zadaća cijele Crkve, zajednice vjernika koja učenika potiče na otvorenost prema drugome, zajedništvo s Njim i zajedničko djelovanje prema svijetu i prirodi iz perspektive kršćanske vjere. Uz to, potrebno je tumačiti poruku Isusa Krista o kraljevstvu Božjemu kao poruku o razumijevanju i življenju uspješnoga života iz perspektive kršćanske vjere, što od učenika zahtijeva i sučeljavanje s različitim ponudama smisla i vrijednosti društva i kulture u kojoj žive. Na pitanja, dakle, o smislu života, smrti, patnje, ljubavi, nade, budućnosti, vječnosti učenici dobivaju odgovore utemeljene na katoličkome nauku o stvaranju čovjeka te njegovu otkupljenju i spasenju. Svijet se, u tome smislu, shvaća kao konkretno mjesto susreta Boga i čovjeka, pa u učenikovim očima postaje znak ljubavi Božje prema čovjeku koja od njega zahtijeva odgovor i brigu za stvoreno. Osim što učenik upoznaje odgovore koje daje katolička vjera, omogućeno mu je razumijevanje svijeta i čovjeka na temelju drugih religija, svjetonazora i uvjerenja. Sve to služi stalnome propotivanju i izgradnji vlastite vjere, ali i prihvaćanju drugih koji temelje života čovjeka i svijeta vide iz vlastite religijske ili filozofijske perspektive. Promišljajući, dakle, i istražujući osobna egzistencijalna i društvena pitanja, učenik razvija duhovnu dimenziju, svoj unutarnji život te uči razumjeti značenja Božjih spasenjskih i otkupiteljskih čina i djelovanja prema čovjeku u njegovoj povijesti i životu.

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

Katolički vjeronauk pomaže učeniku shvatiti da je Riječ Božja najprije Isus Krist, objavljeni i utjelovljeni Sin Božji, koji je s Ocem, u zajedništvu s Duhom Svetim, od početka stvaranja svijeta i čovjeka, bio jedan Bog. Učenik je omogućeno, shvaćajući otajstvo Božje objave čovjeku po Sinu, učiti da postoji i biblijska objava. Novost te biblijske objave sadržana je u

činjenici da Bog govori ljudima po ljudima koji su nadahnuti Duhom Svetim. Upravo zbog tog nadahnuća, premda se služi jezikom vlastitim čovjeku različitih vremena i povijesnih epoha, Bog sam govori u pismima. Tako možemo reći: kao što je Riječ Božja postala tijelo po Duhu Svetomu u krilu Djevice Marije, *Sveto pismo* rađa se u krilu Crkve po djelovanju istoga Duha.

Djeca i učenici upoznaju *Bibliju* kao svetu knjigu kršćana te shvaćaju i tumače njezino cjelovito značenje za kršćanstvo i Katoličku Crkvu. U *Starome zavjetu* pred učenike se stavlja »ljubavna pripovijest« između Boga i židovskoga naroda dok im *Novi Zavjet* donosi navještaj i svjedočanstvo o kraljevstvu Božjemu, o spasenjskom Kristovu djelu koje se događa i ostvaruje u Kristovoj smrti i uskrsnuću. Sučeljavanje s tim biblijskim tekstovima pomaže učenicima vlastiti život povezati s Riječju Božjom. Učenik po pismima, dakle, upoznaje temelje kršćanske objave, vjere i života Crkve. Upoznaje Isusa Krista kao Sina Božjega, navjestitelja Radosne vijesti. Promišlja i otvara se njegovom životu i poruci. Upoznaje temeljne istine katoličke vjere. U životima velikih biblijskih osoba, muškaraca i žena, ali i onih koji se u biblijskim spisima pojavljuju kao oni koji su se odrekli prijateljstva s Bogom, učenik pronalazi vlastita nadahnuća za život, ali i kršćansku utjehu u teškim trenucima. Učenik u svjetlu temeljnih kršćanskih sadržaja promišlja i izgrađuje svoj duhovno-religiozni, vjerski i kulturni identitet, bira vrednote i vrijednosti koje mu mogu donijeti spas, uči se odnositi prema sebi, drugima i svemu što ga okružuje. On ujedno odgovorno prosuđuje vlastiti život i različite probleme, nade i tjeskobe suvremenoga čovjeka, društva i svijeta u duhu Evanđelja i vjere Crkve. Upoznaje i istražuje *Bibliju* kao nadahnutu knjigu koja progovara o problemima, ali i radostima čovjeka. Rad s biblijskim tekstovima učeniku pruža mogućnost da najvažnija suvremena ljudska iskustva osvijetli biblijskim značenjem i porukom te da prepozna temeljna životna pitanja na koja *Biblija* daje odgovore protkane vjerom. Uz to, učenik upoznaje različita mjesta na kojima i u kojima živi Riječ Božja: liturgija Crkve, sakramenti, molitva, obiteljski život i drugo.

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

Učenicima se od početka njihova obrazovanja omogućuje upoznavanje značenja i važnosti pravila i zapovijedi za sebe te za dobar suživot s drugima. U njima mogu iskusiti znakove koji im pomognu u usmjeravanju vlastitoga života te, s postupnom preuzimanju odgovornosti za svoje čine, i za život u zajednici. Sve to mogu doživjeti i iskusiti po izabranim biblijskim tekstovima, a posebno u radosnoj vijesti Evanđelja koje učenika čini slobodnim i upućuje ga na Božju ljubav i dobrotu, milosrđe i praštanje čovjeku. Učenici, uz biblijske tekstove, nadahnuće za prihvaćanje »evanđeoskih savjeta« pronalaze i u osobama koje su živjele prema tim pravilima i zapovijedima, te upoznaju konkretne modele i uzore odgoja za istinu, ljubav i dobrotu, pravednost, mir, solidarnost i druge vrjednote. Takav je pristup važan kako bi učenik od početka školovanja, pa nadalje, mogao razabrati, prosuditi i usvojiti da su kršćanska moralna pravila, vrjednote i vrijednosti duboko ukorijenjeni u život čovjeka, to jest da je moral konstitutivna dimenzija čovjekova života kao Božjega stvorenja. Kršćanski moral tako naznačuje stalni odnos Boga Stvoritelja i stvorenja te konačnoga pomirenja u odnosu Otkupitelja i čovjeka kao novoga stvorenja. Sukladno razvoju učenika i njegovu interesu, u ovoj se oblasti/domeni razrađuju i nude tumačenja o mnogim suvremenim »slobodama«

čovjeka koje su nerijetko i ozakonjene, a nisu u skladu s moralom Katoličke Crkve. Tako učenici uče kritički prosuđivati, tumačiti, vrjednovati i prihvaćati, iz perspektive stvorenoga, oslobođenoga i otkupljenoga čovjeka, vrijednosti ljudskoga života od njegova začeca do prirodne smrti, kao i druge teme o kojima su pozvani razmišljati i zauzeti stavove. Pred učenika se također, objektivno i transparentno, stavljaju misli onih koji o pojedinim moralnim ili etičkim pitanjima imaju drukčije mišljenje i stavove od Katoličke Crkve, bilo da se govori o etičkim pitanjima (abortus, rodna ideologija, pitanje istospolnih zajednica i drugo) bilo o pitanjima o gospodarstvu i javnoj politici (korupcija, nepravedna podjele dobara, siromaštvo i drugo). U tom se pogledu pomno pazi da se učeniku cjelovito i jasno predoče i obrazlože istine kršćanske vjere i morala na temelju katoličkoga nauka. Promišljajući tako o različitim religijskim i moralnim pitanjima, učenik izgrađuje kritički odnos prema životu i svijetu, zauzima argumentirane stavove s obzirom na različita moralna pitanja i dvojbe, istražuje načine kako izgrađivati pravednije, solidarnije i tolerantnije društvo u skladu s kršćanskim odgovorima na moralna pitanja. Konačno, učenik time postaje svjestan izazova različitih sloboda i prisila današnjega svijeta i kulture, te biva osposobljen za etično utemeljene prosudbe i solidarno djelovanje na temelju proročke i oslobađajuće moći kršćanske poruke koja je objavljena u Isusu Kristu.

D. Crkva u svijetu

Već su ranokršćanski crkveni oci govorili da je čitav svijet čovjeku teologija. Zbog toga Katolički vjeronauk, kao crkvena stvarnost u školskom sustavu, želi proučavati i tumačiti svijet iz kršćanske perspektive. Ne samo to. On je nastavni predmet u kojemu se pred učenika stavlja povijesni pregled kršćanskoga shvaćanja, tumačenja i djelovanja Crkve u svijetu. Pod pojmom „svijet“ podrazumijeva se stvarnost u kojoj Crkva živi i djeluje. Misli se na stvarnost s vjerskoga, odnosno religijskoga, kulturnoga, umjetničkoga i društvenoga stajališta. Na početku školovanja učenik upoznaje svoje vlastito mjesto u svijetu i društvu, u obitelji i vjerskoj zajednici kojoj pripada, i tako izgrađuje svoj vlastiti identitet. Slijedom njegova razvoja i izgradnje, učenik postupno upoznaje, razumijeva, analizira, kritički prosuđuje i zauzima odgovoran stav i odnos prema povijesnim i sadašnjim ulogama Crkve na svjetskoj, europskoj, ali i na nacionalnoj razini. Učenik u tom smislu može upoznati i razumjeti kako je kršćanstvo kao religija utjecalo na hrvatsko i bosansko-hercegovačko društvo, njegovu povijest i sadašnjost, njegov jezik, obrazovanje, kulturu, umjetnost i bogatu tradiciju koja obuhvaća i čuva kršćanske vrijednosti koje postaju integrativna sastavnica i životan snaga ljudi na ovim prostorima. Učenik također istražuje doprinos i utjecaj različitih religija, ali i drugih društvenih i kulturnih ideja koje su utjecale na hrvatsko i bosansko-hercegovačko društvo. One se uvijek dovode u svezu i kritički ih se propituje i vrjednuje iz perspektive poslanje i djelovanja Crkve. Učenik također istražuje ulogu kršćanstva, ali i religije općenito, kao prafenomena ljudske civilizacije u suvremenome društvu. Takvo istraživanje uvodi učenika u razumijevanje međusobne ovisnosti društva i religije, i ujedno mu omogućuje argumentiranu interpretaciju kulturnih izričaja povezanih s različitim religijskim predajama, osobito, pak, s kršćanskom tradicijom. Tako učenik stječe iskustvo proučavanja i istraživanja konkretnih pojava i ostvarenja u povijesti Crkve, ali i ostvarenja u području umjetnosti, književnosti, znanosti, filozofije, etike, tehnike, običaja, prava, narodnih običaja itd. Na taj

način učenik otkriva povezanost evanđelja i kulture, tj. utjecaj evanđelja ne samo na našu povijest i sadašnjost, nego i utjecaj kršćanstva općenito na suvremenu Europu. Velika imena znanstvene, kulturne i umjetničke baštine hrvatskoga naroda, kako ona iz daleke povijesti tako i sadašnjosti Katoličke Crkve, pružaju učeniku mogućnost uvida u konkretne činjenice neodvojivosti Crkve i društva na našem, ali i na širem europskom i svjetskom području. Posebno mjesto u tom smislu zauzima povijesna i tradicionalna vezanost našega naroda, duboko poštovanje i ljubav prema Blaženoj Djevici Mariji koja je samo jedan od mnogih znakova vjernosti hrvatskoga naroda Bogu i Katoličkoj Crkvi.

Produbljujući sadržaje i spoznaje o drugim religijama, kulturama i svjetonazorima, učenik se osposobljava za ekumenski i dijaloški pristup drugima i drukčijima. To mu u isto vrijeme omogućava čuvanje i razvijanje vlastitoga te upoznavanje i poštovanje kulturnoga, nacionalnoga i vjerskoga, odnosno religioznoga identiteta drugih i različitih od sebe. Sve to vodi učenika prema odgovornom djelovanju u svijetu u kojemu se nalazi, i u kojemu će djelovati diakonijski, tj. služeći mu u kršćanskoj perspektivi i zgrađujući tako solidarni humanizam prema drugima i, konačno, na taj način, biti svjedokom Crkve koja živi u svijetu i sa svijetom. Katolički vjeronauk tako omogućuje učeniku da tumači život i svijet kao mjesto Božje prisutnosti i iskustva Boga te ga time senzibilizira za sakramentalnost sveukupne stvarnosti u kojoj učenik uči simbolički razmišljati i tumačiti stvarnost oko sebe. Na taj se način učenika potiče i otvara za ono shvaćanje svijeta i života kojemu čin i milost sakramenata, stalne Božje aktualne suradnje s čovjekom, daje novi i jedinstveni smisao.

Shema 2. Oblasna struktura /domene/ predmetnog kurikulumu Katolički vjeronauk

D/ ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI I SADRŽAJI PO RAZREDIMA I OBLASTIMA/DOMENAMA

U nastavku slijedi dio koji donosi odgojno-obrazovne ishode predmetnog kurikulumu Katolički vjeronauk i razrađeni su za svaku od četiri oblasti/domene na kojima se temelji. Tijekom pripremanja procesa učenja i podučavanja vjeroučitelj (vjeroučitelj, nastavnik) treba povezati odgojno-obrazovne ishode sa sadržajima navedenim u kurikulumu i metodama podučavanja. U tabelama su odgojno-obrazovni ishodi označeni šiframa. Skraćenice poput A.6.1., B.8.1. ili C.I.5. i sl. označavaju redom: oblast/domena kojoj ishod pripada (A: Čovjek i svijet u Božjemu naumu; B: Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana; C: Kršćanska ljubav i moral na djelu i D: Crkva u svijetu), i razred podučavanja predmeta (6. – šesti razred, 8. – osmi razred u osnovnoj školi, I. – prvi razred u gimnaziji), te redni broj odgojno-obrazovnog ishoda koji se podučava u sklopu navedene oblasti (1. – prvi ishod, 2. – drugi ishod, ...).

OSNOVNA ŠKOLA

Prvi razred osnovne škole – 70 nastavnih sati godišnje (prilagođena satnica)

Oblast A: Čovjek i svijet u Božjemu naumu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
A.1.1. Učenik prepoznaje važnost i radost pripadnosti svojoj obitelji, školi i široj okolini u kojoj živi; doživljava školu kao mjesto u kojem se ugodno osjeća, zajedno uči, druži se i igra; opaža i izražava radost zajedništva, poštovanja i pomaganja.	- otkriva kako svatko ima svoje ime, svoje roditelje i prijatelje te imenuje članove uže obitelji. - prepoznaje različitosti među vršnjacima u skupini i potrebu uzajamnog prihvatanja. - otkriva kako svako dijete želi biti voljeno i uočava znakove bliskosti i prijateljstva u svojoj obitelji, grupi vršnjaka i novoj razrednoj zajednici.
Ključni sadržaji	
Mjesto i važnost obitelji u razvoju, sazrijevanju i odgoju djece.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Igra predstavljanja scenskom lutkom; upoznavanje novoga prostora za učenje, igru, odmor; izrada panoa s fotografijama djece; likovno izražavanje o svojoj obitelji; uređenje vjeronaučnog kutića (različiti predmeti i didaktički materijali religioznog sadržaja za rad i igru kroz godinu).	
A.1.2. Učenik pokazuje i izražava doživljaj čuđenja i divljenja pred svime što je Bog stvorio; izražava osjećaj zahvalnosti za divni Božji svijet.	- opaža i otkriva ljepotu stvorenoga svijeta, imenuje neke životinje i bilješke te u njima prepoznaje Božju blizinu i ljepotu života (sunce, zvijezde, biljke, životinje). - otkriva i opisuje kako ljepote prirode govore o dobrom Bogu koji je sve to stvorio i nama darovao da u njoj lijepo i radosno živimo. - prepoznaje važnost čuvanja okoliša koji nam je Bog darovao i povjerio da se o njemu brinemo.
Ključni sadržaji	
Bog kao stvoritelj cijeloga svijeta i njegovih ljepota.	

Preporuke za ostvarenje ishoda	
Igre promatranja, dodirivanja, osluškivanja i uživanja u prirodi; kaširanje i oslikavanje zemaljske kugle; pripovijedanje s fantazijskim uživanjem: <i>Stvaranje svijeta</i> , prema slikovnici B. Blažević	
A.1.3. Učenik uočava i doživljava ljepotu Biblije kao knjige koja pripovijeda o dobrom Bogu; otkriva ljepotu Božje riječi i voli Bibliju; rado čita ilustrirane biblijske priče u Dječjoj Bibliji.	- otkriva i opisuje divni svijet slova, riječi i knjige. - otkriva da je Biblija divna Božja knjiga koja pripovijeda kako dobri Bog ljubi sve ljude. - prepoznaje i navodi znakove Božje ljubavi u slici roditeljske ljubavi.
Ključni sadržaji	
Biblija je sveta knjiga kršćana.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Obilazak knjižnice, pokazivanje Biblijskih slikovnica i Dječjih Biblija. Izrada vlastitog albuma u koji će unositi svoje crteže tijekom godine.	

Oblast B: Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
B.1.1. Učenik prepoznaje potrebu čuvanja uspomena na svoje pokojne; otkriva da je lijepo pomoliti se Bogu za svoje pokojne i posjetiti njihove grobove na Dušni dan, zapaliti svijeću i izreći svoju kratku molitvu.	- opaža i prepoznaje kako se u prirodi događaju promjene, buđenje, rast, umiranje; - naslućuje i otkriva kako u nebu, i nakon zemaljske smrti, s Bogom žive dobri ljudi; - prepoznaje i doživljava potrebu molitve Bogu (Isusu) za svoje drage pokojnike.
Ključni sadržaji	
- Čuvanje uspomena i naša molitva za svoje pokojne; pohod njihovim grobovima. - Sveci su Božji prijatelji.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Igre sa sjemenkama, njihova sadnja...; pjevanje pjesme: Sijao Isus; modeliranje: od sjemenke do drveta; izrađivanje vitraja Božjih prijatelja – svetaca; izrada panoa ili slaganje puzzle sa svecima; ukrašavanje svijeća voštanim folijama.	
B.1.2. Učenik uočava važnost pomaganja siromasima i pokazuje osjećaj spremnosti pomaganja ljudima u nevolji, posebno onima koji su potrebni pomoći u njegovoj bližoj okolini.	- uočava i navodi i doživljava kako u svijetu ima mnogo potreba i siromašnih ljudi. - otkriva i svojim riječima pripovijeda na koji način možemo činiti dobra djela ljudima, posebno siromasima, bolesnima i potrebitima. - razumijeva kako je Isusova želja da mi pomažemo jedni drugima, osobito siromašnima. - svojim riječima ili crtežom predstavlja sv. Martina, biskupa, koji je pomagao siromašnima.
Ključni sadržaji	
- Oko nas postoje ljudi u nevolji koji su potrebni naše blizine i pomoći. - Briga za siromašne i potrebite.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Grupni rad – oslikavanje plašta sv. Martina; izrada i ukrašavanje staklenih lampica; zamišljanje i uživanje u lik sv. Martina; igra uloga u otkrivanju načina kako pomagati potrebnima po primjeru sv. Martina.	
B.1.3. Učenik prepoznaje Isusa kao dobrog Kralja koji se brine za sve ljude; prihvaća Isusa kao svoga Kralja i rado je u njegovoj službi, brinući se za mir među svojim	- otkriva da zemaljski kraljevi vladaju na zemlji i da se trebaju brinuti za mir među ljudima. - prepoznaje Isusa kao jedinoga pravoga i dobrog Kralja koji brine za sve ljude, čitav

vršnjacima, u svojoj obitelji i okolini.	svijet i svima donosi mir i radost.
Ključni sadržaji	
U Isusu prepoznamo znakove Božjeg kraljevstva i njega kao dobrog Kralja.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Otkrivati da zemaljski kraljevi vladaju na zemlji i da se trebaju brinuti za mir među ljudima; otkriti Isusa kao jedinoga pravoga i dobrog Kralja koji se brine za sve ljude i čitav svijet, da svima donosi mir i radost.	

Oblast C: Kršćanska ljubav i moral na djelu	
Ishod učenja	Razrada ishoda
C.1.1. Učenik uočava znakove i načine radosnog iščekivanja proslave Isusova rođenja; prepoznaje i doživljava Došašće kao vrijeme pripreve za Božić u kojem na poseban način činimo dobra djela poput sv. Nikole.	- prepoznaje i navodi neke znakove i predmete adventske pripreve za Božić (adventski vijenac, pšenica...). - u darovima sv. Nikole prepoznaje potrebu zahvalnosti za njegovu dobrotu. - otkriva i navodi plemenite osjećaje i radosti u iščekivanju Isusova rođenja.
Ključni sadržaji	
Došašće - priprava za Božić: vrijeme iščekivanja i dobrih djela poput sv. Nikole.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Izrada i ukrašavanje adventskog kalendara i vijenca; igra – svijeće i labirint: Svijeće traže svoje mjesto na vijencu; glazbeno izražavanje – adventske pjesme; izrada svijeća od papir-plastike, imitacijska igra: Ja sam svijeća.	
C.1.2. Učenik doživljava i opisuje iskrenu radost zbog Isusova rođenja i proslavlja ga u obitelji i školi, u duhu narodnih božićnih običaja.	- prepoznaje i opisuje događaj Isusova rođenja i imenuje Isusa, Mariju, Josipa kao obitelj. - opisuje radost pastira koji su našli malog Isusa u jaslama. - prepoznaje i izražava znakove božićne poruke koju donosi Isus: radost, dobrotu, mir i ljubav.
Ključni sadržaji	
Božić je najradosniji kršćanski blagdan ljubavi i mira	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Izrada zajedničkih jaslaca (jasle, slama, razne figure, ovce itd.); likovno oblikovanje čestitaka za roditelje, pravljenje ukrasa i kićenje bora; glazbeno izražavanje – božićne pjesme, slušanje klasične instrumentalne božićne glazbe; slikovnica Mali anđeo i zvjezdica – (V. Štanger Velički).	

Oblast D: Crkva u svijetu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
D.1.1. Učenik prepoznaje vanjske znakove sigurnosti, zaštićenosti i povjerenja u Isusa koji nas uvijek prati i čuva (Lk 15, 3-7); prepoznaje znakove pripadanja jednih drugima i uzajamnog povjerenje.	- izražava i opisuje znakove i osjećaje sigurnosti i povjerenja u Isusa koji voli djecu i svakog čovjeka. - izražava (riječima i gestama) osjećaje blizine kojima se može osloniti na Isusa, bilo u dobru bilo u svim poteškoćama i strahovima koje doživljava - navodi i opisuje znakove koji pokazuju kako Bog čuva sve ljude i za njih se brine.
Ključni sadržaji	

Bog je dobri Otac i zaštitnik svih ljudi,	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Likovno izražavanje: Strah; igra skrivača, labirint; igra i priča u pokretu.	
D.1.2. Učenik izražava i opisuje znakove prijateljstva i potrebu suradnje sa svojim bližnjima u obitelji i prijateljima u grupi radi izgradnje zajedništva, osjećaja pripadanja i prihvaćenosti; spremno prihvaća drugoga kao svoga bližnjeg sa svim njegovim različitostima.	- otkriva i prepoznaje druge pored sebe kao svoje bližnje, osobito među članovima šire obitelji, vršnjacima i zajednici kojoj pripada. - uočava i navodi razlike među svojim vršnjacima i drugim ljudima i izražava potrebu života s drugima kao sa svojim prijateljima. - prepoznaje i opisuje znakove prijateljstva i načine pomaganja drugima poput Milosrdnog Samarijanca (Lk 10, 29-37).
Ključni sadržaji	
- Znakovi radosti, blizine i prijateljstva, suradnje i pomaganja (Milosrdni Samarijanac). - Svi smo braća i sestre.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Igre scenskim lutkama različite boje kože; aktivnosti istraživanja: "Po čemu smo slični a po čemu različiti (posebno odnos prema ljudima s posebnim potrebama); pisanje ili crtanje poruka za bolesne: "Ja pomažem drugome"; glazbeno izražavanje – "Ima jedna malena planeta".	
D.1.3. Učenik pokazuje i opisuje znakove zahvaljivanja za Isusovu ljubav i žrtvu koju je za nas podnio.	- prepoznaje važnost zajedničkoga druženja i bliskosti uz blagdanski obiteljski stol. - shvaća Isusovu Posljednju večeru sa svojim učenicima kao oproštaj i poziv da to uvijek čine kao uspomenu na njegovu ljubav i žrtvu (Lk 22, 14-20). - naslućuje i opisuje kako Isus i nakon svoje smrti na križu uvijek ostaje s nama.
Ključni sadržaji	
Isus nas ljubi do kraja i ostaje uvijek s nama (Lk 22, 14-20).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Igre postavljanja stola, svečano okupljanje i blagovanje uz pripovijedanje događaja; igre slovima: "Isus kruh života"; dramatizacija događaja Posljednje večere.	

Drugi razred osnovne škole – 70 nastavnih sati godišnje

Oblast A: Čovjek i svijet u Božjemu naumu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
A.2.1. Učenik izražava osnovne doživljaje o sebi i svijetu, te pokazuje svoju radost i divljenje prema Bogu i svemu stvorenome.	- prepoznaje i navodi neka važna životna pitanja o kojima se govori na vjeronauku (npr. o Bogu i njegovoj ljubavi prema ljudima). - na pozitivan način izražava osnovne potrebe, želje, emocije i iskustva u odnosu prema svijetu, prema sebi i drugima. - prirodi i osobama oko sebe zapaža ljepotu i sklad, te uočava kako je život čudesan i da je Božji dar. - imenuje načine kojima pokazuje poštovanje prema čovjeku i svemu stvorenome. - prepoznaje sebe kao Božje ljubljeno dijete,

	uočavajući kako svatko ima svoje ime, svoje mjesto i svoje posebnosti. izražava stav poštovanja prema osobama oko sebe.
Ključni sadržaji	
- Konkretna životna pitanja o kojima se govori na vjeronauku. - Život je čudesan i Božji dar.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se ostvaruju u povezanosti s ishodom C.2. i C.2.2. Pomoću različitih slika ljudskih lica, emotikona ili životnih događaja izražavaju osnovne emocije i želje. U učeniku se potiče iskustvo radosti i divljenja te aktivnosti koje izgrađuju radost zajedništva. Različitim igrama učenici se predstavljaju (mogu se predstaviti pomoću najdraže igranke ili lika iz crtanoga filma, boje...). Pomoću njima poznatih priča izražavaju iskustva prihvatanja, radosti i poštovanja. Mogu izaći u prirodu i uočiti kako u prirodi sve ima svoje mjesto (vjeverica ne živi u kući, stablo ne raste na krovu...) kao i oni u svojoj obitelji, školi, Crkvi... Izražavanjem osjećaja pomoću zadanih kartica na kojima je prikazan simbol koji upućuje na neki događaj ili je prikazan sam događaj (učenik izrazi gestom ili riječima emociju koju povezuje sa slikom na kartici).	
A.2.2. Učenik prepoznaje da je Biblija sveta knjiga za kršćane i da sadrži tekstove važne za život te razumije jednostavnije biblijske pripovijesti.	- svojim riječima i uz pomoć nastavnika prepričava odabrane biblijske pripovijesti. - imenuje najvažnije osobe iz odabranih biblijskih pripovijesti. - povezuje i izriče vlastita iskustva povezana s iskustvima osoba iz odabranih biblijskih pripovijesti. - navodi Bibliju kao svetu knjigu kršćana.
Ključni sadržaji	
- Biblija sveta knjiga kršćana. - Biblija pripovijeda o Bogu i ljudima.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishodi iz domene A.2.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena: B.2.1., B.2.2. i C.2.1. Izraditi knjiga s naslovom <i>Biblija</i>, na prazne stranice učenikomogurtati događaje koji se nalaze u <i>Bibliji</i>. Pjevati pjesmu <i>Tko stvori</i>.	

Oblast B: Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
B.2.1. Učenik u biblijskim događajima i osobama otkriva Boga kao dobroga Oca koji je stvorio čovjeka, koji ljubi sve ljude i prisutan je među nama.	- uočava biblijske događaje i osobe te svojim riječima pripovijeda izvješće o stvaranju svijeta i prvih ljudi. - izražava riječima, gestama, bojom ili pjesmom zahvalnost Bogu za dar života. - biblijske događaj stvaranja čovjeka povezuje sa znakovima koji pokazuju Božju ljubav i dobrotu prema svim ljudima. - imenuje odabrane znakove Božje dobrote i izražava osjećaje zahvalnosti Bogu za njegovu prisutnost među nama.
Ključni sadržaji	
- Biblijsko izvješće o stvaranju svijeta i čovjeka. - Post 1,27 i Ps 139 i ostali tekstovi prilagođeni uzrastu učenika.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom C.2.1. Promatrati i uočavati u prirodi što je sve stvorio Bog, a što čovjek.	

Izrađivati, modelirati, raditi iz zemlje/gline i kroz to uočavati sličnosti Boga i čovjeka. Paziti na biblijski slikoviti govor te izbjegavati doslovno tumačenje tekstova. Kod učenika evocirati iskustvo zahvalnosti na primjeru lijepoga ponašanja kad dobije dar.	
B.2.2. Učenik otkriva i upoznaje Isusa kao prijatelja i prepoznaje njegovo djelovanje među ljudima.	• svojim riječima pripovijeda o Isusu koji pomaže ljudima, posebno siromašnima i potrebitima. • prepoznaje i opisuje Isusa kao prijatelja, Učitelja i Spasitelja te na temelju biblijskih tekstova zapaža kako Isus poziva ljude da budu njegovi prijatelji. • pripovijeda događaj Posljednje večere i prepoznaje Isusov poziv svojim učenicima da se okupljaju kao zajednica njegovih prijatelja kojii slave spomen njegove ljubavi i žrtve. • svojim riječima pripovijeda i opisuje događaj Isusove muke i uskrsnuća kao događaj pobjede svjetla nad tamom i života nad smrću. • izražava znakove uskrsne radosti i čestitanja Uskrsa.
Ključni sadržaji	
• Isusov odnos prema ljudima i briga za ljude kao za svoje prijatelje. • Prilagođeni biblijski tekstovi: Posljednja večera i Isusovo uskrsnuće.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se ostvaruje povezano sa sadržajima ishoda A.2.2. Mogu se koristiti i slikovnice koje prikazuju navedene događaje. Valja voditi brigu o kvaliteti biblijskoga teksta i ilustracije. Učenik evocira vlastita životna iskustva (radosti, slavlja, poteškoće...). Donijeti obiteljske fotografije koje prikazuju događaje koje povezuju s navedenim iskustvima (zajedništvo oko stola = Posljednja večera, slavlje rođendana = Božić, vijest o prinovi u obitelji = Navještenje) i sl. Izraditi plakat koji će prikazati njihove fotografije i pripovijedane događaje iz <i>Biblije</i> .	
B.2.3. Učenik izražava svoju ljubav prema Bogu u zahvaljivanju, molitvi i pjesmi.	• prepoznaje i prikazuje (likovno, pjesmom i pokretima) došašće i Božić kao vrijeme radosnoga iščekivanja Isusova rođenja. • u događaju navještenja otkriva i imenuje Mariju koja je Bogu posebno draga i želi mu služiti. • pripovijeda svojim riječima događaj Isusova rođenja te opisuje Božju poruku radosti i mira među ljudima. • navodi znakove i geste kojima ljudi pokazuju svoju vjeru i zahvalnost Bogu: obiteljska molitva, nedjeljna misa, pobožnost. • navodi slavlja blagdana u svojoj obitelji i zajednici te izgovara jednostavne molitve (Očenaš, Zdravo Marijo, Slava Ocu, Anđele čuvaru). • svojim riječima, znakovima i drugim izričajima (pjesmom, pokretima, igrom) izražava božićnu poruku radosti i mira.
Ključni sadržaji	
• Došašće, Božić, molitve, zahvalnost. • Biblijski tekst molitve Oče naš (Mt 6,9-14). • Prilagođeni biblijski sadržaji koji govore o Isusovu rođenju (Lk 2,1-7; 8-20); susret anđela Gabrijela i Marije (Lk 1,26-39).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom B.2.2., a mogu se koristiti i preporuke navedene kod ishoda B.2.1.	

Potrebno poći od njihovih iskustva u pristupu temama (Božić – rođenje, pomaganje – uočiti potrebite u vlastitoj okolini i načine na koje im mogu pomoći). Prepoznati simbole Božića u svojoj okolini.
 Razvoj kreativnoga mišljenja i izražavanja: crtanje simbola došašća i blagdana.
 Pokazati i pregledati neki molitvenik, evocirati iskustvo molitve, izreći molitve koje su naučili u obiteljskom okruženju, samostalno osmisliti pokrete uz molitve.
 Naučiti pjevati božićne pjesme (*Radujte se narodi...*)
 Korelacija se može ostvariti s nastavnim predmetom Hrvatski jezik i književnost, Moja okolina, Likovna kultura (motivi običaja u vrijeme došašća) i stranim jezicima (Engleski jezik i Njemački jezik).

Oblast C: Kršćanska ljubav i moral na djelu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
C.2.1. Učenik otkriva da je svaki čovjek Božje stvorenje koje treba poštovati i ljubiti te uočava važnost pomirenja i opraštanja za život u zajednici.	- pripovijeda da je Bog stvorio svakoga čovjeka iz ljubavi i uočava Božji poziv svim ljudima na međusobno poštovanje, praštanja i ljubav. - prepoznaje, na temelju vlastitih iskustava radosti i žalosti, prijateljstva i svađe, stalnu potrebu pomirenja i praštanja. - prepričava Isusove riječi o pomirenju i praštanju i uočava Isusov poziv na praštanje. - navodi i pokazuje primjere, znakove i načine pomirenja i opraštanja među svojim vršnjacima i u različitim životnim situacijama. - izražava vlastiti stav, način, znakove i geste poštovanja, pomirenja i praštanja prema ljudima u svojoj široj zajednici, obitelji, razredu i bližoj okolini.
Ključni sadržaji	
- Čovjek – Božje stvorenje – dio zajednice u kojoj oprašta, poštuje i ljubi. - Znakovi pomirenja i opraštanja (prekinuti svađu, ispričati se, zamoliti za oprostjenje, oprostiti). - Prilagođeni biblijski tekstovi, npr.: Post 1,27 i Ps 139; dio molitve Oče naš (Mt 6,12); opraštanje uvrede (Mt 18,21-22); Isusov poziv na praštanje poput dobrog Oca nebeskoga (Mt 6,14).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ostvaruje se povezano s ishodom B.2.1. Prihvaća ljudske i kršćanske vrednote primjereno svojoj dobi i iskustvu, a ulaskom u širu zajednicu vršnjaka razvijaju međusobne odnose. Promišlja o važnosti i potrebi pomirenja i opraštanja. U radu poći od iskustva učenika (svađa, pomirenje, oprostjenje...). Konkretnom gestom pomirenja izmiriti se s prijateljem u razredu; opisati konkretne korake pomirenja, pokazati znakovima, gestama i riječima kako prekinuti svađu, ispričati se, moliti za oprostjenje, oprostiti. Odabrati konkretne primjere iz života svetaca o poštovanju i ljubavi, samo istaknuti dio, npr. iz života Majke Terezije, sv. Franje... Korelacija se može ostvariti s predmetom Moja okolina, Hrvatski jezik i književnost, Likovna kultura i Glazbena kultura.	
C.2.2. Učenik poštuje pravila dobrog ponašanja u obitelji i razredu, prepoznaje školu kao mjesto susreta, zajedništva, radosti i učenja.	- uočava, poznaje i opisuje pravila dobrog ponašanja u obitelji i školi. - imenuje i opisuje dogovorena pravila ponašanja među vršnjacima i u svom razredu. - uočava i svojim riječima opisuje po čemu pravila dobrog ponašanja potiču dobru suradnju i prijateljstvo učenika u školi i razredu. - navodi neke razlike između života i ponašanja u svojoj obitelji i razrednoj zajednici. - prepoznaje svoje vlastito mjesto, važnost i ulogu u razrednoj zajednici. - navodi neka pravila i predlaže načine ostvarivanja zajedništva u razredu. - imenuje i pokazuje geste lijepoga ponašanja u

	svom okruženju: molim, izvoli, hvala i oprosti.
Ključni sadržaji	
Pravila i primjeri dobrog ponašanja u odnosu s drugima, u obitelji, u razredu i školi.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Izraditi pravila dobrog ponašanja i istaknuti ih u razredu. Učenike potaknuti da pomoću biblijskih i književnih tekstova te odabranih slika, fotografija i kratkih filmskih prikaza, prepoznaju važnost pravila dobrog ponašanja u obitelji, razredu i školi..	

Oblast D: Crkva u svijetu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
D.2.1. Učenik opisuje Crkvu kao zajednicu Isusovih učenika (vjernika) u koju se ulazi krštenjem.	- imenuje neke male zajednice u svom okruženju i razumijeva njihovu važnost u svom životu. - prepoznaje i opisuje Crkvu kao zajednicu Isusovih učenika, zajednicu u koju se ulazi krštenjem. - imenuje i opisuje Crkvu kao zajednicu vjernika koja se okuplja na svetoj misi. - svojim riječima i gestama izražava stav zahvalnosti Bogu što smo postali Isusovi učenici i svi u njegovoj Crkvi braća i sestre.
Ključni sadržaji	
- Crkva kao zajednica Isusovih vjernika, krštenje. - Zajednice kojima pripada: obitelj, škola, Crkva... - Prilagođeni biblijski tekst nastanka prve Crkve (Dj 2,1-14) i života prve kršćanske zajednice (Dj 2,42-48).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz aktivnosti u kojima učenik djeluje u školi i zvan nje kroz konkretne geste sudjelovanja u obilježavanju blagdana te o kojima će kasnije izvještavati u učionici. Razgovor o hrvatskim božićnim pjesmama. Istražiti, razgovarati s roditeljima o hrvatskim običajima vezanima uz navedene blagdane; korizmeni i uskrсни simboli i običaji: pepeo, cvijeće i grančice (Cvjetnica), uskrсна svijeća, blagoslov hrane (pisanice), blagoslov kruha i plodova zemlje, božićni simboli i običaji. Izraditi simbole vezane uz blagdane: adventski vijenac, jaslice od različitih materijala. Ishod se ostvaruje povezano s ishodima B.2.2. i B.2.3.	
D.2.2. Učenik prepoznaje Crkvene blagdane i slavlja te njihovu poruku.	- uočava i opisuje vanjska obilježja pojedinih blagdana. - prepoznaje i opisuje znakove i poruku blagdana, svetkovina i običaja (Dan kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, Svi sveti i Dušni dan, Sv. Nikola i Sv. Lucija; Majčin dan...). - povezuje blagdanske običaje s nekim biblijskim i crkvenim događajima. - imenuje, razlikuje i povezuje običaje i simbole. - konkretnim gestama i riječima izražava stav prihvatanja poruke blagdana, svetkovina i običaja.
Ključni sadržaji	
Crkveni blagdani, slavlja, simboli i običaji te njihova poruka	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz aktivnosti u kojima učenik djeluje u školi i zvan nje kroz konkretne geste sudjelovanja u obilježavanju blagdana te o kojima će kasnije izvještavati u	

učionici. Slušati i razgovarati o poznatijim hrvatskim duhovnim i liturgijskim pjesmama vezanima uz blagdane. Istražiti, razgovarati s roditeljima o hrvatskim običajima vezanima uz navedene blagdane; korizmeni i uskrсни simboli i običaji: pepeo, cvijeće i grančice (Cvjetnica), uskrсна svijeća, blagoslov hrane (pisanice), blagoslov kruha i plodova zemlje, božićni simboli i običaji. Izraditi neke simbole vezane uz veće blagdane od različitih materijala... Ishod se ostvaruje povezano s ishodima B.2.2. i B.2.3.	
D.2.3. Učenik prihvaća i poštuje učenike koji ne pripadaju Katoličkoj Crkvi.	• imenuje i navodi osnovne znakove različitosti u svom okruženju (neka imena, običaji i slavlja). • navodi neke razlike koje uočava među svojim vršnjacima u razredu i školi. • navodi primjere uvažavanja i poštivanja drugih u njihovim različitostima
Ključni sadržaji	
• Razlike među kršćanima u slavlju blagdana, imenima, običajima	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Polazi se od zapažanja, iskustva i interesa učenika te se na osnovu njihovih neposrednih iskustava razjašnjava koji sadržaji pripadaju religioznoj stvarnosti. Važno je prepoznavanje koje vodi razumijevanju, a ne analiza ili učenje činjenica. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretna znakove prihvaćanja i ponašanja prema učenicima i drugim osobama u svojoj okolini koje ne pripadaju Katoličkoj Crkvi. Ishod se ostvaruje povezano s ishodima C.2.2.	

Treći razred osnovne škole – 70 nastavnih sati godišnje

Oblast A: Čovjek i svijet u Božjemu naumu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
A.3.1. Učenik iznosi i opisuje osnovna iskustva o sebi, o drugima i svijetu u kojem uočava svijetle i tamne strane.	• iznosi i jednostavno opisuje primjere svijetlih i tamnih strana života iz vlastitog iskustva. • prepoznaje povezanost nekih ponašanja i njihove posljedice u odnosu prema bližnjima. • prepoznaje i opisuje situacije iz svoga okruženja u kojima se vidi kako su ljudi međusobno povezani i odgovorni za stvoreni svijet. • navodi i predlaže neke načine i primjere kako može pomoći drugima u svojoj okolini i pružiti im konkretnu pomoć (uslugu).
Ključni sadržaji	
• Svijetle i tamne strane života, posljedice ponašanja u odnosu prema bližnjemu i pomoć bližnjemu	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Kratki tekstovi, priče i slikopriče o svijetlim i tamnim stranama života. Biblijski odlomci i poticajne priče o uzajamnom pomaganju i odnosu prema poteškoćama i problemima. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i sudjelovanje u različitim načinima pomoći potrebitima u svojoj okolini o kojima učenik izvještava u razredu. Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodom C.3.1.	
A.3.2. Učenik prepoznaje i svojim riječima preporuča da je Biblija sveta knjiga koja govori o Bogu i o ljudima, uočava da je osobito važna poruka Isusa Krista te	• navodi dva osnovna dijela Biblije. • prepoznaje Bibliju kao knjigu koja pripovijeda o velikim Božjim djelima i o važnim ljudskim iskustvima. • prepoznaje i imenuje Novi zavjet kao dio Biblije

razumije jednostavnije biblijske pripovijesti.	koji govori o Isusu Kristu i opisuje život prvih kršćana. • prepričava, uz pomoć vjeroučitelja, odabrane starozavjetne i novozavjetne pripovijesti. • prepoznaje značenje pojma prisposoba (pojednostavljeno – priče koje je Isus pričao). • uočava povezanost biblijske poruke i događaja iz njihova životnog iskustva.
Ključni sadržaji	
• Stari i Novi zavjet kao dva osnovna dijela Biblije. • Biblija kao knjiga koja pripovijeda o velikim Božjim djelima i o važnim ljudskim iskustvima. • Novi zavjet kao dio Biblije koji govori o Isusu Kristu i životu prvih kršćana. • Ishodi iz domene A.3.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena KV B.3.1., KV B.3.2., C.3.1., D.3.1.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred. Ako učenici posjeduju neko izdanje Biblije, neka je donesu. Polazeći od tog, učenicima poznatoga, izdanja <i>Biblije</i>, mogu pripovijedati njima poznate biblijske događaje i razvrstavati ih u <i>Stari</i> ili <i>Novi zavjet</i>. Tu su vrlo korisne biblijske slikovnice i <i>Biblija u stripu</i>. Treba se obazirati na slikoviti biblijski govor i izbjegavati doslovno tumačenje i shvaćanja <i>Biblije</i>.	
A.3.3. Učenik prepoznaje i navodi različite religijske znakove, blagdane i običaje u neposrednoj okolini te izražava važnost poštovanja drugih ljudi.	• prepoznaje različite religijske znakove u neposrednom okruženju ili u medijskim sadržajima koje prati. • prepoznaje da se različiti znakovi odnose na različite religije. • prepoznaje da različiti religijski znakovi potvrđuju da ljudi vjeruju u Boga, ali da ima i ljudi koji ne vjeruju u Boga. • uočava neke znakove i blagdane drugih religija iz svoga okruženja i izražava stav uvažavanja i poštovanja prema pripadnicima drugih religija.
Ključni sadržaji	
• Religijski znakovi u neposrednom okruženju ili u medijskim sadržajima koje prati (crtanim filmovima i serijama za djecu, npr. u imenima likova, pojmovi koje potječu iz drugih religija i sl.)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Polazi se od zapažanja, iskustva i interesa učenika te se na osnovu njihovih neposrednih iskustava razjašnjava koji sadržaji pripadaju religioznoj stvarnosti. Važno je prepoznavanje koje vodi razumijevanju, a ne analiza ili učenje činjenica. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretan odnos prema pripadnicima drugih religija u svojoj okolini (razredu, školi).	

Oblast B: Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
B.3.1. Učenik otkriva Boga stvoritelja koji poziva čovjeka da mu bude prijatelj i suradnik.	• otkriva u biblijskim tekstovima Boga koji je čudesno stvorio svijet i ljude. • navodi neke biblijske primjere u kojima prepoznaje Boga kao stvoritelja svega dobrog i lijepoga. • uočava u događajima povijesti spasenja dobre ljude koji su bili Bogu vjerni (Noa, Abraham, Josip Egipatski) i prepričava te biblijske tekstove. • otkriva i prihvaća Božji poziv da bude Božji prijatelj i suradnik, da ima povjerenja u Boga i

	da čini dobra djela.
Ključni sadržaji	
- Biblijski događaji nakon stvaranja svijeta – Božja objava i savez s ljudima. - Prijedlog biblijskih tekstova: Noa i njegova lađa (Post 6-9), Abraham sluša Božji poziv i ima povjerenja u Boga (Post 12-18), Bog čuva Abrahama i nagrađuje njegovu vjeru (Post 12-18).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
U interpretaciji biblijskih tekstova valja voditi računa o slikovitome biblijskom govoru i izbjegavati doslovno tumačenje i shvaćanja <i>Biblije</i>. Ishod B.3.1. ostvaruje se povezano s ishodom A.3.2.	
B.3.2. Učenik prepoznaje i opisuje Isusa kao Spasitelja (Mesiju) i dobrog Učitelja koji poziva učenike da budu njegovi svjedoci.	- pripovijeda biblijske događaje i imenuje ljude koji iščekuju i traže novorođenoga Mesiju. - prepričava biblijske tekstove koji govore o Isusu kao Učitelju koji okuplja i poučava svoje učenike, prepoznaje Isusa kao dobrog i mudrog Učitelja. - Uočava i otkriva poslanje Isusa kao „Mesije“. - u biblijskim tekstovima koji govore o Isusovoj muci, smrti i uskrснуću prepoznaje Isusa kao Spasitelja. - uočava, na temelju biblijskoga teksta, da Isus svima daje mir, sigurnost i zaštitu. - prepoznaje važnost Isusa kao prijatelja i Učitelja u svom svakodnevnom životu.
Ključni sadržaji	
- Isus Mesija, Spasitelj i Učitelj. - Tekstovi o poklonu mudraca (Mt 2,1.12), o Isusu kao učitelju koji okuplja i poučava svoje učenike, o Isusovoj muci (Juda, Pilat, križni put), o smrti i uskrснуću (prazan grob, susret Isusa sa ženama i apostolima). - Biblijski tekst (Mt 6,25-36)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Stvaralačkim izražavanjem iznosi znakove božićne i uskrsne radosti i mira. Produbljivanje doživljaja i shvaćanja biblijskih tekstova jednostavnijim dramskim tehnikama. Ishod B.3.2. ostvaruje se povezano s ishodom A.3.2.	
B.3.3. Učenik prepoznaje Crkvu kao zajednicu vjernika, a krštenje, misu i molitvu kao znakove zajedništva s Bogom i ljudima.	- navodi i opisuje krštenje kao način primanja u Crkvu po kojemu se postaje članom župne zajednice u kojoj se okupljaju kršćani. - uočava da kršćanska obitelj s drugim obiteljima čini Crkvu. - jednostavno i slikovito, na temelju krsnih znakova i riječi, opisuje sakrament krštenja. - prepoznaje važnost sudjelovanja na svetoj misi. - opisuje molitvu kao razgovor s Bogom i navodi mjesta molitve.
Ključni sadržaji	
Krštenje – kao način primanja u Crkvu, znakovi krštenja i jednostavan opis sakramenta, molitva razgovor s Bogom, župna zajednica u kojoj se okupljaju kršćani.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Izvanučionička nastava – posjet crkvi.	

Oblast C: Kršćanska ljubav i moral na djelu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda

C.3.1. Učenik na primjerima biblijskih tekstova opisuje kako Bog ljubi čovjeka i oprašta čovjekove pogreške.	• uočava da je svaki čovjek poseban i vrijedan. • opisuje svojim riječima znakove prijateljstva između Boga i prvih ljudi. • navodi i opisuje, na primjerima biblijskih tekstova, kako je Bog milosrdan i oprašta čovjekove pogreške.
Ključni sadržaji	
• Bog koji ljubi i oprašta. • Biblijski tekstovi o posebnosti i vrijednosti svakoga čovjeka (Post 1,27), biblijski tekst o prvome grijehu (Post 3,1-24), o Božjemu milosrđu i opraštanju: <i>Prispodoba o milosrdnom Samarijancu</i>.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Biblijski tekstovi: <i>Bog daje svemu život i sve drži na životu</i> (Post 1 i 2; Ps 104). Ishod C.3.1. ostvaruje se povezano s ishodom A.3.2.	
C.3.2. Učenik otkriva kako vrijednosti prijateljstva, pomaganja i opraštanja provoditi u životu.	• navodi i opisuje obilježja prijateljstva (radost, povjerenje, poštovanje, prihvaćanje, dobrotu, praštanje). • predlaže načine kako značajke prijateljstva primijeniti u konkretnim situacijama. • prepoznaje vrijednost pomaganja i opraštanja u životu pojedinca i zajednice. • izražava spremnost da vlastitim ponašanjem i primjerom doprinosi zajedništvu u razrednoj zajednici.
Ključni sadržaji	
• Vrijednosti prijateljstva, pomaganja i opraštanja. • Primjeri pravila ponašanja, tekstovi o povjerenju, poštovanju, prihvaćanju, dobrohotnosti i praštanju (usp. Ps 133, 1).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Iznosi znakove i primjere opraštanja i prijateljstva različitim oblicima stvaralačkoga izražavanja (likovno, dramsko...).	
Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i postupke kojima izražava spremnost izgradnje zajedništvo u razrednoj zajednici.	
C.3.3. Učenik prepoznaje i svojim riječima opisuje važnost pravila ponašanja te navodi Zlatno pravilo.	• imenuje i navodi Zlatno pravilo i daje primjer ponašanja prema Zlatnom pravilu. • uočava da je Zlatno pravilo važno za sve ljude. • izražava želju i spremnost da konkretnim postupcima u svojoj okolini primjenjuje Zlatno pravilo i potiče druga na primjenu Zlatnoga pravila.
Ključni sadržaji	
• Zlatno pravilo (Mt 7, 12).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretan odnos prema drugima u svojoj okolini (razredu, školi) u skladu sa Zlatnim pravilom.	

Oblast D: Crkva u svijetu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
D.3.1. Učenik opisuje život Isusovih učenika nekad i danas i uočava kako se u Crkvi očituje ljubav prema Bogu i čovjeku.	• pomoću biblijskih tekstova opisuje život prvih kršćana i njihovo zajedništvo. • uočava i opisuje kako su apostoli propovijedali i

	osnivali nove zajednice. - pripovijeda svojim riječima o životu kršćana danas i shvaća Crkvu kao mjesto susreta, zajedništva i radosti. - istražuje i opisuje načine kako su kršćani međusobno povezani (npr. misijski krajevi). - predlaže konkretne postupke i načine kršćanske ljubavi i pomoći.
Ključni sadržaji	
Život prvih kršćana i njihovo zajedništvo (Dj 2,42-47 i 1 Kor 12,12.14-27, dijelovi prilagođeni učenicima).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenicima ponuditi različite tekstove i materijale o misijama i misionarima na temelju kojih istražuju povezanost kršćana međusobno. Može se upoznati s karitativnim radom ili nekim drugim vidom povezanosti i pomoći. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne aktivnosti usmjerene na pomoć misijama i misionarima. Vjeroučitelj treba poticati iskustva učenja koja će omogućiti razvoj učenika u afektivnom području provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen. Ishod D.3.1. ostvaruje se povezano s ishodom A.3.2.	
D.3.2. Učenik opisuje crkvene blagdane, slavlja i njihovu važnost za život vjernika te prepoznaje i opisuje druge kršćanske motive u svome okruženju.	- prepoznaje i opisuje kršćanske motive i poruke prisutne u tradicijskim narodnim običajima i u svome okruženju. - prepoznaje biblijske motive i poruke povezane s kršćanskim blagdanima i slavljima u književnosti, likovnoj umjetnosti, glazbi.
Ključni sadržaji	
Crkveni blagdani i slavlja i kršćanski motivi.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Znakovi i adventski običaji koji nas pripremaju za proslavu Isusova rođenja, božićni simboli i običaji. Uskrsni znakovi i simboli u okruženju učenika. Blagdani: Dan kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, Svi sveti i Dušni dan, Sv. Nikola i Sv. Lucija, svibanj – mjesec posvećen Mariji... Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred. Predlažu se sljedeće teme: božićna zvijezda, tradicionalni običaji povezani s blagdanom Bogojavljenja, osobito tradicionalni običaji iz užega i širega okruženja. Razgovarati o hrvatskim adventskim i božićnim pjesmama i naučiti pjevati jednu od hrvatskih adventskih i božićnih pjesama. U ostvarivanju ishoda predlažu se aktivnosti povezane s radom na književnim tekstovima, s tumačenjem biblijskih motiva u likovnoj umjetnosti (npr. u župnoj crkvi), s otkrivanjem biblijskih poruka u duhovnim pjesmama.	

Četvrti razred osnovne škole – 70 nastavnih sati godišnje

Oblast A: Čovjek i svijet u Božjemu naumu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
A.4.1. Učenik prepoznaje i opisuje važnost zajednice za život pojedinca.	- uočava i imenuje različite zajednice (obitelj, razred, škola, prijatelji, Crkva, različite vjerske zajednice). - opisuje i objašnjava važnost zajednica kojima pripada u svakodnevnom životu i vlastitom doprinosu svakoga pojedinca zajednici.

	• prepoznaje i navodi neke primjere po kojima se pokazuje da ljubav i zajedništvo pomažu da bude radostan u zajednici kojoj pripada. • predlaže načine kako sam može doprinijeti zajednici kojoj pripada. • prepoznaje i izriče znakove poštovanja prema pripadnicima drugih vjerskih zajednica.
Ključni sadržaji	
• Različite zajednice (obitelj, razred, škola, prijatelji, Crkva, različite vjerske zajednice). • Zajedništvo i ljubav kao put prema sreći. • Doprinos učenika različitim zajednicama kojima pripada.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i aktivnosti koje će nastavnik u učionici predložiti i poticati, a koje će učenici provoditi u školi i svojoj svakidašnjici izvan škole te o kojima će kasnije izvještavati u učionici. Važno je koristiti konkretne primjere, po mogućnosti povezane s učenikovom životnom sredinom i iskustvom. Moguće je istraživačkim radom otkriti zajednice koje postoje unutar mjesta i župe. Moguće je ostvariti korelaciju s nastavom Moje okoline (učenje o zavičaju) i satom odjeljenske zajednice. Sadržajno se ishod povezuje s ishodom C.4.2., D.4.1. i D.4.3. (usporediti sadržaje i preporuke).	
A.4.2. Učenik samostalno prepričava odabrane biblijske tekstove, uočava i jednostavno tumači njihovu poruku za život vjernika – pojedinca i zajednice.	• prepoznaje kojemu dijelu pripada pojedini biblijski tekst, Staromu ili Novomu zavjetu. • samostalno prepričava odabrane evanđeoske odlomke koji govore o Isusu. • povezuje evanđeoske poruke s konkretnim životom i primjerima iz života. • uočava i prepoznaje značenje određenih simbola (put i život kao simboli, kruh života...). • prepoznaje razliku između biblijskih događaja i pripovijesti (prispodoba).
Ključni sadržaji	
Ishodi iz domene A.4.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena B.4.1., B.4.2., C.4.1.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Kod prepoznavanja razlike događaja i pripovijesti (prispodoba) može se koristiti npr. Isusovo rođenje, muka, smrt i uskrsnuće te prispodoba (priča) o dobrom Ocu. Kada se obrađuje određeni biblijski tekst učenik bi ga trebao znati prepričati, povezati poruku sa svojim životnim situacijama itd. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.	

Oblast B: Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
B.4.1. Učenik prepoznaje i doživljava Boga kao dobrog Oca koji se brine za svoj narod.	• otkriva i prepoznaje u biblijskim tekstovima Boga kao dobrog Oca koji se brine za svoj narod, koji čuva, hrani i vodi izabrani narod kroz kušnje života i izbavlja ga iz nevolje. • pripovijeda svojim riječima o Mojsiju kao vođi izraelskoga naroda iz ropstva u slobodu. • prepoznaje i imenuje ključne događaje biblijske povijesti: Pasha, Izlazak, Sinaj, Savez • prepoznaje i navodi neke znakove Božje prisutnosti i pomoći u svom životu.
Ključni sadržaji	
• Izlazak iz egipatskoga ropstva.	

- Otkriva i upoznaje ključne događaje biblijske povijesti (Mojsije, Pasha, Izlazak, Sinaj, Savez), znakove Božje naklonosti i brige za svoj narod i svakoga čovjeka, osobito za siromašne i nemoćne. - Otkriva kako Bog spašava i pomaže u nevoljama (izraelsko ropstvo). - Ishod B.4.1. ostvaruje se povezano s ishodom A.4.2.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Kod obrade sadržaja primijeniti aktivne metode poput dramatiziranja, igre na ploči s pitanjima koja pišu učenici (npr. put oslobođenja iz Egipta), intervju s biblijskim likovima, usmjereno gledanje crtanoga filma.	
B.4.2. Učenik otkriva i prepoznaje Isusa koji ljudima nudi svoju ljubav, praštanje i pomirenje te svojim učenicima daruje sebe sama u euharistiji.	- pripovijeda biblijske pripovijesti koje govore o Bogu kao dobrome Ocu koji nas ljubi i oprašta naše grijehе. - uočava i opisuje Isusov poziv na praštanje i pomirenje. - prepoznaje i opisuje Posljednju večeru na kojoj je Isus ustanovio euharistiju i prepričava Isusov susret s učenicima na putu u Emaus. - shvaća euharistiju kao Isusov poseban dar svim ljudima i potrebu zahvale za taj dar.
Ključni sadržaji	
Tekstovi koji govore o obraćenju i pomirenju, kao i o Isusovoj prisutnosti u sakramentu euharistije: Dobri Otac (Lk 15,11-32), Isus i Zakej (Lk 19,1-10), Dug i dužnik (Mt 18,23-35), Posljednja večera (Lk 22,7-23), Na putu u Emaus (Lk 24,13-35), Isus šalje učenike da opraštaju grijehе (Iv 20,19-23).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom A.4.2., B.4.1. i C.4.3. Učenici se mogu raznim dramskim tehnikama uživati u uloge biblijskih likova i osoba, opisivati znakove praštanja, dolaziti do zaključaka o vezi između grijehа, obraćenja i praštanja, dramatizirati susret Isusa i učenika na putu do Emausa.	
B.4.3. Učenik objašnjava sakrament pomirenja kao susret u kojemu Bog dariva oproštenje, a sakrament euharistije kao Isusovo trajno darivanje onima koji vjeruju.	- navodi i objašnjava ključne elemente i znakove sakramenta pomirenja (griješ, ispovijed, Božje praštanje, kajanje, odrješenje) - navodi, uz pomoć vjeroučitelja, dijelove svete mise (euharistije) te prepoznaje i opisuje važnost euharistijskoga zajedništva i slavlja.
Ključni sadržaji	
- Vezano uz temu <i>Pomirenje</i>: objašnjava Boga koji oprašta grijehе, svećenika koji odrješuje, temeljni čin sakramenta pomirenja, ispovijed kao osobno priznanje grijehа, razlikuje i prepoznaje značenja riječi grešnik, grijeh, praštanje i pomirenje. - Uz temu <i>Euharistije</i> prepoznaje način na koji Krist povezuje vjernike sa sobom i međusobno – Isusova trajna prisutnost među ljudima pod prilikama kruha i vina.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom B.4.2. Naglasak je na važnosti iskustva Božjega oproštenja i ljubavi kako bi nam dao snage za novi početak i popravak i potaknuo nas na opraštanje sebi i drugima, na izgradnju samopouzdanja i zajedništva.	

Oblast C: Kršćanska ljubav i moral na djelu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
C.4.1. Učenik otkriva i prepričava Deset zapovijedi kao znak saveza i prijateljstva između Boga i čovjeka i zapovijedi ljubavi kao ispunjenje svih zapovijedi.	- prepoznaje i objašnjava pojam saveza kao znaka prijateljstva između Boga i čovjeka. - uočava značenje Božjih zapovijedi za izraelski narod, ali i za sve ljude. - navodi Deset Božjih zapovijedi, te razlikuje zapovijedi koje se odnose na Boga, a koje se odnose na čovjeka.

	- objašnjava na izabranim biblijskim tekstovima da je ljubav temeljni zakon Isusova novoga kraljevstva. - navodi Zapovijed ljubavi te primjere ljubavi prema Bogu i čovjeku.
Ključni sadržaji	
Deset Božjih zapovijedi, Zlatno pravilo i ljubav prema bližnjemu.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Tekstovi za obradu sadržaja: <i>Najveća zapovijed</i> (Mt 22,34-40), <i>Ljubav prema neprijateljima</i> (Mt 5,43-48), <i>Milosrđe i dobrohotnost</i> (Lk 6,37-38). Praćenje i samovrednovanje postupaka prema bližnjima na način koji se vjeroučitelju čini prihvatljiv ili se učenici odluče za njega (lista dobrih djela, semafor dobrote...). Istražiti i navesti primjere nepoštivanja temeljnih biblijskih uputa (vijesti, lokalna događanja, školski i razredni problemi – ružno ponašanje prema bližnjemu i okolišu). Sadržaji su pogodni za korištenje metode rješavanja problema. Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodima B.4.1. i C.4.2.	
C.4.2. Učenik navodi primjere međusobnoga pomaganja, povjerenja, osjetljivosti i otvorenosti za ljude u zajednici.	- objašnjava dobro djelo kao znak Božje dobrote. - na primjeru odabranih biblijskih tekstova navodi Isusovu ljubav i brigu prema čovjeku. - navodi i opisuje primjere kako možemo jedni drugima pružati pomoć i ljubav. - otkriva i objašnjava da jedni druge ne darujemo samo materijalnim darom, nego i lijepim riječima i dobrim ponašanjem. - navodi i predlaže dobra djela koja može činiti.
Ključni sadržaji	
- Dobra djela – znak Božje dobrote - Tekstovi za obradu sadržaja: <i>Milosrdni Samarijanac</i> (Lk 10, 29-37), <i>Ozdravljenje gluhog mucavca</i> (Mk 7,31-37), <i>Jerihonski slijepac Bartimej</i> (Mk 10,46-52), <i>Osigurano blago</i> (Mt 6, 19-20)	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Potaknuti na praćenje i samovrednovanje postupaka prema bližnjima (olujom ideja doći do liste dobrih djela, pomaganje u obitelji, razredu, susjedstvu, odnos prema starijima i nemoćnima, odnos i način pomaganja učenicima s teškoćama). Istraživati stvarne priče primjera dobrote prema drugima (priče iz života učenika koji su učinili djelo pomaganja bližnjemu). Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i postupke kojima pokazuje ljubav i brigu prema bližnjima te potiče druge na priključenje aktivnostima kojima pomaže drugima. Vjeroučitelj treba poticati iskustva učenja koja će omogućiti razvoj učenika u afektivnom području koje se očituje u prepoznavanju i prihvaćanju kršćanskih vrijednosti kao vlastitih kriterija u promišljanju i djelovanju osmišljavanjem i provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen.	
C.4.3. Učenik objašnjava pojmove savjesti, grijeha, kajanja, pomirenja i promišlja o vlastitom ponašanju.	- prepoznaje i opisuje savjest kao Božji glas u čovjeku koji mu govori što je dobro, a što je zlo. - objašnjava savjest kao Božji glas u nama koji nas potiče na kajanje i pomirenje. - svojim riječima opisuje pojam grijeha i razlikuje grijehe te prepoznaje posljedice grijeha. - prepoznaje ulogu savjesti na konkretnim primjerima iz svoga života. - analizira i prosuđuje posljedice nekih dobrih i nekih loših postupaka na konkretnim primjerima iz života.
Ključni sadržaji	
- Savjest, grijeh, kajanje i pomirenje - Tekstovi: Isus i Zakej (Lk 19, 1-10) i Dug i dužnik (Mt 18, 23-35), kao i svi navedeni tekstovi o	

obraćenu i pomirenju u B.4.2.
Preporuke za ostvarenje ishoda
Povezati s pripremom za sakrament pomirenja i euharistije. Navesti različite situacije iz života učenika tako da jedan učenik treba predstaviti kako savjest govori što je dobro, a drugi učenik kako često izaberemo i ono što nije dobro (rad u paru). Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom B.4.2. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste i postupke kojima djeluje u skladu sa savješću te poticanju drugih na savjesno ponašanje i djelovanje.

Oblast D: Crkva u svijetu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
D.4.1. Učenik opisuje župnu zajednicu, navodi načine aktivnoga sudjelovanja u župnoj zajednici.	- navodi i opisuje osnovne pojmove o Crkvi: župu kao mjesto susreta, kao zajednicu koja se okuplja na nedjeljnoj misi, različite službe i aktivnosti unutar župne zajednice. - prepoznaje simbole i znakove u crkvi koji potiču na susret s Bogom. - navodi i opisuje pravila ponašanja u crkvenome prostoru kao izraz poštovanja prema Bogu.
Ključni sadržaji	
Župna zajednica, osnovni elementi župe i župne crkve: zajednica vjernika, različite službe, zaštitnik župe i unutrašnjost župne crkve.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Navoditi aktivnosti u župi i načine kako se svatko može uključiti u život i djelovanje župne zajednice (ministranti, obiteljske službe Božje, dječje skupine, čitači, zborovi i slično).	
D.4.2. Učenik opisuje crkvene blagdane i slavlja, njihovu važnost za život vjernika te biblijske i druge kršćanske motive u svome okruženju.	- prepoznaje i navodi važnije biblijske i druge kršćanske motive i poruke prisutne u božićnim narodnim običajima. - prepoznaje i opisuje značenje blagdana, svetkovina i običaja koji se obilježavaju u okruženju učenika. - konkretnim gestama sudjelovanja izražava stav prihvatanja poruke blagdana, svetkovina i običaja. - navodi odabrane biblijske motive u svojoj župnoj crkvi.
Ključni sadržaji	
Crkveni blagdani i slavlja.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz aktivnosti u kojima učenik djeluje u školi i zvan nje o kojima izvještava u razredu, npr. u adventu i korizmi poticati na djelotvornu ljubav prema bližnjemu i uključiti se konkretnim djelovanjem. Učenik stvaralačkim izražavanjem izražava radost slavlja blagdana: Dani kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, došašće, Sv. Nikola, Božić, zaštitnik župe ili mjesta, korizma, Uskrs, Tijelovo. Prepoznati sve darovano kao znak Božje brige za čovjeka i izražava zahvalnost, osobito slavljenjem Dana kruha (zahvalnosti) i zna izreći poruku blagdana. Prepoznati biblijske motive u svome okruženju (likovna umjetnost, glazba, književnost, običaji). Moguća korelacija: sat odjeljenske zajednice (u dogovoru s učiteljem/učiteljicom moguće je pripremiti sat o temi koja se izravno tiče razrednog odjela, npr. bacanje hrane, sudjelovanje u božićnoj radionici, zajednički scenski prikaz, humanitarna aktivnost). Korisno i poticajno je izraditi tematske panoe tijekom ostvarivanja navedenog ishoda. Njegovati tradicijsku baštinu, uz navedena slavlja blagdana osmisliti istraživački zadatak koji se tiče proslave blagdana u današnjem vremenu i nekoć (likovna umjetnost, glazba, književnost).	

D.4.3. Učenik prepoznaje temeljne pojmove židovstva s kojima se susreće kroz biblijske tekstove te zapaža znakove (predmete, simbole i slavlja) drugih religija u svom okruženju.	• prepoznaje i opisuje židovski blagdan Pashe i uspoređuje ga s Uskrsom rabeći glagol prijelaz. • navodi osnovnu razliku i sličnost između blagdana Pashe i Uskrsa • prepoznaje i povezuje Savez na Sinaju i Deset zapovijedi koje su zajedničke Židovima i kršćanima.
Ključni sadržaji	
• Židovstvo, Pasha, Savez	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod tematski proširuje i obogaćuje sadržaje koji govore o Židovstvu i drugim zajednicama u odgojno-obrazovnim ishodima: B.4.1., A.4.2. i OŠ D.4.2. Povezati sadržaje učenja o židovstvu s današnjim životom (npr. prikazati proslavu Pashe u današnje vrijeme), prepoznati vanjska obilježja članova židovske religije (odjeća, izgled, hrana). Usporediti Uskrs i Pashu (izdvojiti zajedničke elemente), predstaviti simbole Hanuke (npr. fotografija s Trga bana Josipa Jelačića u Zagrebu ili slično u vrijeme adventa), pogledati umjetnička djela koja prikazuju Mojsija kako prima Deset zapovijedi itd.	

Peti razred osnovne škole – 70 nastavnih sati godišnje

Oblast A: Čovjek i svijet u Božjemu naumu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
A.5.1. Učenik prepoznaje dragocjenost života i sklad prirode kao dar Božje ljubavi i objašnjava svoju odgovornost za sebe, za druge i za stvoreni svijet (okoliš).	• u prirodnim ljepotama, u redu i skladu prirode i njezinih zakona, prepoznaje Božje tragove. • opisuje po čemu je čovjek sličan Bogu (misli, govori, ljubi, odlučuje, stvara). • objašnjava na temelju vlastitog iskustva da svatko ima svoje mjesto i svoju zadaću u Božjemu stvoriteljskom planu. • opisuje i izražava stav zahvalnosti prema Bogu Stvoritelju. • navodi primjere odgovornoga ponašanja prema stvorenome svijetu (ekologija) i izražava spremnost da konkretnim postupcima čuva svoj okoliš.
Ključni sadržaji	
• Priroda – Božji tragovi. • Čovjek – slika Božja. • Ekologija.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodima C.5.1. i C.5.2. Navodi kako brine za kućne ljubimce i prirodu kod kuće. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne postupke čuvanja svog okoliša o kojima izvještava u razredu. Različitim aktivnostima pokazuju odgovornost i zauzetost u čuvanju svijeta i prirode oko sebe. Prigodnim aktivnostima obilježavaju Dan svetoga Franje, zaštitnika životinja i prirode. Konkretno aktivnosti zaštite okoliša. Uočavanje i istraživanje čime se danas narušava i uništava sklad i ljepota prirode, istražuju zašto imamo zaštićene dijelove prirode. Rad s fotografijama na kojima su prizori iz svijeta i prikazi zagađene prirode. Povezanost s predmetom Moja okolina i s međupredmetnim temama: Održivi razvoj, Zdravlje i Građanski odgoj.	

A.5.2. Učenik pripovijeda važnije starozavjetne i novozavjetne tekstove i objašnjava njihovu poruku.	• svojim riječima i slobodnim stilom pripovijeda starozavjetne i novozavjetne biblijske tekstove. • prepoznaje kojemu dijelu pripada određeni biblijski tekst, Starome ili Novome zavjetu. • objašnjava povezanost i značenje biblijskih poruka s konkretnim životom. • prepoznaje biblijski slikoviti i simbolički govor (jezik) te uz pomoć vjeroučitelja izdvaja poruke odabranih biblijskih tekstova.
Ključni sadržaji	
Ishodi iz domene A.5.2. (primjer) ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena B.5.1., B.5.2., B.5.3., C.5.1., C.5.2. i D.5.1.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred. Učenici proučavaju <i>Bibliju</i>, uočavaju dijelove, po slikama u dječjoj <i>Bibliji</i> prepoznaju događaje. Razvrstavanje događaja na starozavjetne i novozavjetne pomoću umne mape. Nadopunjavanje prethodno stečenog znanja novim spoznajama. Ponavljanje uz pomoć različitih igara (igre pogađanja, uparivanja parova, pridruživanja...).	
A.5.3. Učenik prepoznaje i navodi različite načine čovjekova traganja za Bogom i postojanje različitih religija kako bi razumio i poštivao druge.	• navodi različite načine na koje ljudi traže Boga (dive se ljepoti i zagonetnosti svijeta, raduju se životu, boje se nesreće i neizvjesnosti, traže odgovore u raznim religijama...). • navodi primjere i konkretnim gestama izražava stav poštovanja prema onima koji drugačije vjeruju u Boga i onima koji ne vjeruju u Boga.
Ključni sadržaji	
• Simboli velikih svjetskih religija. • Načini na koji ljudi traže Boga. • Važnost međusobnoga poštovanja.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Poći od iskustva učenika, uočavanje različitih pitanja koja ljudi postavljaju u životu. Različiti tekstovi koji govore o toleranciji i poštovanju, društvene igre kroz koje učenik usvaja odnos poštovanja prema drugačijima. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu, kroz konkretne geste i postupke, izražava stav poštovanja prema onima koji drugačije vjeruju u Boga i onima koji ne vjeruju u Boga u svojoj okolini.	

Oblast B: Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
B.5.1. Učenik otkriva i opisuje tragove Božjih djela u prirodi i znakove Božje objave te uočava sličnosti Boga i čovjeka po kojima se pokazuje i ostvaruje kao čudesno biće i Božja slika.	• u biblijskim izvješćima o stvaranju svijeta i čovjeka otkriva Boga Stvoritelja, njegovu moć i dobrotu. • detaljnije opisuje i objašnjava biblijsko stvaranje svijeta i čovjeka. • razlučuje osnovne pojmove i navodi primjere povezanosti, sklada i reda u prirodi koji govore o Božjoj mudrosti. • poznaje i navodi, na temelju Apostolskog vjerovanja, osnovne izričaje kršćanske vjere u Boga stvoritelja. • objašnjava važnost zahvalnosti i zahvalne molitve Bogu.

Ključni sadržaji	
- Stvaranje svijeta i čovjeka te čovjekova odgovornost za stvoreni svijet. - Posebnost čovjeka (Post 1,27; Ps 8), čovjekova odgovornost (Post 2,15),(Post 2,15), <i>Apostolsko vjerovanje</i>.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenici iščitavaju biblijske tekstove uočavajući posebnost čovjeka u odnosu na druga stvorenja, navode ljepote stvorenoga i svoju ulogu u svijetu. Uspoređuju čovjeka s drugim stvorenjima. Usmjereno čitaju <i>Apostolsko vjerovanje</i> pronalazeći osnovne izričaje vjere u Boga Stvoritelja. Ishod B.5.1. ostvaruje se povezano s ishodom A.5.1. i A.5.2.	
B.5.2. Učenik opisuje događaje iz Isusova života koji pokazuju da je on obećani i naviješteni Sin Božji koji donosi Radosnu vijest spasenja svim ljudima.	- prepoznaje i opisuje Isusa kao Mesiju – Spasitelja koji je od Oca došao i donio mir i spasenje ljudima. - navodi i objašnjava kako se Isus svojim riječima i djelima očitovao kao Božji Sin. - pripovijeda i objašnjava kako je Isus pozvao svoje učenike da, poput žene tuđinke i učenika sv. Petra, vjeruju u njega i njegovu poruku te budu njegovi svjedoci među ljudima. - objašnjava značenje riječi Emanuel. - izdvaja i razumijeva dijelove molitve <i>Anđeo Gospodnji</i> koji se odnose na navještenje Sina Božjega. - objašnjava važnost Marijine vjere po kojoj je pristala biti Isusova majka.
Ključni sadržaji	
- Obećani Mesija poziva ljude i donosi radosnu vijest. <i>Propovijedanje Ivana Krstitelja</i> (Lk 3, 16-22; Mt 11,2-5), navještaj Isusova začeca i Marijina čvrsta vjera u Boga (Lk 1,26-38) i rođenja (Lk 2,1-14), događaj u Jeruzalemskome hramu, krštenje na Jordanu (Lk 3,16-22, Mt 1,9-11), Isus kao Mesija (Iv 1,38-42, Lk 2,8-14), poziv učenika (Mt 4,18-23; Mt 1,16-22), žena tuđinka (Mt 15,21-28), <i>Petrova ispovijest</i> (Mt 16,13-18). - Molitva <i>Anđeo Gospodnji</i>.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Usmjereno slušanje i čitanje biblijskih tekstova, kritičko promišljanje o pročitanoj, prikupljanje informacija s identifikacijskim i vođenim razgovorom. Slušanjem, čitanjem i stvaralačkim izražavanjem analizira molitvu <i>Anđeo Gospodnji</i> te ju zna napamet izgovoriti. Usmjereno promatranje likovnih reprodukcija i otkrivanje slojevitosti poruka. Likovno prikazuje vlastiti doživljaj biblijskih događaja. Ishod B.5.2. ostvaruje se povezano s ishodom A.5.2. i D.5.2.	
B.5.3. Učenik otkriva i objašnjava korizmu kao dragocjeno vrijeme slavljenja Boga djelima posta, molitve i milosrđa, a Uskrs kao slavlje pobjede uskrsnuloga Krista.	- razlučuje i objašnjava značenje pojmova za život vjernika: korizma, post, djela milosrđa, Cvjetnica, Veliki tjedan, križni put, Uskrs. - navodi djela milosrđa i konkretne primjere za njihovo svjedočenje u životu. - opisuje i konkretnim gestama izražava stav prihvatanja poruke blagdana i kršćanskih pobožnosti (križnoga puta) i molitve u izgradnji i svjedočenju vjere u Krista uskrsnuloga. - opisuje i objašnjava kršćansko značenje nedjelje kao dana proslave Isusova uskrsnuća i prepoznaje važnost sudjelovanja na svetoj misi.
Ključni sadržaji	
- Korizma i Uskrs – nedjelja. - Prilagođena biblijska izvješća Cvjetnice (Mt 21,6-11, Mk 11,1-11), događaj Velikoga tjedna (Mk 14, 17-28, Lk 22,39-48).	

Isusov odnos prema ljudima (Mt 15,21-28); djela kršćanske ljubavi i milosrđa (Mt 25,31-40).
Preporuke za ostvarenje ishoda
Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz sudjelovanje u slavljenju blagdana o kojima izvještava u razredu. Vjeroučitelj treba poticati iskustva učenja koja će omogućiti razvoj učenika u afektivnom području koje se očituje u prepoznavanju i prihvaćanju važnosti djela milosrđa kao vlastitih kriterija u promišljanju i djelovanju osmišljavanjem i provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen, npr. humanitarne akcije za pomoć potrebitima u kojoj će doći do izražaja duhovna i tjelesna djela milosrđa. Provesti anketu o dobrim djelima i odricanju u korizmi. Usmjereno promatranje umjetničkih reprodukcija s navedenim temama i stvaralačko izražavanje. Ishod B.5.3. ostvaruje se povezano s ishodom A.5.2. i D.5.2.

Oblast C: Kršćanska ljubav i moral na djelu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
C.5.1. Učenik nabraja i objašnjava prve tri Božje zapovijedi i povezuje ih s konkretnim životom.	- objašnjava važnost poštivanja Božjeg zakona u životu čovjeka. - objašnjava da su Božje zapovijedi pravila za dobre odnose među ljudima. - poznaje i objašnjava načine poštovanja Boga (molitva, vjera, nada, ljubav). - navodi i objašnjava načine poštovanja i nepoštovanja Božjeg imena i imena svake osobe. - poznaje i objašnjava važnost slavljenja Boga u zajednici vjernika. - opisuje i objašnjava nedjelju kao dan Gospodnji. - konkretnim postupcima i gestama izražava stav poštovanja Božjih zapovijedi.
Ključni sadržaji	
Prve tri Božje zapovijedi.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Naučiti napamet prve tri zapovijedi. Razgovarati o načinima i navoditi primjere iz života gdje prepoznajemo da se prve tri zapovijedi poštuju.	
C.5.2. Učenik nabraja i objašnjava Božje zapovijedi koje se odnose na čovjeka, na zajednicu te na međuljudske odnose u zajednici i povezuje ih s konkretnim životom.	- poznaje i nabraja sedam zapovijedi koje se odnose na ljubav prema čovjeku. - navodi načine poštivanja zapovijedi u osobnom životu i odnosu prema drugima (poštovanje prema starijima, briga za život i zdravlje, poštivanje tuđe imovine, važnost istine...). - navodi primjere i objašnjava načine kršenja zapovijedi iz vlastitog iskustva i svoje okoline. - zapaža i navodi posljedice za sebe i druge u svakodnevnom životu. - navodi i opisuje postupke koji sprečavaju nasilje i sukobe među vršnjacima (strpljivost, razgovor, uvažavanje, oprostjenje). - prepoznaje i navodi primjere odgovornoga ponašanja prema stvorenome svijetu (briga za stvoreni svijet). - opisuje i tumači značenje Majčina dana i Dana očeva, i povezuje ih s četvrtom Božjom zapovijedi.
Ključni sadržaji	

• Od četvrte do desete zapovijedi Dekaloga.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod ostvaruje se u povezanosti s ishodom C.5.3. Igra uživanja u ulogu drugoga radi boljšeg razumijevanja važnosti poštivanja zapovijedi. Evocirati iskustva učenika: načini iskazivanja ljubav prema roditeljima, za Dan očeva i Majčin dan iskazati ljubav i zahvalnost, poštovanje života i brige za zdravlje; čuvanje svojih i tuđih stvari, uočiti situacije zavisti, škrtosti, krađe; uočiti važnost istine u obitelji i prijateljstvu, uočiti štetnost laži.	
C.5.3. Učenik prepoznaje i objašnjava da je poštivanje zapovijedi zajedničko židovstvu, kršćanstvu i islamu.	• objašnjava da je poštivanje Deset Božjih zapovijedi zajedničko kršćanima i Židovima. • poznaje da postoje zapovijedi i opisuje sličnost njihova poštivanja i u islamu.
Ključni sadržaji	
• Božje zapovijedi i sličnost s drugim monoteističkim religijama	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj se ishod ostvaruje u povezanosti s ishodom C.5.2.	

Oblast D: Crkva u svijetu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
D.5.1. Učenik prepoznaje djelovanje Duha Svetoga u važnijim događajima u povijesti Crkve i u Crkvi danas.	• u biblijskom izvještaj o nastanku prve Crkve prepoznaje djelovanje Duha Svetoga i Božju prisutnost u prvoj Crkvi. • navodi i razlučuje temeljno ustrojstvo Katoličke Crkve (papa, biskupi i svećenici, vjernici laici). • imenuje službe u Crkvi i daje primjer važnosti i uloge svakoga člana crkvene zajednice. • poznaje i navodi da danas postoje različite kršćanske Crkve. • objašnjava potrebu ekumenskoga djelovanja. • prepoznaje i opisuje prisutnost Duha Svetoga navodeći konkretne primjere zajedništva i pomoći bližnjemu u Crkvi danas.
Ključni sadržaji	
• Biblijski izvještaj o nastanku prve Crkve, ustrojstvo Crkve, kršćanske Crkve i ekumenizam – djelovanje Duha Svetoga.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Prilagođeni biblijski tekstovi koji govore o djelovanju Duha Svetoga u prvoj Crkvi: o silasku Duha Svetoga nad apostole (Dj 2,2-4), o čudesnome oslobođenju apostola iz tamnice (prema Dj 5,12-42, o zajedništvu prve kršćanske zajednice (Dj 4,32-35), o propovijedanju apostola Petra i širenju Radosne vijesti (prema Dj 2,32-41). Ako je moguće, kao goste pozvati pripadnike drugih kršćanskih zajednica, a koje ne pripadaju kršćanskim sektama. Ishod D.5.1. ostvaruje se povezano s ishodom A.5.2.	
D.5.2. Učenik opisuje i objašnjava crkvene blagdane i slavlja i njihovu važnost u životu te biblijske i druge kršćanske motive u svom okruženju (u književnosti i ostalim umjetnostima).	• prepoznaje i opisuje kršćanske motive i utjecaj u književnosti, likovnoj umjetnosti, arhitekturi, običajima i tradiciji svoga grada/župe, svoje biskupije/nadbiskupije. • prepoznaje i objašnjava važnost glagoljice i navodi najvažnije spomenike: Višeslavova krstionica i zavjetni križ, Zavjetna molitva Hrvata katolika, Bašćanska ploča, Humačka ploča. • prepoznaje i opisuje utjecaj Crkve na bogatu

	duhovnu i kulturnu tradiciju hrvatskoga naroda.
Ključni sadržaji	
Višeslavova krstionica i zavjetni križ, Zavjetna molitva Hrvata katolika, Bašćanska ploča.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Terenska nastava: ukoliko postoji mogućnost, posjet zavičajnom muzeju ili zavičajnoj kući.	
D.5.3. Učenik prepoznaje temeljne pojmove židovstva s kojima se susreće kroz biblijske tekstove te zapaža znakove (predmete, pojave) monoteističkih religija u svome okruženju.	- uočava i uspoređuje ono što je zajedničko i ono što čini razliku u životu zajednice i u vjerskim prostorima Židova i kršćana. - prepoznaje i navodi utjecaj različitih religija u imenima osoba. - prepoznaje i opisuje motive različitih religija u filmovima, animiranim filmovima, glazbi... - prepoznaje i objašnjava što je sinagoga, svitak, hram, šalom, način života židovskoga dječaka i druge pojmove s kojima se susreće kroz sadržaje ovoga godišta.
Ključni sadržaji	
Motivi židovstva i ostalih monoteističkih religija u različitim područjima života.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Prilagođeni tekstovi o vjerskome životu židovskoga dječaka i djevojčica (Ps 19,8-11). Ishod se ostvaruje povezano s ishodima B domene, kad god se čitaju biblijski tekstovi u kojima se spominju pojmovi iz židovstva, tako da se učenicima na primjeren način razumljiv način pojasni značenje tih pojmova i objasni da pripadaju židovstvu. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.	

Šesti razred osnovne škole - 70 nastavnih sati godišnje

Oblast A: Čovjek i svijet u Božjemu naumu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
A.6.1. Učenik objašnjava važnost zajedništva te kako nas vjera potiče na prihvatanje sebe i drugih.	- navodi i opisuje različitost među ljudima. - razumije i objašnjava važnost prihvatanja različitosti. - istražuje i iznosi što nas sve unatoč razlikama povezuje. - opisuje obilježja jedinstvenosti svakoga čovjeka s njegovim mogućnostima i ograničenjima. - objašnjava važnost vjere i povjerenja u međuljudskim odnosima i u odnosima prema Bogu. - razlikuje i objašnjava pojmove dijaloga i diskriminacije na primjerima iz konkretnoga života.
Ključni sadržaji	
- Jedinstvenost svakog čovjeka s njegovim obilježjima. - Prihvatanje drugih u njihovoj različitosti. - Dijalog i diskriminacija.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodima iz drugih domena u kojima se nalaze navedeni biblijski tekstovi B.6.1., B.6.2. i C.6.1. Učenici istražuju pojmove dijaloga i diskriminacije.	

Učenici istražuju primjere diskriminacije i važnih elemenata za ostvarenje dijaloga, istražuju mudrosne tekstove iz svetih knjiga i povezuju sa životnim iskustvima. Igra uživanja u perspektivu drugoga radi boljšeg razumijevanja tuđega razmišljanja i ponašanja. Izricanje biblijskih primjera Božjega prihvatanja svakoga čovjeka: usmeno, pisano, slikom, pjesmom (korelacija s Hrvatskim jezikom: učenici pišu haiku, činkvinu, kratko izvješće, subjektivan/objektivan opis i sl.)	
A.6.2. Učenik opisuje Bibliju kao temeljni izvor kršćanstva i židovstva, navodi povijesne i geografske odrednice, novozavjetne biblijske knjige, prenesena značenja biblijskoga teksta i temeljne biblijske poruke kako bi otkrio poruku za svoj život.	• navodi <i>Bibliju</i> kao glavni izvor kršćanske vjere i kao svetu knjigu Židova i razumijeva njezinu podjelu na Stari zavjet i Novi zavjet. • poznaje neke t biblijske sadržaje i događaje. • opisuje povijesne i geografske odrednice (plodni polumjesec, nomadski život) radi razumijevanja i shvaćanja poruke biblijskih tekstova. • imenuje biblijske knjige Novoga zavjeta (evanđelja, Djela apostolska, poslanice). • poznaje i imenuje osnovne biblijske kratice i pomoću njih pronalazi pojedina mjesta u Bibliji. • navodi poruke pojedinih biblijskih tekstova i prepoznaje njihova prenesena značenja. • povezuje poruke odabranih biblijskih tekstova sa svojim životnim situacijama.
Ključni sadržaji	
• <i>Biblija</i> sveta knjiga kršćanstva i židovstva, povijesne i geografske odrednice (plodni polumjesec, nomadski život) vezane uz prostor nastanka <i>Biblije</i>, podjela, način traženja teksta u <i>Bibliji</i>, prenesena značenja biblijskoga teksta.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodima iz drugih domena u kojima se nalaze navedeni biblijski tekstovi (B.6.1., B.6.2. i C.6.1.) na način da, kada obrađujemo biblijski tekst, učenik upoznaje i povijesni i geografski kontekst, značenje prenesenoga govora, izdvoji poruku za svoj život...	
A.6.3. Učenik objašnjava prisutnost Božjih tragova u povijesti i u drugim religijama, razlikuje glavna obilježja monoteističkih religija radi razumijevanja i poštovanja drugih ljudi i njihovih životnih vrijednosti.	• objašnjava i navodi primjere kako vjera može dati odgovore na mnoga životna pitanja (religiozna pitanja) • uočava i objašnjava različita shvaćanja i predodžbe Boga u povijesti (primitivne i antičke religije) i u drugim religijama danas (politeizam i monoteizam). • navodi, opisuje i objašnjava glavna obilježja monoteističkih religija (simbol, utemeljitelj, vrijeme i mjesto nastanka, božanstvo, bogomolja, sveta knjiga). • uspoređuje odabrane svete tekstove iz Tore i Kur'ana s kršćanskim.
Ključni sadržaji	
• Religiozna pitanja (pitanje smisla života, patnje, život nakon smrti, kazna i nagrada, stvaranje svijeta i čovjeka...). • Shvaćanja i predodžbe Boga u povijesti (primitivne i antičke religije) i u drugim religijama danas (politeizam i monoteizam). • Glavna obilježja monoteističkih religija.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Razgovarati o obilježjima, znakovima i simbolima koje učenik zapaža u svojoj sredini i svijetu oko sebe (škola, film, glazba, internet...). Što više povezivati s iskustvima i primjerima iz života učenika. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.	

Oblast B: Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
B.6.1. Učenik u biblijskoj povijesti i evanđeljima otkriva Boga koji čovjeku pokazuje put i daje čovjeku potrebnu snagu za suočavanje s različitim životnim situacijama i izazovima.	• navodi velike likove biblijske povijesti: Abraham, Jakov, Samuel, David, Salomon, sv. Petar, sv. Pavao. • opisuje ključne biblijske događaje i pripovijeda o Božjemu pozivu, iskustvu i kušnji vjere starozavjetnih likova. • opisuje znakove Božje naklonosti, skrbi, prijateljstva, praštanja i izbavljenja prema čovjeku. • razumije i opisuje biblijske pojmove: praotac vjere, patrijarsi, suci, obećanja, pomazanje. • u životnom pozivu i djelovanju biblijskih likova prepoznaje Boga kao prijatelja koji daje svoj blagoslov i obećanja. • pronalazi i opisuje povezanost i značenje nekih biblijskih poruka s današnjim životom pojedinca i zajednice.
Ključni sadržaji	
• Izabrani biblijski likovi <i>Staroga i Novoga zavjeta</i>. • Izabrani biblijski tekstovi o Abrahamu, Jakovu, Samuelu, Davidu, Salomonu, sv. Petaru, sv. Pavlu. • Biblijski pojmovi: praotac vjere, patrijarsi, suci, obećanja, pomazanje, poslanje.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodom A.6.2.	
B.6.2. Učenik kroz Isusove riječi i djela otkriva vrednote kraljevstva Božjega.	• preporuča biblijske tekstove koji prikazuju Isusa Krista i njegovu temeljnu poruku o Božjemu kraljevstvu. • objašnjava osobu Isusa Krista i Njegovo poslanje kao temelj kršćanske vjere i navještaja Božjega kraljevstva. • uočava i navodi, iz Isusovih riječi i djela, znakove Božje ljubavi prema grešnicima i odbačenima. • navodi temeljne istine kršćanske vjere koje se odnose na Isusa Krista kao Otkupitelja i Spasitelja svih ljudi. • pojašnjava osnovne informacije o vjerskim skupinama u Isusovo vrijeme i situaciju u Palestini u prvom stoljeću radi boljeg shvaćanja Isusove poruke. • prepoznaje temeljne znakove i vrednote Božjeg kraljevstva i opisuje Isusov poziv na svetost života u ostvarivanju Božjega kraljevstva na Zemlji.
Ključni sadržaji	
• Vrednote kraljevstva Božjega. • Biblijski tekstovi koji govore o Isusovu rođenju, susretima sa suvremenicima, siromašnima, bolesnima, grešnicima, temeljne istine kršćanske vjere koje se odnose na Isusa Krista kao Otkupitelja i Spasitelja svih ljudi, skupine u Isusovo vrijeme i situaciju u Palestini u prvom stoljeću, Isusov poziv na vjeru i svetost života.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod ostvaruje se povezano s A.6.2.	

B.6.3. Učenik objašnjava oblike, vrijeme i načine kršćanske molitve u poveznici s tijekom i ključnim vremenima liturgijske godine kako bi s razumijevanjem sudjelovao u slavljenju i molitvi.	- tumači potrebu i važnost molitve, različite oblike i načine molitve tijekom liturgijske godine. - navodi različita vremena liturgijske godine i najvažnije blagdane, te opisuje središnja slavlja liturgijske godine. - objašnjava i razlikuje istinsku molitvu Bogu i molitvu povezanu s praznovjermjem. - obrazlaže važnost molitve za osobni odnos s Bogom. - uočava razlike u molitvama ljudi duboke vjere (Marija, sveci i blaženici i drugi uzori vjere) od vlastite molitve.
Ključni sadržaji	
- Liturgijska godina i molitva. - Molitva <i>Oče naš</i> i drugi načini molitve, liturgijska godina, slavlja liturgijske godine: Božić, Uskrs, Kristovo uzašašće, Duhovi.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Povezati oblike i načine slavlja s njihovim značenjem i porukom.	

Oblast C: Kršćanska ljubav i moral na djelu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
C.6.1. Učenik navodi vrednote Božjega kraljevstva za ostvarenje mira, pravde i ljubavi te objašnjava kako na temelju tih vrednota graditi odnose prema drugima.	- objašnjava, na temelju evanđeoskih tekstova, Isusov pristup prema svakom čovjeku. - navodi i objašnjava vrednote kraljevstva Božjega za ostvarenje mira, pravde i ljubavi. - navodi primjere iz različitih životnih situacija u kojima je moguće ostvariti vrednote kraljevstva Božjega. - navodi i predlaže, uz pomoć učitelja, konkretne postupke prema onima koji su u različitim životnim potrebama.
Ključni sadržaji	
Biblijski tekstovi koji govore o Isusovu pristupu ljudima (ozdravljenja, prihvatanja, opraštanja) i o kraljevstvu Božjemu	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj ishod ostvaruje se povezano s ishodima iz drugih domena u kojima se nalaze navedeni biblijski tekstovi npr. B.6.2. i A.6.1. Prijedlog biblijskih tekstova (izabrati): Lk 5,27-32: <i>Ne treba zdravima liječnika.</i>	
C.6.2. Učenik uočava da nas vjera potiče na stvaranje kvalitetnih međuljudskih odnosa u svom okruženju.	- predlaže i objašnjava nekoliko važnijih pravila za izgradnju dobrih međuljudskih odnosa i ponašanja u razredu i u školi. - poznaje i objašnjava posljedice kršenja pravila za pojedinca i cijelu zajednicu. - navodi i predlaže neke primjere preuzimanja odgovornosti za vlastito ponašanje.
Ključni sadržaji	
Pravila za ponašanje u razredu i u školi, posljedice kršenja pravila.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ovaj se ishod ostvaruje povezano s A.6.1.	

C.6.3. Učenik poznaje temeljna moralna načela (pravila ponašanja) monoteističkih religija.	• navodi i opisuje, uz pomoć učitelja, glavna moralna načela monoteističkih religija. • uspoređuje i navodi sličnosti i razlike nekih važnijih moralna načela monoteističkih religija (židovstva i islama) s osnovnim kršćanskim moralnim načelima. • navodi primjere i tumači univerzalnost nekih moralnih načela.
Ključni sadržaji	
Odabrati jednostavnija moralna načela koja učenici mogu usporediti s moralnim načelima navedenima u ishodima C.6.1. i C.6.2.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Na temelju ponuđenih tekstova učenici pronalaze sličnost u moralnim načelima.	

Oblast D: Crkva u svijetu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
D.6.1. Učenik opisuje Crkvu kao prenositeljicu Isusova nauka te otkriva koja je njegova uloga u Crkvi i svijetu.	• objašnjava značenje riječi apostol, te poziv i poslanje apostola u Isusovo doba. • iznosi važnije činjenice iz života apostola, života prve kršćanske zajednice te života hrvatskih svetaca. • opisuje važnost i ulogu sv. Petra za Crkvu i važnost sv. Pavla za širenje kršćanstva. • prepoznaje svoju ulogu u Crkvi i svojoj sredini. • prepoznaje prisutnost temeljnih vrednota kraljevstva Božjega u životima nekih hrvatskih svetaca i blaženika i značenja njihova primjera za naš život danas. • uočava i predlaže načine kako prema primjeru svetaca živjeti i djelovati danas.
Ključni sadržaji	
• Mk 1,16-19: oni koji su prihvatili Isusov poziv. • Mk 3,13: dvanaestorica kao početak novoga Božjeg naroda. • Mt 28, 18-20, Mt 4,18-22; Mt 9,9 i Iv 1,43-46, pozvani prenositi Radosnu vijest. • Važnost Petra i Pavla na temelju biblijskih tekstova: Mt 16,15-19 (Petar Stijena); Mk 14,66-72 (Petrovo zatajenje); Iv 21,15-19 (Petrovo prvenstvo); Dj 22,17-21 (Pavlovo poslanje).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Sadržaje što više povezati s iskustvima učenika, npr. naši imendani – molitva i zahvalnost svecima čije ime nosimo i onima koji se slave u našem kraju (upoznavanje pojedinih svetaca i povezivanje s vlastitim imenom). Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom (odgojno) planu kroz konkretne prijedloge i osmišljavanje različitih aktivnosti djelovanja prema primjeru svetaca i blaženika u svojoj sredini o kojima izvještava u razredu.	
D.6.2. Učenik prepoznaje i interpretira važnije izričaje kršćanske umjetnosti (likovna, glazbena, filmska, književnost i suvremena duhovna literatura) te uočava kako su utjecali na obogaćivanje vjere kroz povijest i kako mogu utjecati na izgradnju stavova njegove osobne vjere.	• prepoznaje i opisuje biblijske likove i događaje na reprodukcijama umjetničkih djela. • uočava i interpretira kršćanske / duhovne poruke i doživljava koje otkriva u umjetničkom djelu. • istražuje i navodi odnose između biblijskih događaja i likova i prikaza u filmskoj i likovnoj umjetnosti. • iznosi svoj unutarnji stav i doživljaj vjere kroz različite oblike izražavanja. • istražuje i navodi primjere suvremene svjetovne

	i duhovne literature koja može pomoći izgradnji njegove vjere.
Ključni sadržaji	
Slike poznatih hrvatskih i svjetskih umjetnika koji su prikazivali biblijske motive (Michelangelo, Rembrandt, I. Lacković Croata, Ivan Meštrović...), najvažniji motivi i primjeri ranokršćanske umjetnosti, biblijski motivi i glazbenici koji su bili nadahnuti <i>Biblijom</i> . Književno-umjetnički tekstovi koji pridonose izgradnji vrednota.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishodi D.6.2. ostvaruju se na temelju istih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi B.6.1. i B.6.2., a ne kao zaseban sadržaj. Tijekom obrade biblijskih tekstova valja potaknuti učenike da promotre odabrano umjetničko djelo povezano s biblijskim tekstom, prepoznaju motive koje prikazuju, prepoznaju poruke i doživljaje koje umjetnik želi prenijeti koristeći se elementima likovnog jezika i na taj način prodube doživljaj teksta. Posebnu pažnju obratiti na kvalitetu sadržaja likovne, glazbene, filmske umjetnosti i književnosti. Ishod se ostvaruje u korelaciji s Hrvatskim jezikom i književnošću, Glazbenom kulturom i Likovnom kulturom. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.	
D.6.3. Učenik istražuje, izdvaja i poznaje temeljne pojmove drugih religija, uočava njihov utjecaj i obilježja u suvremenome društvu (u umjetnosti, književnosti, glazbi, filmovima...).	- objašnjava da je Biblija sveta knjiga židovske religije i navodi temeljnu razliku između kršćanske i židovske Biblije. - navodi i opisuje prisutnost Abrahama u židovstvu i islamu. - iznosi temeljne oznake antičkih religija radi prepoznavanja simbola i obilježja tih religija u suvremenom društvu i svom okruženju. - prepoznaje simbole i obilježja religija u svome okruženju (medijima, glazbi, filmovima). - navodi poznate primjere u kojima se očituje utjecaj svjetskih religija i navodi kojim religijama pripadaju neki od njih. - izražava, konkretnim primjerima, odnos prema pripadnicima drugih religija u svojoj sredini, stavove poštovanje prema drugim religijama. - predlaže načine suradnje koji doprinose poboljšanju odnosa poštovanja i dijaloga s pripadnicima drugih religija.
Ključni sadržaji	
- Temeljni pojmovi židovstva: <i>Biblija</i>, sveta knjiga židovske religije, prisutnost Abrahama u židovstvu i islamu. - Antičke religije i njihova prisutnost na različitim područjima društvenoga života.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod D.6.3. ostvaruje se povezano s ishodom A.6.3. i B.6.1. Biblijskim tekstovima sadržanima u B domeni razjasniti koji su pojmovi vezani za židovstvo (<i>Biblija</i>) i islam (npr. Abraham). Vjeroučitelj polazi od konkretnih primjera iz života i iskustva učenika (u svojoj sredini, putem medija...), a primjereni su njegovoj dobi, radi boljeg shvaćanja i razumijevanja religijskih pojmova i simbola s kojima se susreće. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretan odnos prema pripadnicima drugih religija u svojoj sredini i predlaganje različitih načina suradnje. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.	

Sedmi razred osnovne škole – 70 nastavnih sati godišnje

Oblast A: Čovjek i svijet u Božjemu naumu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
A.7.1. Učenik navodi iskustva i događaje iz	razlikuje različite oblike i obilježja unutrašnje i

svakodnevnoga života koji govore o različitim oblicima unutrašnjega ropstva i slobode te objašnjava kako nas vjera vodi do prave slobode i mira.	vanjske slobode/ropstva. • uočava i objašnjava povezanost grijeha i neslobode, odgovornosti i slobode, na temelju konkretnih primjera iz svoga života i Biblije (grieh, posljedice grijeha). • analizira i prosuđuje, kroz konkretne primjere, povezanost slobode i ljubavi. • navodi primjere vlastite odgovornost u promicanju slobode i mira u svom okruženju. • prepoznaje, na temelju odabranih biblijskih tekstova, kršćansku vjeru kao put k istinskoj i cjelovitoj slobodi.
Ključni sadržaji	
• Unutrašnje i vanjsko ropstvo i sloboda. • Povezanost grijeha i neslobode, odgovornosti i slobode. • Primjeri unutrašnjega ropstva i slobode iz života učenika.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Iskustva slobode i ropstva u pojedinačnom i zajedničkom životu učenika. Biblijski tekstovi i citati za obradu sadržaja: Lk 12, 22-26 (Pouzdanje u providnost – sloboda od materijalnog), 2 Kor 3,17; Gal 5,13. Odabrani dijelovi <i>Katekizma Katoličke Crkve</i> (2445, 2447).	
A.7.2. Učenik objašnjava temeljne književne vrste u Bibliji, analizira odabrane biblijske tekstove te objašnjava njihovu temeljnu poruku i primjenjuje ju na svoj život.	• ukratko prepričava tekstove, temeljne sadržaje i opisuje likove biblijskih starozavjetnih i novozavjetnih tekstova. • navodi i objašnjava temeljne književne vrste u Bibliji. • analizira odabrane biblijske starozavjetne i novozavjetne tekstove (književna vrsta, temeljni sadržaj, likovi). • objašnjava pojam prisposoba. • navodi poruke pojedinih biblijskih tekstova i uočava njihovo dublje značenje za život u vjeri.
Ključni sadržaji	
• Temeljne književne vrste u <i>Bibliji</i>. • Pojmovi kraljevstvo Božje i prisposobe.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Uz pomoć biblijskih tekstova otkriti što su prisposobe. Uz pomoć biblijskih primjera prepoznati i objasniti pojam kraljevstva Božjega. Biblijski tekstovi: prisposobe o sijaču, kukolju, zrnju gorušičinu, kvascu, blagu i dragocjenome biseru, <i>Blaženstva</i> (Mt 5, 1-12). Ishodi A.7.2. ostvaruje se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi B.7.2. Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred.	

Oblast B: Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
B.7.1. Učenik analizira i objašnjava tekstove o Bogu koji s čovjekom sklapa savez prijateljstva, pokazuje put izlaska iz ropstva grijeha i vodi ga do slobode.	• prepoznaje i opisuje Boga kao onoga koji u Starome zavjetu okuplja, oslobađa i spašava svoj izabrani narod, izbavlja ga iz ropstva i vodi u obećanu zemlju u slobodu. • analizira i objašnjava glavne poruke koje govore o Božjoj brizi za čovjeka, obećanjima, izbavljenju, opraštanju krivnje te putu i darovima slobode.

	- navodi glavne likove u izbavljenju izraelskoga naroda iz egipatskoga ropstva i opisuje Mojsija kao čovjeka velikog povjerenja u Boga te kao vođu i osloboditelja izabranoga naroda. - prepoznaje i objašnjava Sinajski savez kao središnji događaj u povijesti izabranoga naroda.
Ključni sadržaji	
Izlazak iz egipatskoga ropstva; Izlazak, Pasha, mana, Jahve, Sinajski savez, grijeh, krivnja, Deset zapovijedi, sloboda.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Biblijski tekstov: Mojsijev poziv i izlazak iz Egipta (Izl 3-13), putovanje pustinjom i kušnja (Izl 15-18), Savez na Sinaju (Izl 19-20), Zlatno tele (Izl 32), smrt Mojsijeva (Pnz 34, 1-7). Ishod se ostvaruje s ishodom A.7.1. (povezanost grijeha i neslobode). Različiti aktivni postupci rada s tekstom, dramatizacija, rješavanje problemskih situacija (mrmljanje Izraelaca i nezahvalnost, neposluh), povezivanje s povijesno-geografskim okolnostima događanja (Egipat, pismenost, religija, gospodarsko značenje).	
B.7.2. Učenik u Isusu Kristu otkriva, prepoznaje i opisuje jedinoga pravoga osloboditelja koji svojim riječima i djelima pokazuje istinski put slobode i spasenja.	- prepoznaje u Isusu Kristu Osloboditelju koji riječima i djelima pokazuje put cjelovita oslobođenja i spasenja čovjeka. - analizira i navodi Isusove riječi i djela, poruke i vrijednosti koje vode do istinske slobode i spasenja. - uspoređuje Isusa i Mojsija i uočava sličnosti događaja Pashe i Uskrsa. - uočava i opisuje kršćanski put služenja i ljubavi u Isusovu Pashalnom otajstvu. - navodi i interpretira biblijske tekstove u kojima se spominje Marija i uočava njenu slobodu i veličinu u prihvatanju Božje riječi.
Ključni sadržaji	
- Isus Krist – Osloboditelj i Spasitelj. - Isusov govor na gori ili <i>Blaženstva</i> (Mt 5, 1-12), Pranje nogu učenicima (Iv 13, 1-17) i Isusova muka, smrt i uskrsnuće (Mt 26-28), kratki referentni tekstovi iz Katekizma <i>Katoličke Crkve</i>, Ivan Pavao II., <i>Redemptoris missio</i>. - Biblijski tekstovi u kojima se spominje Marija: <i>Navještenje Isusova rođenja</i> (Lk 1,26-38), <i>Rođenje Isusovo</i> (Lk 2,1-19), <i>Majka Isusova - majka Učenika</i> (Iv 19,25-27), njezina prisutnost u životu i djelovanju apostola (Dj 1,12-14).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se ostvaruje sa sadržajima ishoda A.7.1. Učenik samostalno pronalazi tekst u <i>Bibliji</i>, uz različite metode rada na biblijskim tekstovima.	
B.7.3. Učenik prepoznaje i opisuje znakove Božje prisutnosti u povijesti i čovjekovu životu po Crkvi i sakramentima kršćanske inicijacije.	- opisuje Crkvu kao narod Božji i zajednicu vjernika s različitim poslanjem i službama. - prepoznaje u Božjoj riječi, sakramentima i životu Crkve njezino božansko i ljudsko poslanje, različite darove i službe te Marijino posebno mjesto u Crkvi. - navodi i analizira obilježja, znakove i značenje sakramenata inicijacije i svetoga reda u životu i zajednici vjernika. - objašnjava poslanje, mjesto i služenje pape, biskupa i svećenika, redovnika i vjernika laika u Crkvi.
Ključni sadržaji	
Crkva, božansko i ljudsko poslanje, različite darove i službe te Marijino posebno mjesto u Crkvi, sakramenti kršćanske inicijacije te sakrament svetoga reda.	

Preporuke za ostvarenje ishoda
Biblijski tekstovi: <i>Pedesetnica</i> (Dj 2, 1-13), <i>Prva kršćanska zajednica</i> (Dj 2, 42-47), različiti tekstovi koji slikovito govore o Crkvi npr. Stado kojemu je Krist pastir (Iv 10, 11-15), Crkva kao Kristovo tijelo (1 Kor 12, 13-27) i Crkva kao svjetlo svijeta (Mt 5, 14), Izbor dvanaestorice i njihovo poslanje, kao i poslanje svih ostalih vjernika (Lk 6, 13-16, Lk 9,1-2 i Mt 4, 18-22), ustanovljenje potvrde i euharistije (Dj 8, 4-8.14-17; Lk 22,19), Odabrani dijelovi <i>Katekizma Katoličke Crkve</i> o krštenju (1213). Ishod se ostvaruje povezano s ishodom B.7.2. i D.7.1. Istražiti podatke o Crkvi (kršćanstvo u svijetu), o vlastitoj (nad)biskupiji i župi: redovničke zajednice (organizirati posjet ili pozvati gosta) i istaknuti vjernici laici.

Oblast C: Kršćanska ljubav i moral na djelu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
C.7.1. Učenik na primjerima biblijskih tekstova i poruka analizira i objašnjava shvaćanje ropstva i slobode, i povezuje ih sa suvremenim situacijama ropstva i slobode.	- navodi primjere i uspoređuje razlike i sličnosti suvremenih shvaćanja ropstva sa shvaćanjem ropstva u biblijskim tekstovima. - analizira i tumači biblijske tekstove koji govore o tome kako je Bog uvijek spreman obnoviti savez prijateljstva i ljubavi s čovjekom. - uočava i objašnjava originalnost Isusove poruke o slobodi u Govoru na gori, te njegova odnosa prema čovjeku. - povezuje i objašnjava poruku Isusovih blaženstava s čovjekovom čežnjom za srećom.
Ključni sadržaji	
- Suvremene situacije ropstva i povratak Bogu koji nudi slobodu i obnavlja savez. - Isusova blaženstva.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Biblijski tekstovi koji govore o odnosu Boga i čovjeka, milosti i praštanju: <i>Himna Bogu pomoćniku</i> (Ps 146), Praštanje i ljubav prema svima koji Boga zazivaju (Ps 86,5), <i>Hvalospjev Svemogućemu</i> (Ps 147), Božja dobrota i ljubav (Ps 103,11-12), Mjera kojom se mjeri (Lk 6,37-38), Opraštanje i milost (Mih 7,18-19) i <i>Bog je ljubav</i> (1 Iv 4,16). Tekstovi o Isusovoj poruci i odnosu prema čovjeku: Prepustimo se Providnosti (Lk 12,22-34), Izmirenje s bratom (Mt 5,21-24), Zla koja dolaze iznutra (Mk 7,20-23), <i>Blaženstva</i> (Mt 5, 1-12). Procjena vlastitoga ponašanja u odnosu na Isusovu poruku, metodom rješavanja problema procjena ponašanja u konkretnim situacijama (navesti primjere). Predložiti načine konkretnoga pomaganja drugima po Isusovu primjeru (postupanje u slučaju svađe i u potrebama konkretne pomoći: u obitelji, razredu, uključivanjem u humanitarne akcije, upoznati pojam volontiranja).	
C.7.2. Učenik istražuje i objašnjava kako vrednote slobode, ljubavi i odgovornosti mogu utjecati na njegovu osobnu izgradnju i izgradnju zajednice.	- uviđa i objašnjava povezanost vrednota slobode, ljubavi i odgovornosti u životu pojedinca i zajednice - navodi i tumači Isusov poziv za izgradnju pravednijega i boljega svijeta. - uočava potrebe ljudi oko sebe i navodi primjere odgovornoga ponašanja. - navodi i objašnjava tjelesna i duhovna djela milosrđa kao primjer kršćanske odgovornosti. - navodi primjere i aktivnosti (projekte) u kojima ostvaruje duhovna i tjelesna djela milosrđa u svojoj okolini.
Ključni sadržaji	
- Povezanost načela i vrednota ljubavi, odgovornosti i slobode. - Tjelesna i duhovna djela milosrđa.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	

Biblijski tekstovi koji govore o Isusovu pozivu za izgradnju pravednijega i boljega svijeta: Tekstovi: Lk 12, 22-26 (Pouzdanje u providnost – sloboda od materijalnog), 2 Kor 3,17; Gal 5, 13; Zapovijedi ljubavi (Mt 22, 34-40) kao i odabrani dijelovi Katekizma Katoličke Crkve (2445, 2447) ili pastoralne konstitucije o Crkvi u suvremenome svijetu Gaudium et spes. Učenik navodi primjere konkretnih djela milosrđa koje može provesti u svojoj okolini i primjere odgovornoga ponašanja u izgradnji pravednijega svijeta (zauzimanje za pravdu, istinu, mir, dobro, milosrđe, solidarnost, dostojanstvo osobe). Učenik raspravlja o povezanosti ljubavi, odgovornosti i slobode na temelju biblijskih tekstova i uočava te da prava i potpuna sloboda izvire iz ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz primjere i aktivnosti (projekte) u kojima ostvaruje duhovna i tjelesna djela milosrđa u svojoj okolini o kojima izvještava u razredu. Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom A.7.1. i C.7.1.	
C.7.3. Učenik istražuje i poznaje vrijednosti slobode, ljubavi i odgovornosti u drugim religijama, svjetonazorima i svijetu oko sebe.	• prepoznaje i analizira čovjekov odnos prema pitanju slobode tijekom povijesti. • istražuje i navodi shvaćanja slobode u drugim religijama i svjetonazorima te njihov utjecaj na pojedina društva i konkretni život ljudi. • uspoređuje i iznosi kršćansko poimanje slobode u životu pojedinca i društva u odnosu na druge religije i svjetonazore.
Ključni sadržaji	
• Poimanje slobode u drugim religijama, svjetonazorima i kroz povijest.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Primjeri i priče iz povijesti (npr. zakoni o ropstvu), usmjereno gledanje video materijala s radnim zadacima. Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom A.7.1.	

Oblast D: Crkva u svijetu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
D.7.1. Učenik prepoznaje i opisuje Crkvu kao zajednicu Božjega naroda s različitim poslanjem, službama i odgovornostima te ljudsko i božansko lice Crkve u povijesnim događajima kako bi bolje razumio život Crkve i društva danas.	• navodi pozitivnu i negativnu stranu života Crkve i njezina djelovanja u srednjem vijeku. • razlučuje, na konkretnim primjerima, ljudsko od božanskoga poslanja i njezina djelovanja Crkve tijekom povijesti. • uočava stalnu potrebu „pročišćavanja“ Crkve od ljudskih mana, slabosti i grijeha, te potrebu trajne usmjerenosti prema božanskome. • prepoznaje i navodi poticaje i znakove izgradnje „novog lica Crkve“ u 20. stoljeću. • opisuje poslanje biskupa i svećenika, redovnica i redovnika te vjernika laika u Crkvi. • navodi primjere kršćanskoga djelovanja u svijetu i društvu. • navodi zajedničke korijene kršćanskih Crkava i prepoznaje važnost ekumenskog djelovanja u vlastitoj sredini.
Ključni sadržaji	
• Najvažniji uzroci i posljedice velikoga raskola Crkve u XI. stoljeću i reformacije, prosjački redovi, promicanje znanosti i umjetnosti, križarski ratovi, inkvizicija, katolička obnova, misijski pokret, II. vatikanski koncil, Ivan Pavao II., primjeri svetaca i blaženika.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ostvariti korelaciju s nastavom povijesti, aktivni postupci rada s tekstom, debata, povijesni videoisječci i karte. Vjeroučitelj također treba poticati ekumensko djelovanje osmišljavanjem i provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen te koje će omogućiti iskustva učenja i prihvaćanje vrijednosti ekumenizma	

kao vlastitih kriterija u promišljanju i djelovanju.	
D.7.2. Učenik opisuje i objašnjava važnije biblijske i druge kršćanske motive i poruke prisutne u književnosti i ostalim umjetnostima, osobito u arhitekturi.	• poznaje i opisuje mjesta okupljanja prvih kršćana, ranokršćanske motive, simbole i znakove. • prepoznaje osnovna obilježja najvažnijih stilova crkvenoga graditeljstva i unutrašnjosti crkve. • poznaje i navodi Marijinu prisutnost i mjesto u molitvi, pobožnosti i tradiciji Crkve, zatim u književnosti, umjetnosti i arhitekturi.
Ključni sadržaji	
• Mjesta okupljanja prvih kršćana i ranokršćanski motivi, simboli i znakovi, unutrašnjost crkve (oltar, ambon, svetohranište), crkveno graditeljstvo na primjerima katedrale određene biskupije ili župne crkve, Marijino mjesto u književnosti, umjetnosti i arhitekturi.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenik navodi najvažnije pobožnosti i molitve prisutne u tradiciji Katoličke Crkve i istražuje važnost za duhovnost i vjeru pojedinca i Crkve. Posjet župnoj crkvi, analiza fotografija (katakombe, crkve građene različitim stilovima gradnje, marijanska svetišta), korištenje virtualnih šetnji crkvama diljem svijeta (npr. bazilika sv. Petra u Rimu), izrada i crtanje ranokršćanskih simbola i znakova, analiza književnih tekstova o Mariji, umjetničkih slika i glazbenih primjera.	
D.7.3. Učenik prepoznaje i objašnjava sličnosti i razlike između kršćanskih crkava i svetih građevina drugih religija (sinagoge i džamije).	• prepoznaje najvažnije sličnosti i razlike između kršćanskih crkava i bogomolja drugih religija. • navodi najpoznatije građevine drugih svjetskih religija. • navodi najpoznatije građevine Katoličke Crkve. • iznosi i opisuje stav poštovanja prema simbolima i građevinama drugih religija.
Ključni sadržaji	
• Ishodi iz domene D.7.3. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena D.7.1. i D.7.2.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Prepoznavanje izvanjskih činjenica zgrade ili života pojedine vjerske zajednice treba voditi boljem poznavanju pogleda na život određene religije i njezina utjecaja na društvo i kulturu. Radi se o motivirajućem obilježju prepoznavanja drugoga i drukčijeg. Učenici uz pomoć vjeroučitelja promatraju izvanjske elemente (simbolički način učenja), istražuju ih i zaključuju o konkretnome životu i radu zajednice. Analiza fotografija, slagalice, virtualne šetnje građevinama, istraživanje bogomolja u svom okruženju.	

Osmi razred osnovne škole – 70 nastavnih sati godišnje

Oblast A: Čovjek i svijet u Božjemu naumu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
A.8.1. Učenik u svjetlu vjere otkriva i prepoznaje vlastito dostojanstvo, vrijednost i ulogu te objašnjava ulogu vjere u rješavanju napetosti i sukoba među ljudima.	• shvaća čovjeka kao jedinstveno i neponovljivo biće, tumači stav vjere i navodi konkretne geste poštovanja i uvažavanja drugih osoba u svojoj sredini. • prepoznaje pojmove uzor i idol te analizira i navodi primjere pozitivnih uzora i utjecaja u izgradnji vlastite osobnosti.

	• analizira i prosuđuje negativne utjecaje i primjere koji predstavljaju opasnost u izgradnji vlastite osobnosti. • istražuje i izdvaja pozitivne primjere i utjecaje u izgradnji vjere i vlastite osobnosti. • analizira i navodi konkretne primjere utjecaja društva vršnjaka na formiranje osobnosti i predlaže načine kako ostvariti pozitivan utjecaj u društvu vršnjaka. • analizira i opisuje različite uzroke napetosti i konflikata u razdoblju mladenaštva i objašnjava mogućnost rješavanja napetosti i sukoba s kršćanskoga motrišta. • izdvaja, opisuje i predlaže pozitivne načine komunikacije u digitalnom okružju kojom može utjecati na poštovanje dostojanstva svake osobe i rješavanje sukoba i nesporazuma.
Ključni sadržaji	
• Jedinstvenost i dostojanstvo svakog čovjeka, idoli i uzori u izgradnji osobnosti. • Pozitivni i negativni utjecaji u izgradnji osobnosti (ovisnosti, idoli, negativan utjecaj medija... • Pozitivni utjecaji vjere u izgradnji vlastite osobnosti (prihvatanju sebe i drugih, izgradnja samopoštovanja i samopouzdanja u svjetlu Evanđelja i čovjeka kao Božje slike). • Ljubav prema Bogu i prema bližnjemu kao mjerilo izgradnje osobnosti i nadvladavanja sukoba.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Naglasak je sadržaja na otkrivaju da je svatko jedinstven i dragocjen, da smo upućeni jedni na druge te da su poštovanje, prijateljstvo i zajedništvo vrline i snaga odrastanja i razvoja. Koristiti metodu rješavanja problema, istražiti i analizirati razloge sukoba među ljudima, provesti razrednu anketu o utjecaju medijskih reklamnih sadržaja, igrati igru uloga: uživljavanje u situaciju drugoga. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste poštovanja i uvažavanja drugih u svojoj sredini, kroz prijedlog i konkretne aktivnosti kako ostvariti pozitivan utjecaj u društvu vršnjaka. Ishod se ostvaruje kroz aktivnosti koje će učenici provoditi u školi i svojoj svakidašnjici izvan škole te o kojima će kasnije izvještavati u učionici. Ostvarenje ishoda može se provesti i kroz suradnju s drugim učenicima u provedbi projekta (školskoga, međuškolskoga, europskoga, <i>eTwinninga</i> i sl.) čiji rezultati doprinose navedenim sadržajima.	
A.8.2. Učenik prepoznaje povijesno i geografsko okruženje pojedinih biblijskih knjiga, poznaje književnu vrstu i simbolički govor kako bi objasnio značenje biblijskih tekstova i otkrio poruku za svoj život.	• navodi osnovne podatke o Palestini u Isusovo vrijeme. • poznaje i navodi vrijeme nastanka evanđelja i njihove autore. • izdvaja i objašnjava središnju poruku odabranih novozavjetnih biblijskih tekstova. • iznosi osnovne podatke o proročkim knjigama i prorocima (imenuje neke proroke, poznaje osnovne povijesne okolnosti izraelskoga naroda u iščekivanju Mesije). • uočava književne vrste i simbolički govor biblijskih (proročkih) knjiga. • prepoznaje najavu Isusa Krista (Mesije) u proročkim tekstovima. • izdvaja i tumači poruke u odabranim proročkim tekstovima koje može primijeniti na vlastiti život i vjeru, kao i na vlastite životne situacije.
Ključni sadržaji	
• Palestina u Isusovo vrijeme, nastanak evanđelja, svjedočanstva o Kristu u evanđeljima, odrediti središnju poruku novozavjetnih tekstova (koji su navedeni u drugim domenama), proročki tekstovi iz Staroga zavjeta. • Ishodi iz domene A 8.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju	

odgojno-obrazovni ishodi iz domene B.8.1.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Upoznavanje povijesnog i geografskog okruženja usmjereno je boljem razumijevanju biblijskoga teksta, preporuča se istraživačkim radom. Naglasak: izostaviti detaljne opise koji nisu bitni za ostvarenje ishoda. Koristiti biblijski atlas i karte, rad s biblijskim tekstovima, pisanje posadašnjega proročke poruke, jednominutno izlaganje proročkih poruka upućenih današnjemu čovjeku, izdvojiti Isusove proročke poruke (Mt 21,46; Mt 23,37).	
A.8.3. Učenik istražuje temeljne pojmove židovske religije i objašnjava sličnosti i razlike s kršćanstvom kako bi prepoznao temeljne odrednice zajedničke baštine židovstva i kršćanstva.	• poznaje i objašnjava temeljne pojmove židovske religije (praoci, sveta knjiga, blagdani, bogomolje, simboli, židovski vjernički život, kratka povijest Izraelskoga naroda). • uspoređuje i opisuje temeljne odrednice zajedničke baštine židovstva i kršćanstva. • objašnjava važnost međureligijskoga dijaloga.
Ključni sadržaji	
• Vjera i pobožnost u židovstvu, oblici molitve, židovski blagdani, židovske knjige, običaji, sveta mjesta, međureligijski dijalog.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Biblijski tekst Pnz 6,4-9 (<i>Čuj Izraele!</i>) Proširivati na temelju predznanja pojmova Pasha, Abraham, sveta knjiga, mjesto okupljanja Židova, simboli), istražiti što je zajedničko, a što različito u židovstvu i kršćanstvu, izvanučionička nastava (ako postoji židovska zajednica), upoznati pojmove antisemitizam i holokaust.	

Oblast B: Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
B.8.1. Učenik opisuje osnove proročke objave i tumači poziv, poslanje i ulogu starozavjetnih proroka, osobito poruku mesijanskih tekstova.	• analizira i objašnjava odabrane temeljne izričaje vjere u jednoga i pravoga Boga u proročkim spisima. • poznaje i objašnjava važnije proročke poruke, te, uz pomoć učitelja, opisuje poziv, poslanje i ulogu starozavjetnih proroka. • objašnjava iščekivanje Mesije u židovskoj vjeri radi boljšega shvaćanja proročkoga navješćaja. • otkriva u proročkim tekstovima poruke za osobni život i izgradnju vjere. • opisuje kako poput proroka postupati i djelovati u svom okruženju.
Ključni sadržaji	
• Proroci <i>Staroga zavjeta</i>. • Proročke poruke koje govore o vjeri, duhovnome i moralnome životu židovskoga naroda i njegovu odnosu s Bogom.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Biblijski tekstovi: Mojsije kao najveći prorok, <i>Stari zavjet</i> (Izl 2-4), poziv proroka Jeremije (Jr 1,5), poziv i poslanje (Jr 1,9; Iz 6,6; Ez 3,1), kušnja proroka Ilije (1 Kr 19,4) ili Jeremije (Jr 15,18), tekstovi koji govore o vjernosti Savezu.	
B.8.2. Učenik obrazlaže kršćanski odgovor na pitanje smrti i života nakon smrti i kako se odražava na život vjernika.	• objašnjava patnju i smrt u svjetlu vjere u uskrsnuće. • analizira i tumači svakodnevne činjenice i iskustva patnje i smrti u svjetlu Isusova nauka i vjere Crkve o vječnome životu. • analizira i opisuje biblijske slike i usporedbe o životu nakon smrti u Novome zavjetu.

	• poznaje i objašnjava ključne pojmove govora o vječnome životu (raj, pakao, čistilište, posljednji sud, uskrsnuće tijela). • objašnjava kako se vjera u vječni život odražava na svakodnevni život vjernika. • prepoznaje i opisuje učinke sakramenata pomirenja i bolesničkoga pomazanja na život vjernika u trenucima bolesti i patnje.
Ključni sadržaji	
• Eshatološke glavne teme; sakramenti pomirenja i bolesničkoga pomazanja. • Iskustva bolesti, patnje i smrti, raj, pakao, čistilište, posljednji sud, uskrsnuće tijela, život vječni.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se ostvaruje u povezanosti sa sadržajima ishoda B 8.3. Rad s biblijskim tekstovima: svadbena gozba (Mt 22,1-14), stanovati kod Boga (Iv 14,1-3), grad Božji (Otk 21,9-22). Promišljanje iskustava bolesti i patnje, promatranje i analiza sadržaja umjetničkih reprodukcija (npr. Michelangelov <i>Posljednji sud</i>).	
B.8.3. Učenik kritički promišlja o grijehu i njegovim posljedicama te otkriva i opisuje Božju prisutnost u životu čovjeka kroz sakramente pomirenja i bolesničkoga pomazanja.	• promišlja i opisuje zla djela i grijeha prema čovjeku i prema Bogu i posljedice tih čina. • opisuje posljedice grijeha te važnost sakramenta pomirenja i praštanja u životu pojedinca i Crkve • analizira i tumači Isusov susret s ljudima koji su opterećeni grijehom i njegov odnos prema grešnicima. • shvaća i objašnjava oprostjenje kao temeljno kršćansko iskustvo. • analizira i objašnjava sakrament pomirenja u svjetlu biblijskih tekstova. • poznaje i objašnjava osnovno značenje sakramenta bolesničkoga pomazanja.
Ključni sadržaji	
• Grijeh i Isusov odnos prema grešnicima; sakrament pomirenja. • Biblijski tekstovi o zlu, grijehu i krivnji, posebno u svjetlu Božjega praštanja i čovjekova pomirenja s Bogom.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se ostvaruje u povezanosti sa sadržajima ishoda B. 8.2. Bibliodrama, tekstovi: Isus i grešnica (Lk 7,36-50), Isus i preljubnica (Iv 8,1-11), milosrdni otac (Lk 15,11-32), razgovor o iskustvu sakramenta bolesničkog pomazanja, važnosti sakramenta pomirenja za kršćane.	

Oblast C: Kršćanska ljubav i moral na djelu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
C.8.1. Učenik analizira i prosuđuje čovjekovo ponašanje u svjetlu Deset Božjih zapovijedi.	• tumači čovjekovo ponašanje u svjetlu Deset Božjih zapovijedi i uočava da one čuvaju ljudsku slobodu i dostojanstvo osobe. • uspoređuje i tumači odnos Dekaloga i temeljnih ljudskih prava. • poznaje da se zapovijedi temelje na ljubavi prema Bogu i bližnjemu. • navodi bogoslovne krepости i objašnjava njihovu važnost za čovjekov odnos prema Bogu. • prepoznaje i navodi konkretne situacije poštivanja i kršenja zapovijedi. • analizira načine poštivanja i kršenja Božjih zapovijedi u osobnoj komunikaciji i u korištenju

	(zloporabi) digitalne tehnologije u obiteljskom, školskom i društvenom okruženju.
Ključni sadržaji	
Deset Božjih zapovijedi, ljudska prava i bogoslovne kreposti.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se ostvaruje povezano s ishodom C.8.2. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretno djelovanje i izvještavanje u učionici. Učenik predlaže načine promicanja vrijednosti o kojima govore Božje zapovijedi u kontekstu komunikacije u digitalnom okruženju i uključuje se u aktivnosti kojima može doprinijeti u njihovom promicanju.	
Ključni sadržaji	
Povrede, očuvanje i zaštita ljudskoga života od začeca do prirodne smrti.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Istražiti tijekom određenoga vremenskog razdoblja najčešće moralne dvojbe i rasprave u medijima, čitati odabrane dijelove <i>Katekizma Katoličke Crkve</i>, organizirati debatu. Ovaj se ishod ostvaruje povezano s ishodom C.8.1.	
Ključni sadržaji	
Pitanje savjesti i ljudskoga dostojanstva	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Važnost i uloga savjesti, važnost trajnoga odgoja savjesti, pojam savjesti u monoteističkim religijama i svjetonazorima, suvremene posljedice nepoštivanja moralnih normi: nepravda, siromaštvo, nepoštovanje ljudske osobe, nebriga za okoliš, ugrožavanje života. Analizirati tekst iz <i>Pastoralne konstitucije o Crkvi u suvremenome svijetu Gaudium et spes</i> koji definira savjest, navesti primjere kršenja prava života po savjesti, čitati odabrane dijelove <i>Deklaracije o vjerskoj slobodi Dignitatis humanae</i>.	

Oblast D: Crkva u svijetu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
D.8.1. Učenik objašnjava obilježja crkvenoga jedinstva i važnost ekumenskoga zalaganja; tumači nastanak, temeljna	- analizira i opisuje glavne oznake jedne, svete, katoličke i apostolske Crkve. - navodi neka obilježja i posebnosti Pravoslavne.

obilježja i nauk kršćanskih crkava i zajednica te navodi primjere ekumenizma.	• objašnjava nastanak grkokatolika i prepoznaje mogućnost jedinstva Crkve u raznolikosti. • navodi i opisuje neke temeljne postavke protestantskoga nauka. • opisuje početak i razvoj ekumenskoga pokreta i ekumenizam kao jednu od najvažnijih zadaća Crkve. • obrazlaže važnost i potrebu odnosa poštovanja i uvažavanja drugih kršćanskih vjeroispovijesti i njihovih pripadnika. • navodi mogućnosti promicanja jedinstva kršćana u svojoj sredini. • izražava i tumači potrebu izgradnje stava poštovanja prema pripadnicima drugih kršćanskih crkava.
Ključni sadržaji	
• Jedna, sveta, katolička i apostolska Crkva, posebnosti Pravoslavne crkve, nastanak i posebnosti grkokatolika, posebnosti i temeljne postavke protestantskoga nauka. • Ekumenizam: navesti važnost i ulogu papa u razvoju ekumenizma i važnost ekumenizma u Crkvi i društvu. • Navesti neke primjere ekumenskoga djelovanja na području krajevine Crkve i u vlastitoj sredini.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Posjet kršćanskim zajednicama, istražiti zajedničke mogućnosti djelovanja (molitveni susreti, proučavanja Biblije, zajednička briga za opće dobro, humanitarne aktivnosti, obilježavanje ekumenske Molitvene osmine za jedinstvo kršćana).	
D.8.2. Učenik objašnjava utjecaj kršćanstva i Katoličke Crkve na društveni život, kulturu, tradiciju, znanost, umjetnost i književnost europskih i i drugih naroda.	• poznaje i vrednuje doprinos Katoličke Crkve razvoju školstva, kulture i znanosti. • prepoznaje utjecaj i doprinos protestantizma u promicanju kulturnih vrijednosti. • prepoznaje, na temelju arhitekture i unutrašnjeg uređenja kršćanskih crkava, sličnosti i razlike između kršćanskih crkava. • prepoznaje posebnost i značenje ikone kao poseban vid likovne umjetnosti i vjerničkoga izražaja. • opisuje primjere u kojima je vidljiv utjecaj kršćanstva na kulturu, tradiciju, umjetnost, književnost i znanost u hrvatskome narodu.
Ključni sadržaji	
• Doprinos kršćanstva i Katoličke Crkve razvoju školstva, kulture i znanosti u europskim i drugim narodima, te utjecaj i doprinos protestantizma (Martin Luther kao prevoditelj <i>Biblije</i>, uvođenje narodnoga jezika u liturgiju). • Navesti neke poticaje i primjere suradnje i ekumenizma iz vlastite sredine.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Izvanučionička nastava – posjet drugim kršćanskim crkvama, ukoliko postoji mogućnost. Sadržaje prilagoditi svojoj sredini, konkretnom iskustvu učenika, mogućnostima zapažanja u konkretnome susretu s drugim kršćanskim zajednicama. Analiza fotografija, umjetničkih reprodukcija i ikonostasa (ikona), razgovor, istraživački rad, rad s tekstovima, rasprava Rembrandt van Rijn: <i>Mojsije s pločama Božjih zapovijedi</i>, Michelangelo Buonarroti: <i>Posljednji sud</i>, općenito Mojsije u umjetnosti. Analiza književno-umjetničkih tekstova s temom savjesti, vjere, nade, ljubavi i kreposti. Ishod se ostvaruje povezano s ishodom D.8.1.	

Deveti razred osnovne škole – 70 nastavnih sati godišnje

Oblast A: Čovjek i svijet u Božjemu naumu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
A.9.1. Učenik u svjetlu vjere dublje upoznaje sebe kako bi izgrađivao svoju osobnost, prepoznao svoje talente te otkrio vlastiti životni poziv.	• analizira i prosuđuje vlastita iskustva zajedništva koja ga izgrađuju, daju sigurnost i pružaju osjećaj radosti i dobra. • analizira i navodi, u svjetlu vjere, temeljna obilježja i izazove predadolescencije i mladenaštva. • otkriva i prepoznaje svoje talente te naznačuje mogućnosti odabira vlastitoga životnog poziva. • poznaje i objašnjava, u svjetlu vjere, smisao ljudske spolnosti i važnost odgovornog odnosa prema spolnosti. • prepoznaje i obrazlaže brak i celibat kao različite mogućnosti izbora vlastitoga poziva i ostvarenja kršćanskoga života. • analizira pozitivne i negativne strane medija i digitalnih mreža i tehnologija, te prosuđuje kako utječu na izgradnju prijateljstva i zajedništva među mladima. • izdvaja i predlaže načine promicanja vrijednosti prijateljstva i zajedničkoga dobra u svojoj okolini te ukazuje na načine uključivanja i aktivnosti kojima može doprinijeti njihovu ostvarivanju.
Ključni sadržaji	
• Izazovi mladenaštva (prijateljstvo, ljubav, samopoštovanje i samopouzdanje, vlastiti talenti, prepoznavanje vlastitoga životnog poziva). • Adolescencija kao vrijeme prijelaza, izazovi, sukobi, kriza odrastanja, radost prijateljstva, prava ljubav i smisao ljudske spolnosti, ljudska spolnost u svjetlu <i>Biblije</i> i Crkve.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Biblijski tekstovi: 1 Kor 6, 19-20; 1 Kor 13, 1-13; debata, razredna anketa o ponašanju, samovrednovanje vlastitoga ponašanja. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretno djelovanje i izvještavanje u učionici.	
A.9.2. Učenik analizira poruku biblijskih tekstova o stvaranju svijeta i čovjeka iz Knjige postanka te prepoznaje kako Biblija, tumačena vjerom i učiteljstvom Crkve, predstavlja ključ za cjelovito razumijevanje egzistencije vjernika.	• analizira i prepričava središnje događaje odabranih biblijskih tekstova. • objašnjava tvrdnju: Biblija je objavljena riječ Božja. • izražava i tumači stav poštovanja prema Bibliji kao Božjoj riječi. • pronalazi i navodi, prema odabranim tekstovima Knjige postanka, odgovore na temeljna životna pitanja (smisao čovjekova života, zašto čovjek pati, uzroci sukoba među ljudima...) • razlikuje znanstveni i biblijski govor (književni, simbolički, povijesni, ...) u tumačenju stvaranja svijeta i čovjeka. • istražuje i iznosi spoznaje o odnosu znanosti i vjere u temi stvaranja svijeta i čovjeka.
Ključni sadržaji	
• Biblijski tekstovi: Post 1,1-2,4 (Stvaranje), Post 4, 1-15 (Kajin i Abel), Post 7-9 (Noa i potop), Post 11, 1-9 (Kula babilonska).	

<i>Biblija</i> kao objavljena Božja riječ, biblijska slika svijeta, odnos biblijskoga i znanstvenoga pogleda na stvaranje svijeta i čovjeka.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Rasprava o biblijskoj i znanstvenoj slici svijeta, korelacija s nastavnim sadržajima predmeta Biologija i Fizika. Istraživanje značenja biblijskih motiva iz <i>Knjige postanka</i> u različitim područjima života. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne geste prema <i>Bibliji</i> kao svetoj knjizi i radu s biblijskim tekstovima. Ishod A.9.2. ostvaruje se povezano s ishodom C.9.3.	
A.9.3. Učenik istražuje različite načine čovjekova traganja za Bogom te ga uspoređuje s vlastitom slikom o Bogu.	- prepoznaje i navodi osnovne osobine čovjeka kao religioznoga bića. - istražuje i prosuđuje različite načine traženja Boga i čovjekove odgovore na pitanje o Bogu. - navodi i objašnjava neka pitanja na koja religija daje odgovor. - razlikuje obilježja istinske religioznosti od krivih oblika religioznosti. - navodi primjere krivih oblika religioznosti s kojima se susreo u vlastitom okruženju (poznanci, mediji...). - istražuje i tumači posljedice krivih oblika religioznosti. - analizira i prosuđuje osobnu sliku o Bogu i vlastito shvaćanje religioznosti.
Ključni sadržaji	
Pojmovi vjera, religija, religioznost, religiozni pokreti, vjerska ravnodušnost, ateizam, kriva shvaćanja Boga.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenik istražuje o pojedinim religioznim pokretima. Odabir sadržaja prema iskustvima učenika, potaknuti ih na istraživanje i zapažanje u svom okruženju (lokalna sredina, medijski sadržaji koje oni prate i sl.) te usporedbu, analizu i zauzimanje stava.	

Oblast B: Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
B.9.1. Učenik pomoću biblijskih tekstova analizira objavu Trojedinoga Boga i objašnjava osnovne izričaje vjere u jednoga Boga kako ih je oblikovala prva Crkva radi izgradnje osobnoga iskustva vjere.	- povezuje i opisuje biblijske slike o Bogu s izričajima vjere u Oca, Sina i Duha Svetoga kako ih je oblikovala Crkva - navodi i objašnjava temeljne istine vjere o Bogu sadržane u Apostolskom vjerovanju. - pronalaži i navodi neke primjere ispovijesti i svjedočenja vjere u Trojedinoga Boga u životu prve Crkve i Crkve danas. - analizira iskustva vjere u odabranim biblijskim tekstovima i povezuje ih sa svojim iskustvom. - analizira i prosuđuje današnja iskustva vjere i povezuje ih sa svojim iskustvom.
Ključni sadržaji	
- Objava Trojedinoga Boga i biblijski tekstovi o Presvetom Trojstvu. <i>Apostolsko vjerovanje</i> i vjera prve Crkve. - Primjeri vjere u biblijskim tekstovima, u životu i svjedočenju prve Crkve te u suvremenoj literaturi i medijima.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Biblijski tekstovi: Rim 15,6; 2 Kor 11,31; Ef 1,3; Lk 12,50; Tit 3,4; Heb 1,3; Iv 14,9.	

Temeljni je naglasak u ostvarenju ishoda na povezivanju istina vjere sa svojim iskustvom vjere i učincima koje ima u konkretnom životu.	
B.9.2. Učenik tumači temeljne istine vjere o Isusu Kristu i njihov utjecaj na stavove u konkretnom životu.	• razlikuje i opisuje različite biblijske slike i izričaje vjere o Isusu Kristu koji je pravi Bog i pravi čovjek. • prepoznaje i objašnjava Isusovu ulogu u otkupljenju i konačnome spasenju svih ljudi. • navodi temeljne istine vjere o Isusu Kristu. • pronalazi i opisuje primjere svjedočenja vjere u Isusa Krista u životu prve Crkve i Crkve danas. • povezuje temeljne istine vjere o Isusu Kristu s vlastitim životnim situacijama i stavovima.
Ključni sadržaji	
• Temeljne istine vjere o Isusu Kristu. • Biblijski tekstovi koji donose Isusove riječi o njegovu ljudskom i božanskom dostojanstvu i poslanju, njegovu odnosu s Ocem nebeskim i Duhom Svetim. • Izabrani tekstovi <i>Katekizma Katoličke Crkve</i> o Isusu Kristu.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Biblijski tekstovi: Mt 28,18; Mt 11,27; Iv 3,16; Iv 10,38; Iv 14,9; Iv 17,21. KKC 430-455 (u izboru tekstova <i>Katekizma Katoličke Crkve</i> odabrati one koji su u skladu s dobi i mogućnostima razumijevanja učenika). Temeljni je naglasak u ostvarenju ishoda na povezivanju istina vjere s iskustvom vjere i životnim situacijama učenika.	
B.9.3. Učenik opisuje Božju prisutnost u životu čovjeka kroz sakramente potvrde, ženidbe i sv. reda te obrazlaže važnost njihovih sakramentalnih učinaka za kršćanski život.	• prepoznaje i objašnjava važnost sakramenata za kršćanski život. • prepoznaje u biblijskim događajima Duha Svetoga kao treću božansku osobu. • navodi i analizira darove Duha Svetoga koji se primaju u sakramentu potvrde. • opisuje važnost darova Duha Svetoga u vlastitome životu i vjeri. • uočava i obrazlaže biblijski smisao sakramenta ženidbe i njegovo značenje u životu supružnika. • navodi i objašnjava kršćanski pogled na vrednote braka i obitelji. • navodi smisao i značenje sakramenta svetoga reda u životu Crkve i kršćanske zajednice.
Ključni sadržaji	
• Sakramenti potvrde, ženidbe, sv. reda i važnost sakramentalnih učinaka za život čovjeka. • Biblijski tekstovi koji potkrepljuju utemeljenje i smisao sakramenata.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenici u slikovitom biblijskom govoru i sakramentima trebaju otkrivati važnost i povezanost s vlastitim životom i životnim iskustvima. Ishod B.9.3. ostvaruje se povezano s ishodom A.9.1.	

Oblast C: Kršćanska ljubav i moral na djelu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
C.9.1. Učenik prepoznaje i analizira neke današnje predrasude prema ljudima te u svjetlu Isusova odnosa prema drugima prosuđuje i izgrađuje vlastite stavove i	• opisuje, na temelju biblijskih tekstova, Isusov odnos prema različitim osobama i skupinama ljudi tijekom javnog djelovanja • opisuje Isusove stavove prema ljudima i objašnjava kršćanske vrednote prihvatanja, poštovanja i uvažavanja svakog čovjeka.

ponašanja u svom okruženju.	• prosuđuje vlastite stavove i ponašanja u poveznici s ponašanjem i stavovima u svojoj sredini, u svjetlu Isusova primjera. • prepoznaje neke predrasude i predrasude koje prevladavaju u njegovu životnom okruženju i prema njima zauzima vlastiti stav. • navodi ponašanja u skladu s kršćanskim vrednotama suprotna predrasudama koje prevladavaju u njegovu okruženju. • predlaže neke postupke, načine uključivanja i aktivnosti kojima bi mogao pridonijeti rješavanju problema u svojoj okolini (škola, susjedstvo, lokalna zajednica i sl.).
Ključni sadržaji	
• Isusov odnos prema različitim osobama i skupinama ljudi. • Odnosi, stavovi i ponašanja prema ljudima po Isusovu primjeru.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Isusov odnos prema grešnicima (Lk 7,36-50), susret s bolesnima (Lk 5,12-16), ljubav prema odbačenima i prezrenima (Mk 10,46-52). Ishod se ostvaruje na sadržajima povezanim s utvrđenim problemima u svojoj okolini čijem rješavanju učenici i škola mogu doprinijeti. Aktivnosti učenici provode u školi i u svojoj svakidašnjici izvan škole, te će o njima izvještavati u učionici. Ponašanje učenika nije mjerljivo, osim u situacijama u razredu, tako da se navedeni ishod treba pratiti, formativno vrednovati i davati povratna informacija učeniku u svrhu usvajanja stavova i vrijednosti.	
C.9.2. Učenik tumači značenje i vrijednost rada za ljudski život te istražuje i predlaže različite oblike suodgovornoga angažmana za pravedan i miran suživot u društvu.	• istražuje i prepoznaje važnost rada za život i razvoj čovjeka i opisuje čovjekovu potrebu i poziv na rad. • tumači kršćansko shvaćanje rada u kontekstu dostojanstva ljudske osobe i prepoznaje svoje darove u izboru životnoga poziva. • uočava i navodi oblike društvene nepravde u svojoj sredini i predlaže načine kršćanskoga djelovanja u svjetlu društvenoga nauka Crkve. • navodi primjere kako se može ostvariti suodgovornost svih za pravedan i miran suživot u društvu. • shvaća važnost korištenja slobodnog vremena i navodi načine njegova kvalitetnog provođenja. • navodi i prosuđuje aktivnosti kojima može doprinijeti ostvarivanju navedenih vrednota, kao i oblike suradnje s drugim učenicima u provedbi nekih aktivnosti/projekta.
Ključni sadržaji	
• Rad kao mogućnost vlastitoga razvitka i stvaranja primjerenih životnih uvjeta, rad kao suodgovornost za blagostanje obitelji i društva, rad kao služenje i sudjelovanje u Božjoj brizi za čovjeka i svijet, uzroci društvene nepravde, oblici primjerenoga kršćanskog odgovora na društvene nepravde u svjetlu društvenoga nauka Crkve. • Kvalitetno provođenje slobodnoga vremena.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Primjeri i uzori laika u ostvarenju kršćanskih vrijednosti radom na radnom mjestu: npr. Ivan Merz, Jovanna Molla i sl. (ljudska prava, opće dobro, solidarnost, briga za siromašne). Tekstove i sadržaje socijalnoga nauka Crkve prilagoditi dobi i razumijevanju učenika. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne prijedloge i djelovanja kojima može doprinijeti ostvarivanju kršćanskih vrednota. Ishod se ostvaruje kroz aktivnosti koje će u učionici predložiti, osmisliti i provoditi u školi i u svojoj svakidašnjici izvan škole ili surađivati s drugima u projektima koji doprinose ostvarenju kršćanskih vrednota	

te o kojima će kasnije izvještavati u učionici.	
C.9.3. Učenik uspoređuje shvaćanje patnje i zla u kršćanstvu i drugim religijama i svjetonazorima te ga povezuje sa slikom o čovjeku u suvremenome društvu.	- objašnjava, na temelju biblijskih tekstova, kršćansko shvaćanje zla, patnje, grijeha i posljedica grijeha, dostojanstva čovjeka, važnosti čovjekove slobode i odgovornosti. - opisuje poglede na pitanja zla i patnje u drugim religijama i svjetonazorima. - uspoređuje kršćanski odgovor na pitanje o porijeklu i uzrocima zla i patnje s odgovorima drugih religija i svjetonazora.
Ključni sadržaji	
Shvaćanje zla, patnje, grijeha i posljedica grijeha, dostojanstva čovjeka, važnosti čovjekove slobode i odgovornosti.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishodi iz domene C.9.3. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A.9.2. koji se proširuju usporedbom s odgovorima na ista pitanja u drugim religijama radi boljšeg razumijevanja vlastite vjere, ali i odgovora na životna pitanja općenito. S obzirom da se radi o zahtjevnim filozofskim i teološkim pitanjima, prilagoditi mogućnostima učenika i povezati s konkretnim primjerima, osobito vezano za druge religije.	

Oblast D: Crkva u svijetu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
D.9.1. Učenik istražuje i navodi događaje u kojima se očituje djelovanje Duha Svetoga u Crkvi kroz povijest i danas te u njegovu svakodnevnom životu.	- istražuje i prepričava novozavjetne tekstove o očitovanju i djelovanju Duha Svetoga u prvoj Crkvi. - uočava i izdvaja po čemu, u životu i djelovanju odabranih blaženika i svetaca, prepoznaje djelovanje Duha Svetoga. - imenuje nekoliko svetaca i navodi po čemu mu mogu biti životni uzori i zagovornici danas. - istražuje i navodi konkretne primjere djelovanja Duha Svetoga u suvremenoj Crkvi i razlikuje božansko i ljudsko u negativnim pojavama unutar Crkve. - navodi neke vrednote i aktivnosti u vlastitom životu i u životu svoje crkvene zajednice koje su plod nadahnuća i djelovanja Duha Svetoga.
Ključni sadržaji	
Djelovanje Duha Svetoga u prvoj Crkvi, život i djelovanje odabranih blaženika i svetaca, Duh Sveti u suvremenoj Crkvi i u životu učenika (vjernika).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Biblijski tekstovi: <i>Različiti su dari, a isti Duh</i> (1 Kor 12,4-13), <i>Život po Duhu</i> (Gal 5,16-17; 19-21a; 22-25). Izabrati poticajne, motivirajuće primjere iz života blaženika i svetaca bliskih životu i iskustvima učenika. Ishod se osim na kognitivnom ostvaruje i na afektivnom planu kroz konkretne prijedloge i djelovanja u svojoj okolini.	
D.9.2. Objašnjava i vrjednuje doprinos i utjecaj kršćanstva i Crkve u Hrvata kroz vjekove na izgradnju i napredak društva, kulture, tradicije, znanosti, književnosti i	- navodi najpoznatije ranokršćanske mučenike na našim prostorima i važnost njihova svjedočenja. - opisuje početke kršćanstva na hrvatskim prostorima i povezuje početke pismenosti u Hrvata s pokrštaivanjem. - imenuje zaslužne pojedince u Crkvi u izgradnji i napretku hrvatskoga naroda na duhovnome, obrazovnome, kulturnome, gospodarskome i

umjetnosti u hrvatskome narodu.	političkome području, i prepoznaje u čemu su dali izniman doprinos. • opisuje oblike stradanja Crkve u Hrvata za vrijeme totalitarističkih sustava. • objašnjava prožetost suvremene kulture biblijskim motivima i navodi primjere iz književnosti, umjetnosti, arhitekture.
Ključni sadržaji	
• Doprinos kršćanstva, Katoličke Crkve u hrvatskome narodu i istaknutih pojedinaca kroz stoljeća, od srednjega vijeka, preko Hrvatskog narodnog preporoda do danas (Augustin Kažotića Ruđer Bošković, Andrija Kačić Miošić, Bartol Kašić, J. J. Strossmayer, Juraj Dobrile, Josip Stadler i dr.). • Ulogu bl. Alojzija Stepinca u obrani Crkve za vrijeme i nakon II. svjetskog rata. • Životni put i djelovanje Ivana Merza (usp. C.9.2.).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Od ranokršćanskih mučenika izabrati i dodatno proširiti sadržaje o mučenicima iz vlastitoga životnog okruženja. Peti ishod – „objašnjava prožetost suvremene kulture biblijskim motivima“ - treba povezati s motivima iz biblijskih tekstova koji se navode u drugim domenama. Primjeri kako se biblijski motivi pojavljuju u suvremenom kontekstu, razumijevanje slojevitosti i dubine njihovog značenja može doprinijeti boljem shvaćanju biblijskoga teksta.	
D.9.3. Učenik analizira utjecaj religija, ali i različitih religioznih pokreta u današnjemu (suvremenom) društvu.	• prepoznaje utjecaj religija u književnosti i filmskoj umjetnosti. • navodi neki religijski utjecaj na konkretnome primjeru • prepoznaje utjecaje novih religioznih pokreta u književnosti, filmskoj umjetnosti, glazbi i drugim područjima.
Ključni sadržaji	
• Religija, religiozni pokreti u suvremenome društvu • Ishod se ostvaruje na temelju suvremenih sadržaja i na temelju interesa te okruženja učenika	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Ishod se ciklički ponavlja i proširuje u odnosu na prethodni razred. Polazište predstavlja iskustvo i zapažanja učenika te izbor suvremenih sadržaja treba prilagoditi i njihovim interesima. Suvremeno društvo obiluje različitim utjecajima različitih religija tako da učenici na temelju konkretnih, njima bliskih primjera, trebaju prepoznati te utjecaje.	

GIMNAZIJA

Prvi razred gimnazije - 70 nastavnih sati godišnje / 35 sati izvedbene nastave /

Oblast A: Čovjek i svijet u Božjemu naumu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
A.I.1. Učenik objašnjava važnost temeljnih životnih pitanja i pronalaženja odgovora na njih, prepoznaje čovjeka kao religiozno biće te objašnjava i vrednuje njegov odnos prema Bogu, posebno u spisima, nauku, moralu i kultu velikih svjetskih religija.	• prepoznaje i analizira religioznu dimenziju kao antropološku datost. • iznosi vlastiti stav o važnim religioznim pitanjima i traženju životnoga smisla. • navodi i prepoznaje pojmove: politeizam, monoteizam, primitivne religije • prepoznaje i opisuje odgovore na temeljna životna pitanja navedenih svjetonazora: marksizam, materijalizam, nihilizam, hedonizam, pragmatizam. • navodi primjere različitih svjetonazora u vlastitome okruženju. • analizira i izdvaja različite oblike izražavanja i življenja religioznosti. • izražava potrebu izgradnje stava poštovanja prema osobama koje ne vjeruju i čija se religioznost razlikuje od njegove. • objašnjava pojam religije i zajedničke odrednice svih religija. • prikazuje i objašnjava razvojni put religija tijekom povijesti (od primitivnih i antičkih religija do religija danas). • uočava rasprostranjenost religija u svijetu. • razlikuje velike svjetske religije prema utemeljitelju, božanstvu, simbolu, nauku, moralu i kultu. • uspoređuje i povezuje obilježja i posebnosti velikih svjetskih religija u odnosu na kršćanstvo.
Ključni sadržaji	
• Kršćanska ponuda životnoga smisla osvjedočena i povjerena kroz Bibliju, nauk, moral i kult Katoličke Crkve u poređenju s drugim velikim svjetskim religijama. • Pojam religije i njezin povijesni razvoj, ključne odrednice velikih svjetskih religija (kult, spise, moral, utemeljitelj, nauk, vrijeme i mjesto nastanka).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Važno je da učenici kroz ishod osvijeste specifičnu životnu dob u kojoj se nalaze i u kojoj se događa njihovo traganje za smislom i važnost religiozne dimenzije na tom putu. Analizirati religiozne dimenzije kao antropološke datosti (čovjek je religiozno biće, tražitelj smisla, tražitelj Boga, tražitelj odgovora na važna životna pitanja...). Izabrati različite tekstove i primjere koji govore o temeljnim životnim pitanjima (koji zastupaju različite svjetonazore i filozofske pravce). Istraživati na koji način suvremeni mediji i društvene mreže daju odgovore na temeljna životna pitanja i o tome raspravljaju kroz debatu. Ukoliko je prikladno, ostvariti susret s predstavnicima drugih religija u školi ili posjetiti druge vjerske zajednice (islamska zajednica u Bosni i Hercegovini, židovska zajednica).	
A.I.2. Učenik analizira Bibliju kao pisanu i nadahnutu Božju riječ, kao knjigu temeljnih	• razumije i objašnjava pojam nadahnuća Svetoga pisma. • opisuje Bibliju kao temeljni dokument židovsko-kršćanske tradicije. • istražuje i objašnjava postupnost nastanka,

životnih iskustava, susreta čovjeka s Bogom, kao povijesno-kulturni dokument i kao vjerodostojan interpretacijski ključ ljudske egzistencije.	strukturu, povijesni i zemljopisni okvir Biblije. • razvrstava biblijske knjige prema glavnim književnim vrstama. • poznaje i primjenjuje način citiranja biblijskih knjiga, poglavlja i redaka. • navodi neke autore i jezike na kojima su izvorno pisani biblijski tekstovi. • navodi neke važnije prijevode Biblije. • objašnjava ulogu Biblije u liturgiji i svakodnevnom životu kršćana. • analizira aktualnost izabranih biblijskih poruka u osobnome i društvenome životu.
Ključni sadržaji	
• Biblija kao temeljni dokument židovsko-kršćanske civilizacije • Biblija kao pisana i nadahnuta Božja riječ čovjeku	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Kroz različite aktivnosti učenicima približiti povijesni i zemljopisni okvir Biblije koristeći biblijske atlase, virtualne šetnje kroz Svetu Zemlju. Istražiti koja su velika književna ostvarenja u hrvatskoj književnosti inspirirana Biblijom. Biblija se u ovom ishodu učenicima objašnjava kroz aktivnosti kojima će učenici istraživati i proučavati bitne podatke o nastanku Biblije, aktualnosti biblijske poruke u današnjem svijetu i ulozi Biblije u životu kršćana. Biblijski priručnik, Mala enciklopedija, 1989, Priredili D. i P. Alexander, Kršćanska sadašnjost. Zagreb. Rebić, Adalbert. Biblijske starine. 1983. Kršćanska sadašnjost. Zagreb. Ishodi iz domene A.I.2. ostvaruju se na temelju istih biblijskih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domena B.I.2., C.I.1., C.I.2.	
A.I.3. Učenik analizira biblijski i znanstveni govor o nastanku svijeta i čovjeka te argumentirano obrazlaže odnos znanosti i vjere.	• analizira i objašnjava biblijski govor o postanku svijeta i čovjeka prema Post 1, 1-2, 4a. • analizira i tumači Božju nakanu da svijet povjeri čovjeku i ulogu čovjeka kao sustvaratelja. • imenuje i opisuje različite znanstvene teorije o postanku svemira i čovjeka. • razlikuje biblijski, slikoviti i simbolički govor od znanstvenoga govora. • uspoređuje i povezuje dodirne i razlikovne točke biblijskoga i prirodnoznanstvenoga pristupa stvaranju svijeta i čovjeka. • analizira i objašnjava neutemeljenost dvojbe „znanost ili vjera“. • navodi primjere i misli poznatih znanstvenika vjernika.
Ključni sadržaji	
• Dodirne i razlikovne točke odnosa znanosti i vjere: Bog Stvaratelj, Čovjek sustvaratelj, Biblijska slika nastanka svijeta i čovjeka, • Znanstvene teorije o postanku svemira i čovjeka, Znanstvenici vjernici	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Izabrati prikladne tekstove, audio ili videosadržaje koji aktualiziraju problematiku odnosa znanosti i vjere. Ponuditi izvore za dodatno proučavanje za rad kod kuće koji može biti vrednovan esejima ili kreativnim uradcima samih učenika na ovu temu. Prema mogućnostima sudjelovati, inicirati, organizirati i moderirati debatu ili raspravu na temu odnosa znanosti i vjere s adekvatno pripremljenim pojedincima ili skupinama, odnosno gostima koji predstavljaju znanstveni, odnosno religiozni svjetonazor. Prema mogućnostima analizirati utjecaj starih istočnjačkih mitova na nastajanje prvih jedanaest poglavlja Knjige postanka (stvaranje svijeta i čovjeka, prvi grijeh i njegove posljedice za ljudski rod).	

Oblast B: Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
B.I.1. Učenik analizira i objašnjava Objavu kao Božje djelo i događaj spasenja te analizira odabrane događaje biblijske Objave.	• poznaje i opisuje značenje pojma Objave. • objašnjava Objavu kao Božji odgovor na temeljna čovjekova pitanja i kao zahtjev koji traži čovjekov slobodan odgovor. • navodi izvore, vrste i načine prenošenja biblijske Objave. • navodi i prepričava najvažnije povijesne događaje biblijske Objave. • proučava i prosuđuje arheološka otkrića s obzirom na Objavu. . • objašnjava ulogu i važnost Crkvenoga učiteljstva u tumačenju Objave. • opisuje najvažnije događaje biblijske Objave Staroga i Novoga zavjeta.
Ključni sadržaji	
• Objava (vrste objave, prenošenje objave, povezanost biblijskih mjesta i događaja s arheološkim istraživanjima). • Odnos Boga i čovjeka u kojem se Bog javlja i govori čovjeku, a čovjek odgovara svojom vjerom (učenici istražuju i analiziraju Božju objavu te vrste objave i načine prenošenja objave kroz povijest).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Naglasiti ulogu Crkve u prenošenju, tumačenju i čuvanju Božje objave. Kroz razradu ishoda naglasiti aktualnost i svestremenost Božje objave. Istražiti nazive najnovijih dokumenata Crkvenog učiteljstva i definirati im područje primjenjivosti i značenja. Upoznati dokument Dei Verbum 7. Povezanost s predmetnim kurikulumom Povijesti prisutna je u istraživanju arheoloških povijesnih nalazišta važnih za povijesnost Biblije.	
B.I.2. Učenik opisuje događaj i otajstvo Božjega utjelovljenja u osobi Isusa Krista (od povijesnoga Isusa do uskrsnuloga Krista) te izdvaja i objašnjava osnovne istine kršćanske vjere i katoličkoga nauka o Kristu i njegovu poslanju.	• objašnjava smisao i važnost Božjega utjelovljenja u osobi Isusa Krista za svijet i za svakoga čovjeka. • objašnjava važnost i opisuje ulogu Marije i Josipa u događaju Božjega utjelovljenja i povijesti spasenja. • navodi i tumači katoličke istine o Blaženoj Djevici Mariji te razumije tumačenja Marijina lika kod drugih kršćana. • otkriva i prepoznaje u osobi Isusa Krista vrhunac i puninu Objave. • analizira i iznosi povijesne, kršćanske i nekršćanske izvore i podatke o Isusu Kristu. • analizira povijesne činjenice o Isusu iz Nazareta. • opisuje, na temelju biblijskih tekstova, ljudske i božanske crte Isusove osobe. • objašnjava značenje imena i naziva: Mesija, Isus Krist, Gospodin, Sin Čovječji, Spasitelj. • opisuje stil i prosuđuje program Isusova djelovanja navodeći primjere iz evanđelja. • analizira i navodi doprinos općih Crkvenih sabora u shvaćanju osobe Isusa Krista.
Ključni sadržaji	
• Od povijesnoga do otajstvenoga Isusa Krista. • Istine Crkvenoga nauka o Kristu i njegovu poslanju. • Istine Crkvenoga nauka o Mariji.	

Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenik istražuje različite pristupe prikazu Isusa Krista u teologiji kroz povijest umjetnosti (Krist Dobri Pastir, Krist Pantokrator, Krist Učitelj, Sudac, Zakonodavac, pasionska baština). Izabрати biblijske tekstove koji pomažu razumijevanju naziva: Mesija, Krist, Sin Čovječji, Gospodin.	
B.I.3. Učenik razlikuje i objašnjava oblike, važnost i načine kršćaninova susreta i života s Bogom, osobito u liturgijskim i sakramentalnim činima, molitvi i pobožnostima.	• poznaje i pojašnjava oblike i načine kršćaninova susreta s Bogom. • kritički razlaže sintagmu: bližnji - mjesto susreta s Bogom. • navodi i vrednuje oblike i vrste molitava u kršćanstvu navodeći primjere iz Biblije i svakodnevnoga života. • analizira ulogu i važnost molitve u Isusovu životu uz primjere iz evanđelja. • objašnjava narav, obilježja, strukturu i djelotvornost sakramenata kao znakova i simbola susreta s Bogom i ljudima. • vrednuje ulogu i važnost Crkvenih slavlja i pučkih pobožnosti u životu kršćana. • poznaje i opisuje molitve i pučke pobožnosti Blaženoj Djevici Mariji. • uočava važnost i ulogu religioznoga jezika, znakova i simbola u životu kršćana i Crkve. • opisuje i prosuđuje mogućnosti sudionništva mladih u liturgijskim slavljinama i pobožnostima.
Ključni sadržaji	
• Odgovor čovjeka Bogu (liturgijska slavlja, sakramenti, pobožnosti, molitva). • Oblici i načini susreta čovjeka s Bogom, Sakramenti kao najvažniji osobni događaji susreta s Bogom • Drugi načini i oblici susreta s Bogom (vjerničke pobožnosti, liturgijska slavlja, osobne i zajedničke molitve).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Čitanje i analiza molitava i molitvenih obrazaca. Pojasniti simbolički jezik sakramenata koje učenici najčešće susreću.	

Oblast C: Kršćanska ljubav i moral na djelu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
C.I.1. Učenik objašnjava i vrednuje Isusov odnos prema čovjeku uspoređujući ga sa suvremenim i prevladavajućim shvaćanjima i vrednovanjima čovjeka u društvu i kulturi.	• objašnjava, na temelju biblijskih tekstova, Isusov pristup i odnos prema čovjeku, te vrednovanje čovjeka. • prepoznaje i tumači razliku između Isusova odnosa prema čovjeku i načina na koji suvremeno društvo prikazuje i vrednuje čovjeka, osobito u javnosti i medijima (slika o čovjeku, vrijednosti...). • iznosi i objašnjava kršćanske temelje i poziv za prihvaćanje, poštovanje i uvažavanje svih ljudi u zajednici.
Ključni sadržaji	
• Isusova i društvena slika čovjeka. • Odnos Isusa Krista prema drugim ljudima.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Čitanje i analiza biblijskih tekstova koji govore o Isusovu pristupu i vrednovanju svakoga čovjeka, npr. Mk 2, 13-17; Mk 7, 31-37; Mk, 46-52; Mt 20, 29-34; Lk 7, 36-50 - (vjeroučitelj može izabrati još prigodnih novozavjetnih tekstova). Uspoređivanje vrednovanja čovjeka u suvremenome društvu i u medijima s	

Isusovim pristupom čovjeku.	
C.I.2. Učenik vrednuje različite ponude smisla i vrednota u ljudskome društvu te objašnjava Kristovu poruku o kraljevstvu Božjemu.	• navodi neke ponude smisla i različite sustave vrijednosti u društvu i zajednici u kojoj živi. • navod i objašnjava pojam i vrednote kraljevstva Božjega: milost, istina, pravda, ljubav i mir. • analizira i prepričava prisposode o kraljevstvu Božjemu i njihovu poruku povezuje s temeljnim ljudskim težnjama i vrednotama. • objašnjava Isusov govor o kraljevstvu Božjemu i njegovu značenju za cjelovito promicanje čovjekova života. • prosuđuje neke društvene norme, vrijednosti i vrednote u usporedbi s vrednotama kraljevstva Božjega. • kritički vrednuje važnost otvorenosti i osobnoga prihvatanja vrednota kraljevstva Božjega u osobnome i društvenome životu.
Ključni sadržaji	
• Isusov govor o kraljevstvu Božjem. Biblijski tekstovi koji govore o kraljevstvu Božjemu trebaju biti ishodište učenicima za shvaćanje poruke o kraljevstvu Božjemu.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Čitanje i analiziranje prisposode koje govore o kraljevstvu Božjemu (Mt 13; Mk 4; Lk 13, 18 -19). Ljubav, temeljni zakon Isusova novoga Kraljevstva (Mt 22, 34-44 i 5, 43-48; Lk 6, 37-38.41-42). Analiziranje i prosuđivanje izabrane poruke Govora na gori i njihove aktualnosti. Debata o suvremenim shvaćanjima smisla života i smisla života objavljenog kroz navještaj kraljevstva Božjega. Ishod se ostvaruje u kognitivnom i afektivnom području osmišljavanjem i provedbom različitih aktivnosti u koje je učenik izravno uključen.	
C.I.3. Učenik u svjetlu Kristove poruke i kršćanskih moralnih načela kritički propituje i uspoređuje moralna i etička načela drugih religija i svjetonazora.	• objašnjava pojmove: etika, moral i kršćanski moral. • navodi i vrednuje temeljna kršćanska moralna načela. • predstavlja i objašnjava kršćanski moral kao moral kreposti. • kritički propituje temeljna moralna načela drugih religija: islam, židovstvo, hinduizam, budizam, konfucijanizam, taoizam. • opisuje moralna načela drugih religija i kršćanstva. • uočava i vrednuje sličnosti i razlike temeljnih moralnih načela u različitim religijama.
Ključni sadržaji	
• Kršćanska moralna načela i moralna načela drugih religija.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Projektnom nastavom istražiti i usporediti moralna načela kršćanstva i drugih religija. U okviru međupredmetne korelacije, a mogućim nastavnim metodama, provesti anketu među učenicima koji pohađaju nastavu etike i Katoličkoga vjeronauka. Zajedničkom analizom usporediti rezultate ankete, vezane za različita područja moralnoga, odnosno etičkog područja.	

Oblast D: Crkva u svijetu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
D.I.1. Učenik predstavlja i objašnjava	• objašnjava pojam Crkva i povezuje rađanje i

Duhovski događaj rađanja Kristove Crkve te interpretira središnje povijesne događaje širenja i života Crkve u prvim stoljećima kršćanstva.	djelovanje prve Crkve s događajem Pedesetnice. • opisuje i tumači značenje poukrsnih iskustava apostolske zajednice za nastajanje prve Crkve. • navodi temeljna obilježja i strukturu prve kršćanske zajednice. • objašnjava ulogu i značenje sv. Pavla za razvoj kršćanstva. • objašnjava razloge, uzroke, posljedice i značenje progona prve Crkve u Rimskome Carstvu i uspoređuje ih s današnjim progonima kršćana. • opisuje i tumači pojam mučeništva. • navodi i objašnjava ulogu i značenje rimskih careva Konstantina i Teodozija u povijesti Crkve. • opisuje nastanak i razvoj monaštva i analizira njegovu ulogu i doprinos u povijesti Crkve.
Ključni sadržaji	
• Povijest Crkve u prvim stoljećima od događaja Pedesetnice glavni je sadržaj ovog ishoda. Govor o nastanku prve Crkve, poteškoće s kojima se prva Crkva susretala i život prve Crkve do pojave monaštva na zapadu teme su koje učenici istražuju i analiziraju. • Zanimljiv je sadržaj za učenike analiza prve Crkve do 313.g i poslije 313.g.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenik uspoređuje prvu kršćansku zajednicu i današnju Crkvu. Učenik pronalazi primjere ranokršćanskih mučenika i uspoređuje ih s vlastitom spremnošću u svakodnevnom životu svjedočiti vjeru u Isusa Krista. Pogledati dokumentarne filmove, serije ili igrane filmove koji govore o životu prve Crkve, progonu kršćana, djelovanju apostola u misijskom poslanju Crkve. Učenik upoznaje život ranokršćanskih mučenika na našim prostorima (sv. Dujam, sv. Stošija, sv. Dimitrije, sv. Kvirin, sv. Euzebije i Polion, sv. Mavro...). Analizira razloge širenja kršćanstva i uspoređuje ih s današnjim misijskim i evangelizacijskim djelovanjem Crkve.	
D.I.2. Učenik navodi, prosuđuje i objašnjava posebnosti kršćanstva u odnosu na druge religije te analizira i iznosi stav Katoličke Crkve prema njima, prepoznajući potrebu međureligijskoga dijaloga, poštovanja i suživota.	• navodi i objašnjava sličnosti i razlike između kršćanstva i drugih religija. • poznaje i objašnjava temeljna polazišta i stav Katoličke Crkve prema drugim religijama. • navodi i argumentira potrebu, uporišta i mogućnosti iskrena međureligijskoga dijaloga, uzajamnog poštovanja i suživota. • istražuje i navodi primjere međureligijskoga dijaloga u svom okruženju.
Ključni sadržaji	
• Međureligijski dijalog, sličnosti i razlike kršćanstva i drugih religija, specifičnost kršćanstva u odnosu na druge religije, deklaracija Drugog vatikanskog sabora. • Nostra aetate o odnosima Crkve prema drugim religijama.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenik istražuje primjere međureligijskoga dijaloga. Za ostvarenje ovog ishoda je važno istražiti sličnosti i razlike kršćanstva i drugih religija te naglasiti specifičnost kršćanstva u odnosu na druge religije. Izrada usporedne tablice sličnosti i razlike između kršćanstva i drugih religija. Interpretacija molitava i pjesama drugih religija. Čitanje i analiza dijelova ili cijelog teksta deklaracije Nostra aetate.	
D.I.3. Učenik navodi, objašnjava i vrednuje doprinose Katoličke Crkve i kršćanstva, kao i doprinose drugih svjetskih religija u	• opisuje odnos pojedinih religija prema socijalnoj i kulturnoj stvarnosti. • prepoznaje i vrednuje doprinose i utjecaje vjerovanja, religijskih obreda i temeljnih vrijednosti kršćanstva i drugih religija na

društvenom i kulturnom životu pojedinih naroda u prošlosti i sadašnjosti.	društveni i kulturni život, u prošlosti i sadašnjosti, u BiH i Hrvatskoj i u svijetu. prepoznaje i objašnjava važnost poštovanja duhovnih vrijednosti različitih religija, kultura i civilizacija.
Ključni sadržaji	
- Odnos religija prema društvu, utjecaj i doprinos Katoličke Crkve i drugih religija kulturnom životu društva. - Pozitivni doprinos svih religija u povijesti te njihov utjecaj na stvaranje i izgradnju boljeg svijeta.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenik istražuje utjecaj pojedine religije na kulturni život u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj (arhitektura, umjetnost, književnost).	

Drugi razred gimnazije - 70 nastavnih sati godišnje / 35 sati izvedbene nastave /

Oblast A: Čovjek i svijet u Božjemu naumu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
A.II.1. Učenik analizira obilježja i značenje slobode na temelju biblijskih tekstova i vlastitoga iskustva te prepoznaje utjecaj vrednota na ostvarenje ljudske i kršćanske punine života.	- razlikuje i objašnjava značenje pojmova slobode „od” i slobode „za”. - poznaje i objašnjava temeljna obilježja slobode i razliku između vanjske i unutarnje slobode. - navodi i analizira Isusov odnos prema slobodi i uspoređuje ga s vlastitim shvaćanjima slobode. - navodi primjere slobode u iskustvima biblijskih osoba. - navodi i objašnjava primjere iz vlastitoga okruženja u kojima uviđa povezanosti i razlike između slobode i tolerancije. - objašnjava neslobodu (nedostatak i gubitak slobode) kroz različite primjere ovisnosti. - uočava i analizira povezanost adolescentne krize i različitih oblika ovisnosti i bijega od stvarnosti (droga, alkohol, kocka, društvene mreže i digitalne tehnologije, ...). - analizira primjere kršćanskih i ljudskih vrednota koje oslobađaju od različitih poroka i ovisnosti i usmjeravaju prema temeljnom smislu života.
Ključni sadržaji	
- Za ostvarenje ovoga ishoda važno je istražiti sadržaje koji pobliže objašnjavaju kršćansko shvaćanje slobode s naglascima na razlikovanje slobode „od” u odnosu na slobodu „za”, odnos slobode i odgovornosti, unutarnja i vanjska sloboda, snaga slobodnoga izbora u odnosu na problem ovisnosti. - Osobito se na temelju biblijskog iskustva naglašava Isusov uzor slobodne osobe spram Boga i svijeta koji vodi u puninu ljudske zrelosti.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Raspravljati o mogućnostima i granicama slobode. Kritički propitivati različite načine shvaćanja slobode u povijesti i danas. Istražiti biološku, psihološku i društvenu uvjetovanost slobode. Prepoznati slobodu kao čovjekov poziv i vrhunsko ostvarenje. Istražiti vrednote u obitelji i među mladima. Izraditi ljestvicu vlastitih vrednota. Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda C.II.2.	
	opisuje potrebu i vrijednost susreta i prijateljstva

A.II.2. Učenik poznaje, analizira i prosuđuje obilježja prijateljstva i ljubavi na temelju biblijskih primjera i vlastitoga iskustva.	u osobnom životu. • analizira i vrednuje poruke biblijskih tekstova koji govore o prijateljstvu i navodi primjere prijateljstva u događajima i iskustvima biblijskih osoba. • poznaje i objašnjava ulogu prijateljstva u procesima razvoja i izgradnje osobnosti. • navodi i analizira obilježja prijateljstva. • opisuje obilježja i razlike između zaljubljenosti i zrele ljubavi. • prepoznaje i objašnjava važnost zrele ljubavi za ostvarenje svrhe ljudske spolnosti.
Ključni sadržaji	
• Temeljni je sadržaj ovog ishoda govor o vrijednosti prijateljstva i ljubavi. Naglasak je na govoru o zreloj ljubavi utemeljenoj na slobodnom izboru naspram ljubavi kao prolaznom osjećaju kada je riječ o prijateljstvu i izboru bračnoga partnera.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Analiza biblijskih tekstova koji govore o prijateljstvu (Izr 18, 24; Izr 27, 17; Iv 15, 13-15...). Pronalaziti i analizirati primjere vrednovanja prijateljstva među mladima, u obitelji kroz književno-umjetničke i druge tekstove. Analiza utjecaja društvenih mreža na odabir prijatelja i mogućnost stvaranja pravoga prijateljstva. Analiza načina komunikacije među mladima i utjecaja na izgradnju prijateljstva. Istraživati kako se ljubav i spolnost prikazuju u medijima i uspoređivati poruke koje nam pružaju s kršćanskim shvaćanjem ljubavi. Vrednovanje od strane učenika duboke povezanosti ljudske spolnosti, zrele ljubavi i odgovornosti u intimnome zajedništvu i stvaranju novoga života. Navoditi posljedice neodgovornoga ponašanja na području ljudske spolnosti i ljubavi.	
A.II.3. Učenik objašnjava novost i aktualnost Isusove Radosne vijesti i kritički propituje mogućnosti oblikovanja vlastitoga života u skladu s evanđeoskom porukom.	• prepričava biblijski tekst Govora na gori, analizira ga i izdvaja temeljne poruke. • navodi i objašnjava primjere iz suvremenoga svijeta i društva koji se mogu povezati s porukama Isusova Govora na gori. • objašnjava novost i aktualnost Isusove Radosne vijesti. • poznaje i analizira Isusov govor o ljubavi prema neprijateljima. • navodi i prosuđuje posljedice koje donose mržnja i neopraštanje na čovjekov život. • iznosi i obrazlaže osobni stav o potrebi opraštanja u poveznici s Isusovom porukom.
Ključni sadržaji	
• Novost i aktualnost Isusove Radosne vijesti (ljubav prema neprijateljima, Bog je Dobri Otac, odnos prema grijehu i grešniku, odnos prema ženama, djeci, bolesnima...). • Analiza i aktualizacija Govora na gori. • Ljubav prema neprijateljima.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Navoditi načine svjedočenja Radosne vijesti u vlastitom životu. Objašnjavati aktualnost Radosne vijesti u suvremenome svijetu i društvu navodeći primjere. Naglasak je na kritičkom promišljanju osobnih stavova u odnosu na Isusovu poruku iz evanđelja.	

Oblast B: Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
	• poznaje, objašnjava i povezuje povijesno i sakramentalno obilježje Kristove Crkve.

B.II.1. Učenik objašnjava i povezuje povijesno i sakramentalno obilježje Kristove Crkve te prepoznaje Marijinu ulogu u Kristovu životu i uživotu Crkve.	• izdvaja i analizira bitna posredništva Crkve u službi ostvarivanja kraljevstva Božjega: služenje, zajedništvo, slavljenje, naviještanje i svjedočenje vjere. • opisuje i kritički propituje prisutnost i djelovanje Crkve u različitim kulturama i narodima te njezinu univerzalnost s obzirom na njezino spasenjsko poslanje. • prepoznaje i opisuje Marijinu ulogu i mjesto u povijesti spasenja. • navodi i analizira obilježja Marijine vjere po kojima je uzor svim vjernicima. • uspoređuje i vrednuje vlastitu vjeru s Marijinom vjerom. • navodi neke oblike pobožnosti i štovanja Marije u liturgiji i u Crkvi, osobito u hrvatskome narodu.
Ključni sadržaji	
• Govor o Crkvi: obilježja Crkve, poslanje i zadaća Crkve te uloga i mjesto Marije u Crkvi glavni su sadržaji ovog ishoda.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Opisivati Marijinu ulogu u Kristovu životu i djelu Kristova otkupljenja. Upoznati oblike štovanja Marije, najpoznatija marijanska svetišta u svijetu i u hrvatskome narodu (istražiti molitve Mariji u starijim i suvremenim molitvenicima, objasniti povijest krunice i način molitve krunice, terenska nastava - posjet najbližem marijanskom svetištu). Objasniti pojam Crkve kao zajedništva prema Drugom vatikanskom saboru (proučiti dokument Drugog vatikanskog sabora <i>Lumen gentium</i>, izabrane brojeve). Usp: B.II.2.	
B.II.2. Učenik istražuje i analizira brojne slike Crkve i njezina bitna obilježja, njezino ekumensko poslanje te važnost sakramenta svetoga reda, službi i karizmi u životu Crkve.	• opisuje i analizira novozavjetne slike Crkve. • navodi i objašnjava bitna obilježja Crkve: jedna, sveta, katolička i apostolska. • objašnjava univerzalnost Crkve te prepoznaje i navodi veze jedinstva Crkve. • opisuje službe i karizme u Crkvi i navodi primjere jednoga i drugoga. • poznaje, analizira i vrednuje mjesto i ulogu laika u životu Crkve. • objašnjava biblijsko utemeljenje, značenje i važnost sakramenta svetoga reda i prepoznaje važnost vjerničke molitve za duhovna zvanja. • navodi i objašnjava ulogu biskupa, svećenika i đakona u životu i djelovanju Crkve. • objašnjava pojam, nastanak, važnost i ciljeve ekumenizma. • prepoznaje važnost molitve za jedinstvo svih kršćana.
Ključni sadržaji	
• Govor o Crkvi: pojam Crkve, poslanje i zadaća Crkve, značenje sakramenta svetoga reda i uloga klerika i laika u životu Crkve te službe i karizme vjernika bitni su sadržaji ovih ishoda. • Novozavjetne slike Crkve: Kuća Božja, Zajedništvo svetih, Narod Božji, Tijelo Kristovo. • Ekumensko poslanje Crkve sadržano je u dokumentu Drugoga vatikanskog sabora <i>Unitatis redintegratio</i> (izabrani tekstovi).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Svjedočanstvo svećenika o svojem pozivu. Razgovor sa svojim župnikom. Učenik analizira LG 6. Propitivanje mogućnosti i navođenje primjera angažiranja na polju ekumenizma. Prepoznavanje važnosti vjerničke molitve i zalaganja za duhovna zvanja.	

Uprikladiti susret s redovnicima i redovnicama koji će svjedočiti o svom životnom pozivu te učenicima približiti redovnički život. Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda B.II.1.	
B.II.3. Učenik objašnjava značenje i važnost sakramenata inicijacije i sakramenta pomirenja u duhovnom i moralnom životu kršćana.	• navodi biblijske temelje i objašnjava značenje i važnost sakramenata kršćanske inicijacije. • analizira povezanost sakramenata krštenja, potvrde i euharistije u izgradnji kršćanskoga života. • poznaje i analizira značenje pojedinih naziva sakramenta pomirenja. • navodi biblijsko utemeljenje sakramenta pomirenja. • objašnjava važnost, elemente i učinke sakramenta pomirenja u životu vjernika. • razumijeva i objašnjava djelovanje Božje milosti u sakramentu pomirenja. • objašnjava povezanost čovjekova obraćenja i sakramenta pomirenja.
Ključni sadržaji	
• Sakramenti kršćanske inicijacije i sakrament pomirenja te važnost tih sakramenata u životu vjernika.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Analiziranje biblijskih tekstova: Mt 28, 18-19; Dj 8, 26-38; Dj 2, 1-11; Jl 3, 1-4; Lk 22 14-20; Mt 16, 19; Iv 20,21-23. Vrednovanje važnosti sakramenata inicijacije s odgovornostima koje iz njih proizlaze. Provođenje ankete s učenicima među njihovim prijateljima i u obitelji o shvaćanju sakramenata kršćanske inicijacije.	

Oblast C: Kršćanska ljubav i moral na djelu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
C.II.1. Učenik poznaje i objašnjava evanđeoske vrednote i uspoređuje ih s vrednotama u suvremenome društvu i u medijima.	• prepoznaje i analizira pojam vrednote. • uočava i objašnjava važnost vrednota u izgradnji i životu svake osobe i cijeloga društva. • poznaje i kritički prosuđuje osobne vrednote prema evanđeoskim vrednotama. • uspoređuje i kritički prosuđuje vrednote u suvremenome društvu i medijima prema evanđeoskim vrednotama.
Ključni sadržaji	
• Evanđeoske vrednote. • Različitosti između suvremene ljestvice vrednota i vrednota evanđelja (ljubav prema bližnjemu, snaga vjere, ljubav prema istini, suosjećanje, spremnost na pomoć, poniznost, vjernost, nenasilnost, odgovornost, marljivost i čuvanje stvorenja).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenik uspoređuje osobne i društvene vrednote. Učenik kritički propituje izbor i ljestvicu vrednota u suvremenome društvu i medijima. Glavna je zadaća ovoga ishoda da učenik u vlastitome životu aktualizira važnost vrednota u izgradnji osobe i društva, uz analizu različitosti između suvremene ljestvice vrednota i vrednota evanđelja (ljubav prema bližnjemu, snaga vjere, ljubav prema istini, suosjećanje, spremnost na pomoć, poniznost, vjernost, nenasilnost, odgovornost, marljivost i čuvanje stvorenja). Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda A.II.1.	
C.II.2. Učenik prosuđuje i objašnjava	• navodi i vrednuje Isusov primjer služenja i radikalnost toga služenja u slobodi.

vrednote slobode, odgovornosti i služenja te promišlja i vrednuje izvore vlastitih odluka.	• prosuđuje biblijsku utemeljenost kršćanskoga služenja u slobodi. • navodi i opisuje različite oblike kršćanskoga služenja tijekom povijesti, osobito brigu Crkve za mlade, napuštene, siromašne i potrebite. • prihvaća i objašnjava stav dobrovoljnog služenja drugima kao izraz vlastitoga životnog i vjerničkog opredjeljenja. • opisuje važnost vlastitog angažmana u društvu.
Ključni sadržaji	
• Kršćanske vrijednosti: sloboda, odgovornost i služenje. • Vrijednost kršćanskoga služenja po primjeru Isusa Krista u zajednici te osobita briga Crkve za potrebite glavni su sadržaji ovoga ishoda. • Izvori vlastitih odluka: navike, konvencije, biblijske poruke, svjetonazori, mediji, obiteljska tradicija...	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Argumentirano raspravljanje o vrijednosti slobode. Procjenjivanje povezanosti slobode i odgovornosti prema Gal 5, 1-6. Kritički uspoređivanje slobode i ovisnosti. Navođenje primjera ovisnosti koji zarobljavaju suvremenoga čovjeka. Kroz projektnu nastavu učenik pronalazi načine i mogućnosti služenja u zajednici (dobrovoljno služenje u svojoj zajednici na konkretan način, uključiti se u razne postojeće volonterske projekte ili osmisлити svoj projekt). Prepoznavanje dobrovoljstva kao pravog izraza kršćanskoga služenja ljudima. Vođeni razgovor o odgovornom sudjelovanju kršćana na svim područjima društvenoga života Usp. C.II.3.	
C.II.3. Učenik opisuje vrednote istine, služenja, slobode i odgovornosti prisutne među ljudima različitih svjetonazora i velikih svjetskih religija.	• opisuje glavna obilježja kršćanskoga shvaćanja istine u svjetlu razuma i vjere. • uspoređuje i vrednuje kršćansko shvaćanje istine i shvaćanje istine u velikim religijama i različitim svjetonazorima. • iznosi i argumentira razloge zauzimanja za istinu na osobnoj i društvenoj razini. • opisuje vrednote istine, slobode, služenja i odgovornosti u velikim religijama i nekim svjetonazorima. • prosuđuje vlastiti stav i odnos prema istini, slobodi, služenju i odgovornosti u konkretnim životnim okolnostima.
Ključni sadržaji	
• Vrednote istine, služenja, slobode i odgovornosti koje su prisutne u velikim svjetskim religijama.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Kritičko analiziranje medijske tekstova s obzirom na cjelovitost istine koju su dužni prenijeti. Parlaonica na temu „Sitne laži – nikad ili ponekad?“ Usp. C.II.2.	

Oblast D: Crkva u svijetu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
D.II.1. Učenik istražuje i kritički promišlja najvažnije događaje iz povijesti Crkve u srednjem vijeku.	• poznaje i objašnjava proces pokršćavanja Hrvata i razvoj kršćanstva na našem prostoru. • objašnjava značenje veza s papom za nastajanje hrvatske države. • istražuje i poznaje doprinos kršćanstva u životu i kulturi srednjovjekovne Europe: u jeziku i pismenosti, pravnoj kulturi, urbanizaciji i civilizacijskim dostignućima, arhitekturi i gospodarstvu.

	• istražuje i vrednuje pojavu, razvoj i doprinos redovništva, i posebno prosjačkih redova u naviještanju i svjedočenju evanđelja. • kritički prosuđuje i objašnjava značenje i važnost laičke investiture i grgurovske obnove za život Crkve u srednjem vijeku. • kritički prosuđuje i objašnjava vjerodostojne povijesne činjenice povezane s križarskim ratovima i inkvizicijom. • objašnjava uzroke i posljedice Istočnog raskola 1054. godine.
Ključni sadržaji	
• Glavni sadržaji u ovom ishodu su povijesne činjenice o pokršćavanju Hrvata te uspostavljanje veza s Crkvom u Rimu, povijest Crkve u događajima Istočnoga raskola, križarskih ratova i inkvizicije te o odnosima Crkve i države u srednjem vijeku. • Sadržaji o pojavi prosjačkih redova u 13. stoljeću.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Izrada kratkoga stripa, plakata ili prezentacije o poznatim benediktincima, dominikancima i franjevcima i njihovom doprinosu u životu Crkve i razvoju civilnoga društva. Grafikon koji objašnjava temeljna obilježja pravoslavlja te sličnosti i razlike u odnosu na Katoličku Crkvu. Grafikon, plakat, prezentacija kojim se objašnjavaju temeljna obilježja Grkokatoličke Crkve, sličnosti i razlike u odnosu na Katoličku Crkvu. Ukoliko je moguće, organizirati posjet benediktinskom, dominikanskom ili franjevačkom samostanu ili crkvi.	
D.II.2. Učenik istražuje i kritički promišlja najvažnije događaje povijesti opće Crkve od 16. do 19. stoljeća.	• objašnjava uzroke i posljedice Zapadnoga raskola. • imenuje važnije reformatore (Martin Luther, Jean Calvin, Ulrich Zwingli) i objašnjava obilježja njihova nauka. • poznaje i objašnjava nastanak i specifičnosti Anglikanske Crkve. • navodi važnije odluke i zaključke Tridentskoga koncila. • navodi osnovne činjenice i objašnjava nastanak i doprinos isusovaca u obnovi Crkve. • opisuje situaciju Crkve u vrijeme Francuske revolucije. • prepoznaje i opisuje djelovanje Crkve u doba prosvjetiteljstva, humanizma i renesanse i objašnjava važnija postignuća i prijemore koji su dogodili u to doba.
Ključni sadržaji	
• Glavni su sadržaji u ovom ishodu povijesne činjenice o reformaciji i raskolu zapadne Crkve te o Tridentskom saboru i posljedicama tog sabora u povijesti Crkve; događaji koji su obilježili povijest Crkve od 16. do 19. st.: Crkva u doba prosvjetiteljstva, humanizma i renesanse (deizam, racionalizam, sekularizacija, liberalizam, ateizam) te u doba Francuske revolucije.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Istraživati sličnosti i razlike Anglikanske i Katoličke Crkve u početku i danas. Istraživati značenje misijskog pokreta u obnovi Crkve. Prema mogućnostima organizirati susret s misionarom.	
D.II.3. Učenik prikazuje i uspoređuje činjenice te objašnjava i vrednuje suodnos kršćanstva i hrvatske, europske i svjetske kulture, znanosti i tradicije te tumači	• istražuje i vrednuje doprinos kršćanstva u životu i kulturi srednjovjekovne Europe: u jeziku i pismenosti, pravnoj kulturi, urbanizaciji i civilizacijskim dostignućima, arhitekturi i gospodarstvu. • povezuje i objašnjava početak pismenosti

doprinos Crkve u izgradnji znanosti i školstva, kulture, graditeljstva, književnosti i umjetnosti u hrvatskome narodu i Europi.	hrvatskoga naroda s Crkvom. • poznaje, analizira i vrednuje ulogu Katoličke Crkve u organiziranju i promicanju znanosti, kulture, obrazovanja i školstva u hrvatskome narodu i Europi. • vrednuje ulogu i doprinos Crkve, svećenika i redovnika u očuvanju vjere i kulture hrvatskoga naroda u srednjem vijeku te stvaranju i očuvanju hrvatskoga i europskoga identiteta. • prosuđuje doprinos i zasluge pojedinaca i ustanova u hrvatskome narodu za razvoj i napredak znanosti, obrazovanja, kulture i ukupna društva. • istražuje i navodi hrvatske svece i blaženike i opisuje bitne podatke iz njihova života i djelovanja. • istražuje i prosuđuje doprinos novovjekovnih znanstvenika iz redova Katoličke Crkve (BiH, Hrvatska i Europa).
Ključni sadržaji	
• Sadržajno je važno analizirati doprinos i vezu između povijesno i crkveno važnih događaja i osoba koji su utemeljili i vodili razvoj hrvatske znanosti, obrazovanja, graditeljstva, književnosti i umjetnosti čineći je neizostavnim dijelom europskoga i svjetskoga identiteta. • Sveci i blaženici iz hrvatskoga naroda	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Istraživati doprinos kršćanstva u arhitekturi (barok, romanika, gotika, renesansa) i u gospodarstvu (rast trgovine i obrtništva, velik napredak agrikulture). Istraživati zasluge i doprinos pojedinaca iz Crkve u znanosti i napretku u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini (Bartol Kašić, Andrija Kačić-Miošić, Faust Vrančić, Ruđer Bošković, J. J. Strossmayer, J. Stadler, i drugi). Projektna nastava „Doprinos Crkve u Hrvata u srednjem vijeku” kroz koju će učenici istražiti i vrednovati važnost glagoljice, Bašćanske ploče, Humačke ploče, Višeslavove krstionice, Trpimirove darovnice, Radovanova portala na katedrali u Trogiru, razvijanja zidnoga slikarstva, minijature, utjecaja romanike i gotike, srednjovjekovne književnosti nadahnute liturgijskim i religioznim temama.	

Treći razred gimnazije - 70 nastavnih sati godišnje / 35 sati izvedbene nastave /

Oblast A: Čovjek i svijet u Božjemu naumu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
A.III.1. Učenik prikazuje i objašnjava kršćansko poimanje čovjeka kao slike Božje.	• poznaje i objašnjava različite antropološke pristupe u shvaćanju čovjeka. • objašnjava kršćansko poimanje čovjeka kao slike Božje. • analizira i objašnjava kršćansko poimanje čovjeka kao muškarca i žene. • navodi primjere i analizira prikaze muškarca i žene u suvremenom društvu (mediji, društvo). • uočava i objašnjava negativne utjecaje na shvaćanje dostojanstva muškaraca i žena.
Ključni sadržaji	
• Kršćanska slika o čovjeku. Poseban je naglasak na vrednovanju čovjeka kao muškarca i žene te njihovom dostojanstvu.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Istražiti književno-umjetničke tekstove, televizijske emisije i reklame, glazbene spotove, literaturu iz	

psihologije i sociologije koji ukazuju na ustaljene predrasude o muškarcima i ženama. Usp. C.III.2.	
A.III.2. Učenik analizira značenje pojmova zlo, grijeh i praštanje kroz iskustva biblijskih osoba i svetaca Katoličke Crkve.	• navodi primjere i analizira moralnost u iskustvima biblijskih osoba i svetaca. • analizira i objašnjava prisutnost zla i grijeha u iskustvima biblijski osoba i svetaca Katoličke Crkve. • prepoznaje i opisuje, na temelju biblijskih tekstova i osobnoga iskustva, znakove Božje naklonosti, praštanja i ljubavi.
Ključni sadržaji	
• Sadržaj je ovoga ishoda govor o moralnosti i djelovanju, zlu i grijehu te o Božjoj naklonosti, praštanju i ljubavi. • Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda: C.III.1. i C.III.3.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenik istražuje ljudsku moralnost u iskustvima biblijskih osoba i svetaca Katoličke Crkve te ju uspoređuje sa svojim iskustvom i svojim osobnim stavom (Adam i Eva, Kain i Abel, Josip Egipatski, kralj David, Mojsije, Matej, Juda, Pavao, sveti Franjo, sveti Augustin...). Razrada sadržaja sastoji se u istraživanju iskustava svetaca i biblijskih osoba. Učenik analizira biblijski tekst koji prikazuju Božju naklonost, praštanje i ljubav (npr. Lk 15, 11-32; Iv 3, 16; 1 Iv 2, 1-2). Dramatizacija biblijskoga teksta, intervju s biblijskom osobom ili svecem.	
A.III.3. Učenik analizira i prosuđuje mladenačku moralnost te prisutnost religioznih i etičko-moralnih sadržaja u medijima, kulturi i znanosti.	• analizira i vrednuje mladenačku moralnost i religioznost. • prepoznaje i analizira pristupe suvremenih medija moralnosti i religioznosti. • opisuje i objašnjava utjecaj znanosti na moralnost i religioznost suvremenoga čovjeka. • objašnjava važnost prisutnosti religioznih i moralno etičkih tema u suvremenim medijima. • objašnjava i vrednuje utjecaje postmoderne kulture (subjektivizam, moralni relativizam, fragmentarnost, trenutačnost) na čovjekovu religioznost i moralnost
Ključni sadržaji	
• Sadržaj je ovoga ishoda istraživanje stavova i iskustava o moralnosti među mladima kao i moralne poruke i govor o moralnosti u medijima, kulturi i znanosti.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Istraživanje obilježja medijske kulture te etičnost u medijima. Provesti anketu i analizirati posjećenost vjerskih portala među učenicima. Pronaći internetske stranice religiozne tematike. Istraživati oblike religioznosti među mladima. Esej: Moj moralni uzor danas.	

Oblast B: Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
B.III.1. Učenik kritički propituje mogućnosti traženja i spoznaje Boga i opisuje obilježja otajstva Trojstvenoga Boga kroz biblijske tekstove.	• kritički propituje i navodi mogućnost traženja i spoznaje Boga. • istražuje, na temelju filozofskih argumenata, mogućnosti traženja i spoznaje Boga. • navodi primjere u kojima se prepoznaje prisutnost i tragovi Presvetoga Trojstva u djelu stvaranja i objavi Staroga zavjeta. • prepoznaje i analizira ključne trenutke objave Trojstvenoga Boga u Novome zavjetu.

	- objašnjava novozavjetno svjedočanstvo Isusova sinovstva u odnosu prema Bogu Ocu. - navodi i analizira nazive i simbole te prepoznaje prisutnost i djelovanje Duha Svetoga u životu Crkve i kršćana.
Ključni sadržaji	
- Govor o Bogu koji se objavio čovjeku kao Trojstveni Bog. - Obilježja Trojstvenoga Boga u Bibliji.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Analizirati biblijske tekstove: Post 1, 1-2,4a; Post 18; Mt 3, 13-17; Mt 28, 19; Iv 1, 18 (vjeroučitelj može pronaći i druge biblijske tekstove koji govore o objavi Trojstvenog Boga).	
B.III.2. Učenik analizira i povezuje Kristovu pomirbenu žrtvu sa iskustvima zla i grijeha, patnje, bolesti i smrti u ljudskome životu kao čin Božje ljubavi, pomirenja, otkupljenja i spasenja čovjeka, očitovanoga i u sakramentu bolesničkoga pomazanja.	- poznaje biblijske tekstove o Isusovoj muci, smrti i uskrsnuću - analizira, u svjetlu Isusova navješćaja spasenja, otkupljenja i uskrsnuća, osobna i društvena promišljanja o tragičnim životnim iskustvima. - objašnjava razloge i smisao Isusove muke, smrti i uskrsnuća. - objašnjava smisao i vrijednost spasenja čovjeka, stvorenja i svijeta ostvarenoga u Isusu Kristu. - opisuje Kristovo uskrsnuće kao početak i zalag sveukupnoga uskrsnuća. - prepoznaje potrebu izgrađivanja vlastitoga života u vjeri i nadi u uskrsnuće. - navodi biblijske temelje i objašnjava važnost i učinke sakramenta bolesničkog pomazanja u životu vjernika.
Ključni sadržaji	
- Isusovo otkupiteljsko djelo spasenja: Isusova muka, smrt i uskrsnuće odgovor su na ljudsku patnju, zlo, grijeh i smrt. - Poseban je naglasak na sakramentu bolesničkoga pomazanja kao Isusova odgovora na ljudsku patnju i bolest.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Istražiti umjetnička djela inspirirana Kristovom mukom, smrću i uskrsnućem. Učenik, ako je moguće nakon prethodne pripreve s vjeroučiteljem, provodi istraživanje među vršnjacima o vjeri u uskrsnuće, njegovu značenju i vjeri u život nakon smrti. Uočavanje razlike između bolesničkog pomazanja i posljednje pomasti. Usp. C.III.3.	
B.III.3. Učenik analizira nauk Katoličke Crkve o spolnosti, braku, obitelji i sakramentu ženidbe.	- analizira i objašnjava nauk Katoličke Crkve o spolnosti, braku i obitelji. - navodi biblijsku utemeljenost sakramenta ženidbe. - objašnjava svrhu i obilježja sakramenta ženidbe. - opisuje sakrament ženidbe kao otvorenost životu i sudjelovanje u Božjemu stvarateljskom činu. - navodi uvjete za valjano sklapanje sakramenta ženidbe. - objašnjava kršćansko shvaćanje odgovornoga roditeljstva. - navodi i objašnjava temeljne dužnosti i prava obitelji. - navodi i objašnjava povrede dostojanstva braka i obitelji. - objašnjava nauk Katoličke Crkve o nerazrješivosti ženidbe. - tumači Petrovu i Pavlovu povlasticu za

	razrješenje ženidbe.
Ključni sadržaji	
- Nauk Katoličke Crkve o naravi i biti braka i obiteljskoga života. - Sakrament ženidbe.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Proučiti mješovite ženidbe (kršćanske) i ženidbe koje se sklapaju među osobama različitih vjeroispovijesti (s drugim religijama i svjetonazorima). Analizirati izabrane tekstove koji govore o odgovornom roditeljstvu i planiranju obitelji (<i>Humanae vitae</i>, <i>Familiaris Consortio</i>, <i>Mulieris dignitatem</i>).	

Oblast C: Kršćanska ljubav i moral na djelu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
C.III.1. Učenik istražuje i analizira temelje kršćanske moralnosti.	- opisuje kršćansko shvaćanje moralnosti. - objašnjava stav i načelo da je Isus Krist mjera kršćanske moralnosti. - objašnjava prirodni moralni zakon. - prepoznaje postojanje objektivnih moralnih normi u osobnom životu i društvu. - opisuje Dekalog kao temelj ljudskoga moralnog postupanja. - shvaća i objašnjava ulogu razuma i slobode u vršenju Dekaloga i prirodnoga moralnog zakona. - navodi primjere ponašanja prema Zlatnome pravilu. - navodi i tumači bogoslovne kreposti. - navodi i vrednuje primjere odnosa prema Bogu, u poveznici s bogoslovnim krepostima. - tumači i povezuje bogoslovne kreposti s prvom pločom Dekaloga.
Ključni sadržaji	
- Kršćanska moralnost. - Kršćansko shvaćanje moralnosti s naglascima na: čovjeku kao moralnom subjektu i objektu, izvorima moralnosti ljudskih čina (sloboda, objekt, nakana, okolnosti), moralnosti čovjekovih čina. - Dekalog kao objavljeni Božji zakon i naravni temelj ljudskoj moralnosti.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Opisati pojam „vršiti volju Božju“ i njegovo značenje za kršćanski život. Istražiti i analizirati najčešće povrede vjere u Boga (praznovjerje, gatanje, magija, idolopoklonstvo, ...) i povrede ljubavi prema Bogu (psovka, bogohule i zaklinjanje, itd.). Analizirati biblijske tekstove o pravovjernom štovanju Boga i odnosu prema svetinjama. Usp. C.III.2.	
C.III.2. Učenik objašnjava i argumentirano iznosi biblijske temelje i Crkveni nauk o svetosti i nepovredivosti ljudskoga života.	- analizira biblijske temelje o vrijednosti i svetosti ljudskoga života. - objašnjava kršćanski stav i moralno načelo o nepovredivosti i svetosti ljudskoga života. - objašnjava bitna obilježja ljudske osobe po kojima je čovjek jedinstveno i nepovredivo biće. - argumentirano razlaže katolički stav o zaštiti čovjeka kao osobe od začeca do prirodne smrti. - objašnjava povrede ljudskoga života (ubojstvo, pobačaj, samoubojstvo, eutanazija). - objašnjava stavove Katoličke Crkve o pobačaju. - navodi razloge zbog kojih Crkva odobrava

	transplantaciju organa. - objašnjava pojam i navodi područja kojima se bavi bioetika. - navodi i objašnjava temeljna bioetička načela. - kritički prosuđuje razloge zbog kojih sve što je znanstveno moguće na području biogenetike (genom, kloniranje, matične stanice, umjetna oplodnja) nije i moralno dopustivo.
Ključni sadržaji	
- Crkveni nauk o svetosti i nepovredivosti ljudskoga života. - Biblijski temelji o vrijednosti i dostojanstvu ljudskoga života, vrednovanje njegove nepovredivosti i svetosti, različita bioetička načela sa svim modernim implikacijama.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Opisati načine i mogućnosti osobnog i društvenog zauzimanja za promicanje svetosti i dostojanstva ljudskoga života. Analizirati važnost i značenje Hipokratove prisege. Navoditi načine i čuvanja i promicanja vlastitog i tuđeg zdravlja, te predlagati kako se treba čuvati i promicati vlastito i tuđe zdravlje. Enciklika Evangelium vitae, Ivan Pavao II. Enciklika Humanae vitae, Pavao VI. Usp. A.III.1. i C.III.1.	
C.III.3. Učenik u svjetlu kršćanskoga morala analizira i objašnjava pojmove: savjest, zakon, dobro i zlo, grijeh, obraćenje, opraštanje, milosrđe i pomirenje.	- objašnjava pojam savjesti i važnost njezina usklađivanja s moralnim vrednotama. - analizira i objašnjava shvaćanje savjesti u biblijskim tekstovima, kršćanskim spisima i učiteljstvu Crkve. - objašnjava i kritički prosuđuje kršćansko shvaćanje dobra i zla. - prepoznaje i vrednuje važnost pravila i pravednih zakona u međuljudskim odnosima i u društvu. - analizira pojmove grijeh, laki i teški/smrtni grijeh, osobni grijeh, strukture grijeha, obraćenje, Božje milosrđe, kajanje, opraštanje, pomirenje. - opisuje, na temelju biblijskih tekstova, znakove i obilježja Božjeg milosrđa i praštanja.
Ključni sadržaji	
Savjest, zakon, dobro i zlo, grijeh, obraćenje, opraštanje, milosrđe i pomirenje.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Opisati društvene utjecaje na oblikovanje kriterija određivanja dobra i zla. Analizirati tekst Gaudium et spes br. 16., grijeh i njegove posljedice (Post 4, 2-15 i 11, 1-9), Novozavjetnu prisposoba o kralju i opraštenju duga (Mt 18, 23-37), Grijeh kao posljedicu istočnoga grijeha i zlouporabu našega razuma i slobode (Rim 5, 18-19), Biblijske tekstove o priznanju grijeha i prihvaćanju odgovornosti (2 Sam 11-12; Dj 9, 1-31 i Lk 15, 11-32), Savjest kao mjerilo ljudskoga djelovanja i kao znak Božjih uputa (KKC br. 1776). Istražujiti pojmove savjest i grijeh u drugim religijama i svjetonazorima. Ovaj se ishod ostvaruje sa sadržajima ishoda: A.III.2., C.III.1. i B.III.2.	

Oblast D: Crkva u svijetu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
D.III.1. Učenik sistematizira i vrednuje	opisuje Nazaretsku obitelj i njezin život kao nadahnuće za nasljedovanje vrednota i uzor života suvremenih obitelji.

temeljna obilježja obitelji kao „kućne Crkve“ i objašnjava njezino mjesto, ulogu i zadaću u Crkvi i društvu.	• opisuje Svetu obitelj kao zajednicu istinskoga zajedništva, ljubavi, služenja i nju uspoređuje s kršćanskim obiteljima kao „kućnom Crkvom“. • obrazlaže mjesto, ulogu i zadaću „kućne Crkve“ u župnoj zajednici i u društvu.
Ključni sadržaji	
• Obitelj – “kućna Crkva”	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Istražiti sličnosti i razlike obiteljskoga života nekad i danas te poslanje i zadaća kršćanske obitelji u suvremenom svijetu. Usp. B.III.3.	
D.III.2. Učenik interpretira i prosuđuje ulogu i važnost roditelja u cjelovitome kršćanskom odgoju svoje djece, u poveznici sa župom i školom te analizira i opisuje obiteljske vrednote i dobre odnose između roditelja i djece.	• objašnjava i vrednuje ulogu i važnost roditelja i obitelji u odgoju, razvoju i svakodnevnom životu. • prepoznaje i navodi obilježja dobrih odnosa između roditelja i djece u obiteljskom životu i komunikaciji (ljubav, darivanje, poštovanje, razumijevanje, pomaganje, zahvalnost...). • uspoređuje i vrednuje temeljne kršćanske obiteljske vrednote i vrednote „moderne obitelji”.
Ključni sadržaji	
• U ovom ishodu važno je prepoznati i objasniti odrednice odgovornoga roditeljstva, Crkvenoga nauka o važnosti cjelovitoga odgoja djece, čemu pripada i vjerski odgoj.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Navesti prava i dužnosti djece i roditelja u obitelji. Konvencija o pravima djeteta. Usp. B.III.3. i D.III.1.	
D.III.3. Učenik navodi i obrazlaže kršćanske i društvene vrijednosti koje, uz dijalog i suradnju društvenih i religijskih zajednica, doprinose općem dobru pojedinca i cijeloga društva na prostorima Bosne i Hercegovine i Hrvatske.	• navodi i opisuje primjere suživota i dijaloga društvenih i religijskih zajednica u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj. • navodi i obrazlaže doprinose kršćanstva općem dobru pojedinca i cijeloga društva u BiH i RH. • prepoznaje i vrednuje doprinose drugih religijskih zajednica za opće dobro pojedinca i društva na prostorima BiH i RH. • prepoznaje i opisuje suradnju kršćanskih i drugih zajednica u zalaganju za opće dobro pojedinca cijeloga društva.
Ključni sadržaji	
• Primjeri suživota i dijaloga društvenih i religijskih zajednica u bosanskohercegovačkom i hrvatskom društvu. • Doprinosi kršćanstva općem dobru pojedinca i cijeloga društva na prostorima BiH i Hrvatske. • Doprinosi drugih religijskih zajednica na promicanju općega dobra pojedinca i cijeloga društva na prostorima BiH i Hrvatske.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Na primjerima gradova Jeruzalema ili Sarajeva, Mostara i Banje Luke učenik istražuje način suživota ljudi različitih religija.	

Četvrti razred gimnazije - 70 nastavnih sati godišnje / 35 sati izvedbene nastave /

Oblast A: Čovjek i svijet u Božjemu naumu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
A.IV.1. Učenik kritički promišlja o različitim shvaćanjima i tumačenjima čovjeka u odabranim filozofskim pravcima, u nekim medijima i gospodarstvu te ih uspoređuje s kršćanskom slikom o čovjeku i vlastitim stavom.	- otkriva i samostalno vrednuje različita tumačenja čovjeka i života u današnjemu svijetu, osobito u filozofiji i znanosti, medijima i gospodarstvu. - uspoređuje i prosuđuje različite slike čovjeka danas s biblijskom i kršćanskom slikom čovjeka. - kritički propituje tumačenja/slike čovjeka i svijeta koje ugrožavaju čovjekovo dostojanstvo. - objašnjava važnost dijaloga vjere i znanosti u zajedničkim naporima traženja odgovora na temeljna ljudska pitanja.
Ključni sadržaji	
- U ovom su ishodu sadržaji koje učenici otkrivaju različita tumačenja čovjeka, života i svijeta u znanostima, medijima i gospodarstvu. - Bitan sadržaj je i odnos kršćanske slike o čovjeku i znanstvene slike čovjeka. Suvremeni svijet i odnos prema čovjeku i njegovom ljudskom dostojanstvu također je tema ovoga ishoda.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Istražiti odnos različitih kultura i civilizacija prema djeci i njihovim pravima, prema ženama, prema osobama koje su bolesne, prema strancima i uspoređuje ih s kršćanskom slikom o čovjeku. Navoditi primjere dijaloga vjere i znanosti. Upoznati učenike s nekim od aktualnih dokumenata ili njihovim dijelovima, a koje je sastavila komisija <i>Iustitia et pax HBK</i>-a i komisija <i>Iustitia et pax BK BiH</i>, kao primjer aktualnoga dijaloga među različitim nositeljima odgovornosti u hrvatskom i bosanskohercegovačkom društvu.	
A.IV.2. Učenik prepoznaje i kritički promišlja o različitim oblicima traganja za Bogom i iskustvima „svetoga“ u suvremenom društvu i kulturi te ih uspoređuje s biblijskom slikom Boga.	- analizira i prosuđuje uzroke i posljedice krize vjere kod suvremenoga čovjeka. - opisuje obilježja novih religioznih pokreta i sljedbâ te ih vrednuje iz kršćanske perspektive. - razlikuje pojmove sekularizacija i sekularizam. - kritički propituje i vrednuje suvremene oblike ateizma. - prepoznaje bitna obilježja starozavjetne slike o Bogu, osobito na temelju objave Božjega imena (Izl 3,13-15). - objašnjava kako Bog nadilazi sve ljudske predodžbe. - opisuje sliku Boga koju objavljuje Isus u svojem propovijedanju i djelovanju. - istražuje i analizira iskrivljene predodžbe o Bogu i uspoređuje ih s biblijskom objavom Boga. - kritički propituje i vrednuje vlastite predodžbe o Bogu uspoređujući ih s različitim iskustvima i interpretacijama Boga u svom okruženju.
Ključni sadržaji	
- Glavni su sadržaji ovoga ishoda slika Boga u suvremenome svijetu pod vidom vjere i nevjere i izazovi različitih pristupa Bogu te njihovo kritičko promišljanje. - Isto tako bitan sadržaj je slika o Bogu koju nalazimo u Bibliji te iskrivljene slike koje nalazimo kod današnjega čovjeka.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Pomoći učeniku da:	

• razlikuje autentičnu religioznost od religioznog fanatizma i fundamentalizma; • objašnjava opasnost relativiziranja vlastitoga religioznog opredjeljenja pod pritiskom pluralizma religioznih praksi; • objašnjava proces spoznaje Boga u Starome zavjetu kroz povijesne i društvene mijene od Abrahamova plemenskoga Boga do univerzalnoga Boga kojega navješćuju proroci.; • analizira krive slike o Bogu u vlastitom okruženju; • istražuje slike Boga u novim religioznim pokretima.	
A.IV.3. Učenik objašnjava važnost religioznosti u životu pojedinca i cijeloga društva te vrednuje ulogu religioznosti i religija u razvoju poznatih civilizacija.	• kritički prosuđuje i vrednuje važnost i ulogu religije/vjere/religioznosti u izgradnji društva. • objašnjava negativne posljedice nepriznavanja religioznosti kao bitne ljudske dimenzije. • prepoznaje i vrednuje doprinos velikih svjetskih religija u izgradnji civilizacije međusobnoga razumijevanja i uvažavanja.
Ključni sadržaji	
• Sadržaji koji se odnose na povijesne, sociološke, antropološke, filozofske i teološke činjenice o važnosti religioznosti i religiozne dimenzije čovjeka za istinski razvoj pojedinca i društva. • Debata o položaju religije u 21. st.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenik istražuje ulogu velikih religija u izgradnji društva po mjeri čovjeka nasuprot društvima u kojima je čovjek nije svrha nego sredstvo. Debata o položaju religije u 21. st. Učenik uspoređuje stav različitih religija o aktualnim političkim i društvenim pitanjima.	

Oblast B: Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
B.IV.1. Učenik analizira Credo Crkve kao cjeloviti sadržaj vjere koja daje temeljni smisao njegovu životu i vodi ga u Isusu Kristu do punoga zajedništva i života s Bogom.	• prepoznaje i objašnjava vjeru kao osobni stav. • analizira i vrednuje razloge vjerovanja i nevjerovanja. • propituje i predstavlja Credo Crkve kao ponudu ispunjenja smisla vlastitoga života. • analizira i objašnjava povezanost objave, vjere i razuma. • prepoznaje pojavu mistike kao put života s Bogom.
Ključni sadržaji	
• Načini kršćaninova susreta s Bogom danas. • Credo Crkve - nezaobilazno mjesto kršćanskoga susreta s Bogom, a naglasiti da je vjera uvijek primarno osobni stav prema tome Cedu. • Kršćanin u bližnjemu prepoznaje i susreće Boga te uči prepoznavati Boga po događajima vlastitoga života, a koji često imaju i svoj neizravan mistični karakter (sv. Terezija Avilska, sv. Franjo, sv. Padre Pio).	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Esejski zadatak: U vjeri – sam protiv svih (učenik analizira vlastiti vjerski stav u trenucima kada je radi vjere osjećao da čini nešto što je ispravno, unatoč tome što većini to nije odgovaralo). Usp. B.IV.2	
B.IV.2. Učenik objašnjava i kritički prosuđuje mogućnosti, stavove i dobrobiti kršćanskoga života i djelovanja u današnjemu svijetu u skladu s vjerom u Isusa Krista i u poveznici s iskustvima	• objašnjava i vrednuje različite mogućnosti življenja vjere u skladu s naukom Isusa Krista. • objašnjava što znači živjeti i djelovati u skladu s vjerom u Isusa Krista, Otkupitelja i Spasitelja. • istražuje i samostalno pronalazi primjere svetaca u različitim povijesnim epohama te analizira njihova iskustva i svjedočanstva života u skladu

svetaca te iskustvima osobnoga molitvenog i sakramentalnog života.	s vjerom u Isusa Krista. • vrednuje suodnos osobne vjere, molitve i sakramentalnoga života.
Ključni sadržaji	
• Život kršćanina u današnjem svijetu po uzoru Isusa Krista i svetaca Katoličke Crkve.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Sažeti zajedničke crte iskustva Boga u životu svetaca i svjedoka vjere. Usmjereno gledanje i analiza filma o sakramentima ili koji problematiziraju temu sakramenti. Analiza i osobno vrednovanje suvremenih putova življenja Evanđelja u 21. st. i usmjerenost na vjeru kao osobni stav. Naglašavanje nezaobilaznih primjera svetaca koji su primjeri aktualiziranja vjere u vremenima u kojima su živjeli te nezaobilaznost uvjeta vjerničkoga rasta i života po sakramentalnom životu. Predstavljanje vlastitoga sveca zaštitnika i obrazlaganje što u njemu slijedimo kao poseban primjer za vlastiti kršćanski život. Usp. B.4.1.	
B.IV.3. Učenik analizira osnovne pojmove kršćanske eshatologije u svjetlu Kristova obećanja i uskrsnuća.	• razlikuje kršćanski nauk o raj, paklu i čistilištu od popularnih i iskrivljenih interpretacija. • objašnjava biblijske temelje i obilježja kršćanske eshatologije. • objašnjava pojmove: apokalipsa, apokaliptika, biblijska apokaliptika. • istražuje eshatološke biblijske tekstove koji govore o konačnome dovršenju svijeta. • objašnjava kršćansko shvaćanje nade. • objašnjava temelje i obilježja kršćanske nade u Kristov ponovni dolazak.
Ključni sadržaji	
• Eshatologija – značenje pojma apokalipsa (otkrivenje) i navesti značajke apokaliptike kao književne vrste. • Razlozi i situacije u kojima se javljaju apokaliptičke vizije i proroštva. • Specifične poruke biblijske apokaliptike; najvažnije slike i poruke biblijske apokaliptike.. • Biblijski tekstovi: 1 Kor 15, 52; Otk 15, 1; 21, 9; Iv 6, 39-40.44.54; 11, 24; 12, 48.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Čitati odlomke iz knjige Otkrivenja i druge biblijske apokaliptičke tekstove te i tu navesti sličnosti i razlike biblijske svjetovne apokaliptike. Analizirati eshatološke biblijske tekstove koji govore o konačnome dovršenju svijeta i različite umjetničke prikaze i scenarije svršetka svijeta (likovne, glazbene, literarne, filmske, scenske...). Naglasak ishoda je integrirati vlastite želje i strahove glede budućnosti u promišljanje o kršćanskoj nadi u budućnost koja se temelji na Božjem obećanju u Kristov ponovni dolazak.	

Oblast C: Kršćanska ljubav i moral na djelu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
C.IV.1. Učenik opisuje, kritički prosuđuje i vrednuje čovjekov poziv, zvanje, zanimanje i poslanje u svjetlu Božjeg plana te analizira i vrednuje činjenice o prisutnosti pravde, mira i solidarnosti u vlastitome životu, životu Crkve i društva.	• opisuje i kritički prosuđuje čovjekov poziv, zvanje, zanimanje i poslanje u svjetlu Božjeg plana s čovjekom. • vrednuje činjenice o prisutnosti pravde, mira i solidarnosti u vlastitome životu, životu Crkve i društva. • argumentirano iznosi primjere življenja pravde, mira i solidarnosti u Crkvi i društvu. • analizira odnos pravednosti i milosrđa kao preduvjete pomirenja među ljudima i narodima.
Ključni sadržaji	

• Osobni poziv (kršćanski poziv i poslanje), zvanje, zanimanje • Pravda, mir, solidarnost, pravednost	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Razgovarati o razlozima odabira škole koju učenici pohađaju. Nabrojati vlastite sposobnosti i sklonosti te ih povezati s osjećajem ili vizijom vlastitoga životnog zadatka. Intervjuirati bračne supružnike i osobe posvećenoga života o njihovim shvaćanjima vlastitoga poziva. Navesti različite primjere solidarnosti pojedinaca i društva sa slabijima i potrebitima. Sudjelovanje u nekoj humanitarnoj akciji. Usp. C.IV.2.	
C.IV.2. Učenik objašnjava kršćansko shvaćanje ljudskoga rada i temeljne odrednice socijalnog nauka Crkve, te tumači etiku odgovornosti u područjima gospodarstva, ekologije, tehnologije, informatizacije i globalizacije društva.	• analizira biblijsko shvaćanje i značenje rada na temelju odabranih biblijskih tekstova (Post 3,17-19; 2 Sol 3,6-15; Izr 28,19; Izr 20,4...). • uspoređuje shvaćanje i vrednovanje rada u socijalnom nauku Crkve i u današnjem neoliberalnom kapitalizmu. • objašnjava ključne odrednice kršćanskoga socijalnog nauka i uočava njihovu prisutnost u suvremenom društvu. • objašnjava povezanost kraljevstva Božjega i kršćanskoga zauzimanje za oblikovanje humanijega svijeta. • navodi primjere zauzimanja za istinski napredak i etičku primjenu tehnoloških dostignuća. • obrazlaže prednosti i rizike znanstvenih spoznaja i tehnoloških dostignuća. • prepoznaje relativnost i djelomičnost znanstvenih spoznaja i opasnost ideologizacije znanosti.
Ključni sadržaji	
• Biblijsko shvaćanje i značenje rada (rad kao služenje, rad kao dužnost, rad kao znak čovjekova dostojanstva, rad kao bitna odrednica svijeta i čovječanstva). • Ključne odrednice kršćanskoga socijalnog nauka (dostojanstvo ljudske osobe, ljudska prava, princip općega ili zajedničkoga dobra, supsidijarnost, solidarnost, pravednost, povlaštena briga za siromašne). • Elementi ljudskog etičkog stava u područjima gospodarstva, ekologije, tehnologije i zajedničkoga života među ljudima, posebno pred izazovom znanstvenotehnološkoga napretka, informatizacije i globalizacije društva.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Analizirati shvaćanje rada u socijalnim enciklikama crkvenoga učiteljstva. Navesti primjere u kojima rad umanjuje čovjekovo dostojanstvo. Razgovarati o povijesnom odnosu zapovijedanih kršćanskih blagdana i zaštite dostojanstva težaka i radnika. Izabrati i analizirati ulomke enciklike Laborem exercens. Analizirati uzroke i posljedice korupcije. Pronaći i analizirati različite definicije znanja i znanosti. Pronaći primjere koji razotkrivaju manipuliranje informacijama. Usp. C.IV.1.	
C.IV.3. Učenik analizira i vrednuje suvremene sustave vrijednosti i dovodi ih u vezu s kršćanskim vrednotama i stožernim krepostima.	• kritički prosuđuje suvremene sustave vrijednosti i uspoređuje ih s kršćanskim vrijednostima. • objašnjava stožerne kreposti te njihovu važnost i ulogu u životu kršćana. • uspoređuje i vrednuje stožerne kreposti s današnjim sustavom vrijednosti.
Ključni sadržaji	
• Kršćanski sustav vrijednosti (vrijednost osobe, univerzalnost, jednakost...) • Suvremeni sustavi vrijednosti • Istraživanje i uspoređivanje tih suvremenih sustava vrijednosti s kršćanskim sustavom vrijednosti i	

temeljnim ljudskim krepostima
Preporuke za ostvarenje ishoda
Na temelju razgovora, intervjua ili drugih mogućih metoda, provesti egzemplarno istraživanje o vrijednostima u današnjem svijetu kod nekih mladih te uspoređivanje s evanđeoskim vrijednostima sadržanim u Bibliji (može se koristiti i analizom stanja u medijima). Napraviti anketu u školi o vrijednostima kod mladih i usporediti rezultate ankete sa stanjem od prije deset, dvadeset i više godina.

Oblast D: Crkva u svijetu	
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda
D.IV.1. Učenik kritički promišlja o stradanjima, doprinosu i zadaći Katoličke Crkve u suvremenome svijetu te objašnjava i vrednuje primjere aktivnoga i odgovornoga uključivanja u život Crkve i društva.	- vrednuje doprinos Crkve razvoju znanosti i društva. - navodi primjere zalaganja Crkve za socijalnu pravdu. - promišlja o stradanjima ljudi i rušenju crkvenih objekata u vrijeme totalitarnih sustava (nacizma, fašizma i komunizma) i tijekom rata u BiH. - navodi i vrednuje promjene koje su se dogodile u shvaćanju Crkve, njezinu poslanju i djelovanja nakon Drugoga vatikanskog koncila. - opisuje zalaganje Crkve za opće dobro svih ljudi, za promicanje mira i solidarnosti među ljudima, u svijetu i društvu. - kritički promišlja o odnosu političke zajednice i Crkve te o načelima društvenoga i političkoga angažmana. - kritički promišlja o djelovanju Crkve u kontekstu čitanja „znakova vremena“. - opisuje angažman Crkve za dobro čovjeka u suvremenome društvu.
Ključni sadržaji	
- Sadržaji ovog ishoda je povijest Crkve 20.stoljeća. - Povijesne su teme koje se obrađuju u ovom ishodu: Crkva u vremenu totalitarističkih sustava, Drugi vatikanski koncil, promjene u Crkvi nakon koncila i mjesto Crkve u suvremenom svijetu na prelasku u 21. stoljeće.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Prosuditi koje se promjene događaju u suvremenome svijetu nakon II. svjetskog rata do danas. Pomoći učeniku da na temelju vlastitih iskustava analizira stav današnjega društva prema proročkoj zadaći Crkve.	
D.IV.2. Učenik vrednuje na temelju kršćanskih vrednota doprinose drugih religijskih zajednica u hrvatskom i bosanskohercegovačkom društvu u izgradnji „društva solidarnosti“ i „civilizacije ljubavi“.	- izdvaja kršćanske vrednote rada i uspoređuje ih s vrednotama drugih religijskih zajednica. - analizira povezanost solidarnosti i izgradnje društva. - vrednuje doprinose drugih religijskih zajednica i društvenih skupina u hrvatskome i bosanskohercegovačkom društvu u izgradnji „društva solidarnosti“ i „civilizacije ljubavi“.
Ključni sadržaji	
- Položaj, doprinos i utjecaj drugih religijskih zajednica u hrvatskom i bosanskohercegovačkome društvu 20. stoljeća te njihovo zalaganje za bolje društvo u kojem živimo. - Aktivna društvena uloga svih religijskih zajednica.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Argumentirano raspravlja o problemskim pitanjima štrajka, rada nedjeljom, neisplate plaće radniku.	

Uspoređivanje stav Katoličke Crkve i ostalih religijskih zajednica prema današnjim društvenim i socijalnim prilikama u kojim ljudi žive i rade. Istraživanje i navođenje primjera djelovanja pojedinaca i udruga u izgradnji društva solidarnosti i „civilizacije ljubavi”.	
D.IV.3. Učenik sintetizira i vrednuje kršćansku zauzetost i djelovanje Katoličke Crkve u hrvatskome narodu u području znanosti, ljudskog rada i stvaralaštva koje je doprinijelo razvoju i napretku obrazovanja i školstva, kulture i umjetnosti u 20. stoljeću	• prosuđuje djelovanje i doprinos Crkve u području znanosti i obrazovanja. • istražuje i objašnjava zauzetost Crkve u području ljudskoga rada i stvaralaštva u 20. st. • Učenik analizira doprinos Crkve u razvoju školstva, kulture i umjetnosti u 20. st.
Ključni sadržaji	
• Sadržaji su ovoga ishoda: zauzetost i doprinos Katoličke Crkve u hrvatskome narodu na području znanosti, ljudskoga rada i stvaralaštva u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj u 20. st.; djelovanje Crkve i njene društvene uloge te pojedinaca koji su doprinijeli napretku obrazovanja, školstva, kulture i umjetnosti 20. stoljeća.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Istražiti koje je današnje poznate kulturne i znanstvene institucije osnovala i vodila Katolička Crkva u hrvatskome narodu. Istražiti i analizirati djelovanje Crkve u Bosni i Hercegovini na području školovanja učenika i studenata (stipendije, zaklade, učenički i studentski domovi...)	

E/ UČENJE I PODUČAVANJE PREDMETA

Zadaća je vjeronauka u školi, u procesima učenja i podučavanja, na poseban način osposobiti učenike, najprije one mlađe školske dobi, opažati svijet i život oko sebe, diviti mu se, propitivati ga i tumačiti u svjetlu vjere. Ista se zadaća, samo s drukčijim i dubljim pristupom, očekuje od vjeronauka i u kasnijim životnim dobima učenika. To je važno zbog toga što takvo učenje i podučavanje od učenika zahtijeva uporabu i kreativnu iskoristivost svih njihovih osjeta i drugih duševnih vlastitosti. Procesi učenja koji se pritom razvijaju omogućuju učenicima bolje i kvalitetnije upoznavanje i shvaćanje, življenje i svjedočenje kršćanske i katoličke vjere koja se u bitnome artikulira znakovima i simbolima, točnije simboličkim govorom. Zbog toga kod učenika mlađe školske dobi veliko značenje ima uporaba neposrednih iskustava, znakova i simbola preuzetih iz dječjega svijeta, dok je za učenike starije osnovnoškolske, ali i srednjoškolske dobi od velike važnosti dublje intelektualno poznavanje i tumačenje njihova svijeta, često skrivenoga u »kodovima« mnogih znanstvenih disciplina kojima vjeronauk kao predmet mora ići ususret. Međutim, koliko god su učenicima važni znakovi i simboli svakodnevice, toliko su im za procese učenja u vjeronaučnoj nastavi važni i »sveti znakovi« liturgijskoga života Crkve i njezine tradicije. Oni učenicima pomažu učiti sagledavati svijet iz jedne druge perspektive po kojoj zadobivaju pristup onoj stvarnosti, transcendenciji, koja ih približava otajstvima Božjega života i čovjekova spasenja.

Riječ i pripovijedanje („*naratio*“) su i **sadržaj i mjesto učenja i podučavanja**. Jedan od temeljnih oblika priopćavanja židovsko-kršćanske tradicije i vjere jest pripovijedanje. Katolički vjeronauk u školi, njegujući takav oblik priopćavanja i posredovanja sadržaja

kršćanske vjere, postaje mjestom cjelovite komunikacije i zajedništva učenika okupljenih oko tradicije koja se pripovijeda. Ona postaje odgojno i obrazovno uspješnija što su vjeroučitelji sposobniji sebe vjerodostojno i svjedočki unijeti u odgojno-obrazovni proces. Govorni oblici podučavanja u tome kontekstu nemjerljiva su mogućnost i povlašteno mjesto postavljanja pitanja o smislu života, postanku i budućnosti čovjeka, ali i njegova odnosa s Bogom. Vjeroučitelji tim načinima podučavanja podržavaju kako propitujući tako i kritički i kreativan pristup učenju, učenike drže budnima te zajedno s njima traže i domišljaju odgovore u biblijskoj predaji i svjedočanstvu vjere opće i mjesne Crkve. Pritom učenici nedvojbeno uče da u nekim životnim situacijama pitanja ostaju otvorena, budući da u potpunosti i cjelovitosti nisu dostupna ljudskom razumu i znanju, nego da pripadaju dubokim otajstvima kršćanske vjere.

Umreženo podučavanje i učenje. Katolički vjeronauk i nastavni sadržaji vjeronauka u školi nastoje sustavno, postupno i što cjelovitije prikazati i zrcaliti sveukupnu vjeru Crkve i njezinu teološku sustavnost, premda to nije moguće iscrpno i u potpunosti učiniti. Upravo stoga, kako zbog same naravi i zadaće vjeronauka kao školskoga predmeta, tako i zbog razvojne dobi i mogućnosti učenika, kriterij cjelovitosti vjere podrazumijeva istinito, vjerodostojno i sustavno prikazivanje istina kršćanske i katoličke vjere koja se usredotočuje na središnje teme, odnosno na artikuliranje i razvoj središnjih, za katoličku vjeru i vjerski odgoj, važnih doktrinarnih i tematskih sadržaja. U praktičnom pogledu, vjeronaučni su sadržaji tako strukturirani da u procesima učenja i podučavanja u isto vrijeme, kako vjeroučenicima i tako i učenicima, omogućuju kumulativno i sustavno umreženo poučavanje i učenje.

Korelacija nije samo teološko i didaktičko načelo, nego ponajprije označava susret u procesima učenja i podučavanja. Polazi se od činjenice da su učenje i podučavanje u Katoličkome vjeronauku odgojno-obrazovnim procesi koji se događaju u kritičkoj, kreativnoj, suradničkoj i produktivnoj (poduzetnoj) izmjeni odnosa te stalnoga uzajamnog tumačenja kršćanske tradicije, s jedne strane, i suvremenoga iskustva, s druge strane. Vjeronauk u školi, koji kao nastavni predmet korelaciju promiče i kao didaktički princip, pozvan je uvijek iznova propitivati vjerska iskustva suvremenoga čovjeka, odnosno učenika, kao i ona životna iskustva koja korespondiraju s iskustvima vjerskoga karaktera. Preduvjet uspješnomu tumačenju vjerske tradicije i životne stvarnosti jest posredovanje iskustva koje se odnosi na različita područja ljudske stvarnosti. Vjeroučitelj je tako pozvan uvijek iznova reflektirati sustav podučavanja vjerskoga sadržaja u odnosu prema različitim znanstvenim i stručnim, ali i osobnim interesima, potrebama i razvojnim sposobnostima učenika.

Suodnos sa živom zajednicom vjernika. Učenici u vjeronauku postaju osposobljeni tumačiti religiju i vjeru kao središnje područje ljudske stvarnosti i djelovanja te upoznaju i uče razumjeti sadržaje vjere kao uporište i snagu u izgradnji vlastitoga života. Pritom priopćavanje poklada kršćanske vjere, koje je u sebi višedimenzionalno, ne smjera apstraktnom podučavanju, nego se mnogo više ostvaruje u procesima izgrađivanja povjerenja prema različitim oblicima očitovanja i izražavanja vjere, uključujući pritom i žive primjere i svjedočanstva kršćanske vjere. U tome smislu treba naznačiti da se odgoj i obrazovanje za religioznu i vjersku stvarnost u vjeronauku u školi događa u suodnosu i suradnji s konkretnom iskustvenom zajednicom vjere Katoličke Crkve. Teološki gledano, vjera i Crkva stvarnosti su koje se ne mogu odvojiti jedna od druge. Upravo takav odnos vjeronauka s konkretnom vjerničkom zajednicom daje obilježje konfesionalnom vjeronauku u školi. S

obzirom na religijsku pluralnost škole, Katolički vjeronauk je pozvan osposobiti učenike da dadnu vlastiti odgovor na pitanje o pripadnosti vjerskoj zajednici i o vlastitom sudjelovanju u životu Crkve te izgraditi osobne stavove i usmjerenja u religijskim i etičkim pitanjima života. Time istraživačka i projektna nastava u procesima vjeronaučnog učenja i podučavanja postaje izvanredno mjesto i način osobne kreativnosti učenika, kao i njihova učenja o realnoj i zdravoj konkurentnosti, koja postaje korisna razvoju razrednoga zajedništva. Izgradnja vlastite svijesti i slike o sebi samome i osobnim sposobnostima, koje drugima mogu biti poticajne za prihvaćanje i poštovanje, nemjerljiv su doprinos za buđenje samopoštovanja i povjerenja u vlastite mogućnosti i sposobnosti pojedinca.

Podučavanje, učenje i usvajanje stavova i uvjerenja bitan je dio ciljeva i zadaća vjeronauka u školi. Podučavati učenike za stavove i uvjerenja moguće je samo djelomično. Naime, stavovi i uvjerenja ne stječu se samo unutar vjeronaučne nastave, nego su dijelom predmet djelovanja obitelji i slobodnoga vremena učenika. Bitni doprinos pri izgradnji i usvajanju stavova i uvjerenja ima i život u školi u okviru školske kulture koja daje i otvara prostore za ponude onoga što bismo mogli nazvati školskim pastoralom. U kontekstu podučavanja i učenja, a u smislu stjecanja stavova i uvjerenja, treba naglasiti sljedeće: stavovi i uvjerenja nemaju samo praktičnu ili odgojnu, odnosno afektivnu i konativnu, nego i kognitivnu dimenziju. Oni su najprije ishodi ili rezultati procesa učenja unutar kognitivnoga područja, pa su u tom smislu sastavni dio toga procesa. Oni su također uvijek povezani s kompetencijama na području stečenih iskustava i intelektualne spoznaje istinitosti, dobrote i ljepote nekog čina i predmeta promatranja i spoznavanja. Stavovi stoga iziskuju nakanu, kao i slobodno, kritičko i odgovorno odlučivanje, što ima posebno odgojno značenje i vrijednost na području usvajanja stavova, uvjerenja i ponašanja (djelovanje). Oni dobivaju i motivirajuću funkciju i potiču spremnost da se stečene vidike učini djelotvornima. Uvjerenja i stavove, stoga, treba njegovati, uvježbavati te promišljati.

Personalna i interpersonalna komunikacija u procesima učenja i podučavanja. Ona ima središnju važnosti u Katoličkom vjeronauku jer se njegovo posebno obilježje ne pokazuje samo u vjeronaučnim sadržajima, nego je određeno osobama koje podučavaju, onima koji uče i onima koje se podučava. Stoga se vjeronauk i promatra kao dinamičan komunikacijski, suradnički i stvaralački susret osoba, ali i odgojni susret učenika i vjeroučitelja s otajstvom Božje riječi i Božje milosti. U aktivnu susretu s vjeroučiteljem kao „svjedokom vjere“ događa se mogućnost izgradnje sposobnosti učenika za kritičko i kreativno mišljenje, vjersku prosudbu, usvajanje vrijednota, osobni rast i izgradnju. Personalna komunikacija pridonosi također tome da se suočavanje katoličke vjere i njezinih sadržaja s vjerom drugih konfesija i religija ne događa u perspektivi distanciranoga promatrača, nego u perspektivi aktivnoga sudionika. Takva interakcija omogućava učeniku izgradnju i oblikovanje vlastitih stavova, kritičko promišljanje i sudioništvo u dijalogu, te izgradnji cjelovita identiteta učenika.

Međureligijsko i interkulturalno podučavanje i učenje. Ono je integrirano u sadržaje i ciljeve Katoličkoga vjeronauka, i odnosi se na stjecanje osnovnih znanja o drugim religijama, posebno o židovstvu i islamu te poznavanje njihove religijske prakse. Interreligijsko učenje u tom smislu ima drukčija područja i očekivanja i od učenika i od vjeroučitelja. Pritom se ne smije zaboraviti niti susret učenika s drukčijim svjetonazorima i filozofijskim te drugim kulturnim obilježjima svijeta u kojemu oni žive. Temeljna teza takvoga međureligijskog i interkulturalnog poučavanja i učenja jest odsutnost bilo kakvog obilježja arogancije prema

drukčijemu i drugomu, što je preduvjet razvijanju kritički promišljenoga i otvorenoga dijaloga i tolerancije učenika u odnosu na ljude i svijet u kojemu žive.

Za učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama (učenici s teškoćama i daroviti učenici) vjeroučitelji planiraju kurikulum usmjeren na učenika. Osobitosti/teškoće učenika zahtijevaju njima sukladne individualizirane/diferencirane postupke, ciljeve učenja, razinu usvojenosti odgojno-obrazovnog ishoda, opseg i dubinu sadržaja učenja, strategije i aktivnosti poučavanja kojima se žele ostvariti postavljeni ciljevi te načini vrednovanja i ocjenjivanja ostvarenih postignuća.

F/ VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

U procesu vrednovanja vodi se računa o temeljnim načelima kurikulumu, vrijednostima, ciljevima, osobito odgojno-obrazovnim ishodima učenja. Temeljni elementi u učenju i poučavanju vjeronauka usko su povezani s oblastima/domenama, tematskim sadržajima i ishodima učenja. Elementi su vrednovanja:

Znanje. Ono obuhvaća usvajanje, interpretiranje, razumijevanje i argumentiranje temeljnih činjenica, pojmova, događaja i tekstova na razini zadanih oblasti/domena i definiranih odgojno-obrazovnih ishoda učenja i podučavanja koji odražavaju njihovu složenost na spoznajnom, doživljajnom i djelatnom planu.

Stvaralačko izražavanje. Stavljajući naglasak na učenikovo stvaralaštvo koje zahtijeva zalaganje i druge njegove sposobnosti i mogućnosti da usvojene spoznaje, znanja, stavove i vrijednosti poveže s vlastitim iskustvom, učeniku se omogućava da u procese učenja i iskazivanja naučenoga kreativno uključi različite stvaralačke aktivnosti (usmeno, pismeno, likovno, glazbeno, digitalno, scensko...). Na taj se način uvažavaju, podržavaju i razvijaju različite individualne i socijalne sposobnosti svakoga pojedinog učenika i ujedno potiče interdisciplinarnost i korelacija s drugim nastavnim predmetima, osobito s Glazbenom i Likovnom kulturom, Hrvatskim jezikom, Povijesti, Biologijom i drugo. Stvaralačko izražavanje, uz navedeno, podrazumijeva istraživački rad koji omogućuje učeniku da primjerice istražuje i upoznaje Katoličku Crkvu kao »zajednicu spomena« koja ima svoju povijest i identitet, da istražuje i kritički reflektira njezino historijsko postojanje i osobito razvoj Kristove Crkve u različitom vremenskom i prostornom kontekstu. Jednako tako, da bi se istinski moglo upoznati i razumjeti Crkvu u njezinome današnjem obliku, poslanju i djelovanju, da bi se o tome mogla donijeti argumentirana prosudba, potrebno je primjereno znanje o kontinuitetu, složenosti i relativnosti povijesno-crkvenoga razvoja, ali i povijesti općenito. Takvo anamnetsko učenje (učenje sjećanja) otvara vjeronauku u školi mogućnosti novih, sveobuhvatnih oblika učenja koji dopuštaju aktivno i interaktivno djelovanje, ali istodobno i vrednovanje. Stoga je potrebno primjenom suvremenih metoda i instrumentarija istraživati i vrednovati biblijske izvore i tekstove, crkvene dokumente, povijesne događaje, teološke i druge izvore. Riječ je ponajprije o narativnim metodama, potom o radu na izvornim dokumentima, učenju izvan učionice (terenska nastava), istraživačkom radu (oral *history* i drugo), međupredmetnoj korelaciji s nastavom povijesti i drugim predmetima,

stvaranju dokumentarnih priča i drugo. Konačno, ti pristupi i postupci zahtijevaju primjereno učeničko zalaganje te posjedovanje i pravilnu uporabu mentalnih procesa visoke razine, osobito logičkih sposobnosti rješavanja problema i stvaralaštva. Stoga, premda takvo istraživanje i vrednovanje zahtijeva primarno kognitivnu inteligenciju i sposobnosti učenika, ona je uvijek povezana s njihovim interesom i zalaganjem, odnosno s njihovom emocionalnom, socijalom i operativnom inteligencijom, te ih osposobljava za samostalan i skupni rad, kritičko i kreativno promišljanje te vrednovanje usvojenih sadržaja.

Kultura međusobnoga komuniciranja. Katolički vjeronauk ovom obliku vrednovanja pridaje posebno mjesto i važnost jer njime, trajno povezujući odgojne i obrazovne ciljeve i ishode učenja, osnažuje odgojnu dimenziju učenja i izražavanja učenika. Stoga praćenje i vrednovanje odgojnih razina ishoda i postignuća učenja, osobito kad se radi o vjeri i stavovima, vjerskim i drugim uvjerenjima učenika, ni načelno ni odgojno nije moguće izostaviti niti zanemariti. Budući da odgojna razina na poseban način obuhvaća afektivno i s njom povezano djelatno područje ljudskoga života i potrebu izgradnje stavova i vrijednosti u cjelini školskoga kurikulumu, moguće je odgojne ishode i postignuća vezati uz učeničku spoznaju, znanje i izražavanje o stavovima i vrijednostima, ponašanju i djelovanju, i tako ih vrednovati. Oni dijelom ulaze u područje interpersonalne i socijalne komunikacije u školi te aktivnih učeničkih odnosa u procesima učenja i poučavanja, a neki pripadaju području generičkih kompetencija koji se dijelom mogu integrirati u specifične odgojne ishode Katoličkoga vjeronauka i promatrati u ozračju kulture međusobnoga komuniciranja.

Oni se mogu vrednovati kao integralni dio učeničkih postignuća, i time kao integralni dio završne kvantitativne ocjene, što ne umanjuje potrebu izdvajanja i kvalitativne procjenu generičkih kompetencija učenika u pojedinim godištimu i ciklusima.

Vrednovanje za učenje i kao učenje – odnosi se na oblike formativnoga vrednovanja koji teže učeničkoj većoj aktivnosti, motiviranosti, samostalnosti i kreativnosti. Ta razina vrednovanja usmjerena je na razvijanje učenikove refleksije i razumijevanja usvojenih znanja, poticanje na samoinicijativu i nove aktivnosti koje će dolaziti od samih učenika.

Vrednovanje naučenoga – ostvaruje se nakon određene tematske cjeline ili obrazovnoga razdoblja radi procjene razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda kod učenika nakon procesa poučavanja i učenja. Ono se ostvaruje kako bi se provjerila ostvarenost planiranih odgojno-obrazovnih očekivanja i ishoda, osobito primjena znanja na nove životne situacije. Taj se oblik vrednovanja primjenjuje za redovito izvještavanje o postignutim rezultatima (učenik, roditelj), a iskazuje se valjanim, objektivnim i pouzdanim ocjenjivanjem.

U praćenju učenikovih postignuća odgojno-obrazovnih ishoda učenja rabe se različite vrste vrednovanja i primjenjuju raznovrsni metodički instrumentariji koji će omogućiti vjeroučitelju u prikupljanju valjanih, kvalitetnih i pouzdanih dokaza o postignuću učenika. Pri tome se koriste različitim metodama (izravna pitanja, dnevnik učenja, učeničke mape, kratke pisane provjere, esej...).

Vrednovanje u nastavnome predmetu Katolički vjeronauk nema za cilj samo postignuće brojčanih ocjena, nego je ono ponajprije usmjeravanje i motiviranje učenika za procese razumijevanja, reflektiranja, kritičkoga i kreativnoga promišljanja te samovrednovanja.

G/ PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA VJERONAUKA

Nastavu Katoličkog vjeronauka u osnovnoj školi i gimnaziji (srednjoj školi) može izvoditi vjeroučitelj/nastavnik koji je stekao visoku stručnu spremu (VSS VII/1) odgovarajućeg stručnog zvanja ili visoko obrazovanje najmanje II. ciklusa visokoga obrazovanja (odgovarajući Master studij) s 300 ECTS bodova i **ima kanonsko poslanje ili ovlast mjesnog dijecezanskoga biskupa.**

Pod odgovarajućim zvanjima podrazumijevaju se:

- Diplomirani kateheta; Profesor vjeronauka – diplomirani kateheta,
- Magistar religijske pedagogije i katehetike; Magistar katehetike,
- Diplomirani teolog; Magistar teologije.

